

Kallelse

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden kallas till sammanträde 2021-03-24

Plats och tid

Välfärd Gävle, Magasinsplan 19, Gevaliasalen 09:00-17:00

Ordförande

Ahmed Amin (S)

Förhinder anmäls till

Maria Vidman

Kallelse

1. Mötets öppnande

2. Upprop och val av justerare

3. Anmälan av ordförandeberedning

Ärendebeskrivning

Ordförandeberedning har ägt rum den 9 mars mellan klockan 08.15-09.30.
Närvarande var ordförande Ahmed Amin (S), förste vice ordförande Emelie Lejon (MP) och andre vice ordförande Per Sundström (KD).

4. Fastställande av föredragningslistan

5. Beslutsärende: Öppna sammanträden

Förslag till beslut

Att arbetsmarknads- och funktionsrättsnämndens sammanträden är öppna för allmänheten.

Ärendebeskrivning

Föredragande: Ahmed Amin

6. Informationsärende: Aktuellt från sektor Velfärd

Ärendebeskrivning

Föredragande: Magnus Höijer

- Lägesbild covid-19

7. Informationsärende: Uppföljning internkontrollplan

Ärendebeskrivning

Föredragande: Martin Wagner

8. Beslutsärende: Remiss - Förslag till Färdplan klimatneutralt Gävle 2035 Dnr: 20KS85-8

20AFN186

Ärendebeskrivning

Föredragande: Martin Wagner

Kallelse

Handlingar i ärendet

- Remissyttrande - Färdplan klimatneutralt Gävle 2035, 20KS85.
- Missiv - Remiss - Förslag till Färdplan klimatneutralt Gävle 2035 Dnr: 20KS85-8
- Remiss - Färdplan klimatneutralt Gävle 2035
- Remiss- Färdplan klimatneutralt Gävle 2035

9. Beslutsärende: Ekonomiska månadsrapporter 2021 för Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden.

21AFN58

Ärendebeskrivning

Föredragande: Anders Paulsen

Handlingar i ärendet

- AFN Missiv ekonomisk månadsrapport februari 2021
- AFN Bilaga 1 Ekonomisk månadsrapport februari 2021

10. Beslutsärende: Arbetsintegrerande sociala företag

21AFN38

Ärendebeskrivning

Föredragande: Ulf Häggberg

Handlingar i ärendet

- Tjänsteskrivelse. Upphandling ramavtal arbetsintegrerande sociala företag

11. Beslutsärende: Tillfälligt gallringsbeslut för handlingar av ringa eller tillfällig betydelse inom arbetsmarknads- och funktionsrättsnämndens verksamheter

21AFN39

Förslag till beslut

Att handlingar av ringa eller tillfällig betydelse för nämndens verksamhet får gallras tills dess att nämnden har antagit en informationshanteringsplan, samt

att paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Kallelse

Ärendebeskrivning

Föredragande: Åsa Nilsson samt Catrin Krsticevic Tranberg

Handlingar i ärendet

- Tjänsteskrivelse - Tillfälligt gallringsbeslut för handlingar av ringa eller tillfällig betydelse inom nämndens verksamheter

12. Informationsärende: Kvalitetsteamets planering för 2021 – uppföljning av verksamheter

21AFN54

Ärendebeskrivning

Föredragande: Patrik Bergman och Maria Thuman

Handlingar i ärendet

- Tjänsteskrivelse - Kvalitetsteamets planering för år 2021 - Granskning och uppföljning av verksamhet

13. Beslutsärende: Namnbyte Nygården – Aktivitetshuset Nygatan 26.

21AFN47

Förslag till beslut

Att verksamheten Nygården från 2021-05-01 benämns Aktivitetshuset Nygatan 26.

Ärendebeskrivning

Föredragning gjordes 24/2.

Handlingar i ärendet

- Namnbyte från Nygården till Aktivitetshuset Nygatan 26

14. Beslutsärende: Förslag till särskilt gallringsbeslut för rekryteringsrelaterade handlingar för verksamhetssystemet Visma recruit

21AFN15

Förslag till beslut

Att tillåta gallring av Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämndens handlingar i verksamhetssystemet Visma Recruit inkomna före 2019 avseende;

Kallelse

- ansökningshandlingar från såväl antagna som ej antagna sökande,
- denna kategori omfattar CV:n, personliga brev, intyg, referenser och andra handlingar som insänts till myndigheten som del av eller komplettering till sökandes ansökan om utannonserad tjänst. Detta innefattar även anteckningar med detaljer som inkommit från sökande via till exempel telefon eller andra medel, samt
- automatiska och manuella informationsmeddelanden som sänds ut av systemet/rekryterande handläggare till sökande, antagna eller ej.

Ärendebeskrivning

Föredragning gjordes 24/2.

Handlingar i ärendet

- Förslag till särskilt gallringsbeslut för rekryteringsrelaterade handlingar i verksamhetssystemet Visma Recruit

15. Kommande beslut: Delad utbetalning av försörjningsstöd

20AFN168

Ärendebeskrivning

Föredragande: Per Åsbrink

Handlingar i ärendet

- Missiv - Uppdrag att utreda delad utbetalning av försörjningsstöd
- § 164: Utreda delad utbetalning av försörjningsstöd.

16. Kommande beslut: Remiss - förslag till näringslivsprogram 2021-2025, Dnr 21KS125

21AFN55

Ärendebeskrivning

Föredragande: Magnus Höijer

Handlingar i ärendet

- Tjänsteskrivelse - Remiss - förslag till näringslivsprogram 2021-2025 Dnr 21KS125-3
- Mejl gällande remiss - förslag till näringslivsprogram 2021-2025
- Remiss - förslag till näringslivsprogram 2021-2025
- Följebrev gällande Remiss - förslag till näringslivsprogram 2021-2025

Kallelse

17. Kommande beslut: Remiss, Gävle kommuns riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap - IOP, dnr 21KS72

21AFN21

Ärendebeskrivning

Föredragande: Katarina Stistrup

Handlingar i ärendet

- Remissyttrande -Gävle kommuns riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap - IOP
- Missiv - Remiss till nämnder gällande översyn Gävle kommuns riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap - IOP. dnr 21KS72
- Gävle kommuns riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap (IOP)
- Idéburet offentligt partnerskap, En juridisk vägledning.
- Mejl gällande remiss Gävle kommuns riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap - IOP, dnr 21KS72

18. Kommande beslut: Boendeplan för särskilt boende 2022-2025 med utblick mot 2030 - Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden

21AFN37

Handlingar i ärendet

- Missiv Boendeplan 2022 - 2025 - Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden
- Boendeplan 2022-2025 AFN

19. Beslutsärende: Kurser och konferenser

Förslag till beslut

Att godkänna Lars Göran Langeborgs deltagande på Arbetsmarknads- och näringslivsdagarna, samt

att ersättning för förlorad arbetsförtjänst utgår vid inlämnande av ersättningsanspråk.

20. Beslutsärende: Delegationsbeslut

Handlingar i ärendet

- Sammanställning personuppgiftsincidenter till Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden

Kallelse

- Lex Sarah 2020 Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnd

21. Anmälningssärende

Handlingar i ärendet

- Dataskyddsombudets årsrapport 2020 - Sektor Velfärd(447178) (o)_TMP
- Tjänsteskrivelse - Tillsynsplan 2021 rörande arkivvården i Gävle kommun (1)
- Tjänsteskrivelse - Tillsynsplan 2021 rörande arkivvården i Gävle kommun
- Tjänsteskrivelse - Omfördelning av kommunbidrag år 2021 för nämnder och styrelser
- Tillsynsplan 2021 rörande arkivvården i Gävle kommun
- Omfördelning av kommunbidrag år 2021 för nämnder och styrelser
- §12 KS Tillsynsplan 2021 rörande arkivvården i Gävle kommun
- §6 KS Omfördelning av kommunbidrag år 2021 för nämnder och styrelser
- §5 KF Omfördelning av kommunbidrag år 2021 för nämnder och styrelser

22. Informationsärende: Patientsäkerhetsberättelse år 2020 för Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden.

21AFN59

Ärendebeskrivning

Föredragande: Carin Thunman

Handlingar i ärendet

- Patientsäkerhetsberättelse 2020.

23. Informationsärende: Junibacken

Ärendebeskrivning

Föredragande: Britt Gunnarsson

24. Informationsärende: Boendestöd

Ärendebeskrivning

Kallelse

Föredragande: Magnus Höijer och Anders Paulsen

25. Informationsärende: Personlig assistans

Ärendebeskrivning

Föredragande: Magnus Höijer och Anders Paulsen

26. Informationsärende: Arbetsmarknad och stöd

Ärendebeskrivning

Föredragande: Lars Lodin, Göran Herdin och Malin Olsson

Beslutsärende: Remiss -
Förslag till Färdplan
klimatneutralt Gävle 2035 Dnr:
20KS85-8

8

20AFN186

Tjänsteskrivelse

Handläggare
Martin Wagner
Tfn 026-17 80 00
martin.wagner@gavle.se

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden

Remissyttrande – Färdplan klimatneutralt Gävle 2035, 20KS85

Förslag till beslut

Att anta yttrandet avseende förslag till färdplan klimatneutralt Gävle 2035 som sitt eget.

Bakgrund

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden har anmodats yttra sig i remiss avseende färdplan klimatneutralt Gävle 2035.

Gävle kommun har beslutat att som kommun vara klimatneutrala till år 2035. Klimatfärdplanen är en del i genomförandet av kommunens Miljöstrategiska program 2.0.

Ett förslag till färdplan har utarbetats, innehållande åtgärder för att nå målet. Förslaget skickas på remiss till nämnder, bolagsstyrelser, politiska partierna, mellansvenska handelskammaren, svenskt näringsliv, Gävles företagarföreningar, Biodriv Mitt samt lokala naturskyddsorganisationen.

Färdplan klimatneutralt Gävle 2035

Klimatfärdplanen är en viljeriktning och visar vad som behöver göras inom olika områden. En del av åtgärderna är redan igång eller kan sättas igång utan ytterligare politiska beslut men många behöver i nästa fas utvecklas, tidsättas, budgeteras och beslutas om individuellt. Klimatfärdplanen visar att det är två områden som särskilt behöver prioriteras i det fortsatta arbetet – transportsektorn samt planering och byggande av en klimatneutral stad.

Yttrande

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden vill framhålla att det bör vara tydligt att det är det Miljöstrategiska programmet (MSP 2.0) som är det huvudsakliga styrande dokumentet för Gävle kommuns arbete inom

miljöområdet. Det kan finnas en risk för otydlighet i styrning och uppföljning om det tas fram flera stödjande dokument på området.

Inom ramen för Gävle kommuns arbete med det miljöstrategiska programmet har vikten av att arbeta med beteendeförändringar aktualiserats och börjat förstås allt bättre. Arbetet med beteendeförändringar kopplat till miljö- och klimatfrågor bör inte underskattas. Detta handlar inte bara om att välja ekologiska varor utan även om hur var och en genom livsval och samhällsengagemang kan påverka för en nödvändig storskalig förändring.

I den klimatfärdplan som gått ut på remiss är det just nu stor tyngd på ”hårda” åtgärder, medan vissa ”mjuka” åtgärder så som beteende och vikten av beteendeförändringar nämns som hastigast. Det behöver tydligt förklaras i rapporten varför man i detta läge inte skriver om ”mjuka” åtgärder, alternativt att man väljer att ta med de mjuka åtgärderna. Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden påverkan inom de ”hårda åtgärdsområdena” (hållbar stadsplanering och transporter) är relativt begränsad.

Styrning och samarbeten

I det begäran om yttrande på remiss som Kommunstyrelsens Samhällsbyggnadsutskott har delgett Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden finns ett antal frågor om samarbeten och styrning för att uppnå målet ett klimatneutralt Gävle 2035, som här besvaras:

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden konstaterar att det kan uppstå en målkonflikt mellan detaljstyrning och tillitsbaserad styrning. Det bör tydliggöras att de mer än 60 förslag på prioriterade åtgärder (de hårda åtgärder som nämns tidigare i detta yttrande) som arbetas fram är just förslag motsvarande en idébank. För att nå framgång i måluppfyllelse i uppfyllnad av målet ”ett klimatneutralt Gävle” är det helt väsentligt att verksamheten själv har rådighet och själv har förutsättningar att arbeta med verkningsfulla insatser och aktiviteter, samt att kreativitet och initiativ främjas utifrån verksamhetens unika förutsättningar.

När det gäller samarbeten, nätverk etc. så anser Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden att vi bör undvika att skapa flera olika nätverk (stuprör) för olika frågor, utan att försöka samla arbetet för en hållbar utveckling under ett nätverk och ett samarbete för Agenda 2030, där klimat är en viktig del, liksom även t.ex. hälsa och biologisk mångfald. Detta inte bara för att undvika att alltför mycket tid går till overhead och administrativt arbete utan framförallt för att få ett större tryck och ett större engagemang kring hållbarhetsfrågorna. Här kan inte minst Helsingborgs kommun fungera som en förebild, med sitt ”livskvalitetsprogram”.

I Helsingborg, liksom i många andra kommuner, jobbar man mer samlat med hållbarhetsfrågorna. Här ser Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden positivt på om en annan riktning skulle väljas genom att se över såväl organisation som styrning och arbetssätt för att på ett bättre sätt samla och samordna hållbarhetsarbetet.

Magnus Höijer

Sektorchef

Välfärd Gävle

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden har ålagts svara på remiss gällande "Färdplan klimatneutralt Gävle 2035"
Remissen hanteras för beslut av Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden vid sammanträdet den 23 mars 2021.
Martin Wagner, har varit ansvarig handläggare i ärendet.
I handläggningen har även Elin Lund deltagit.

Missiv

Ärende Dnr 20KS85-6

2020-12-22

Evelina Loberg
Telefon 070-414 0749
evelina.loberg@gavle.se

Ärende Färdplan klimatneutralt Gävle 2035

Vårt dnr **20KS85**

Handlingar Färdplan klimatneutralt Gävle 2035

Svarsdatum Svar senast den **31 mars 2021**

Remiss – Förslag till Färdplan klimatneutralt Gävle 2035

Gävle kommun har beslutat att vi ska vara klimatneutrala till år 2035.

Vi arbetar med att ta fram en färdplan för att identifiera vilka åtgärder som krävs för att vi ska kunna lyckas med det. Klimatfärdplanen är en del i genomförandet av kommunens Miljöstrategiska program 2.0.

Kommunstyrelsens Samhällsbyggnadsutskott har beslutat att skicka förslaget till färdplan på remiss. Vi vill gärna höra vad du tänker om det. Remissen går till nämnder, bolagsstyrelser, politiska partierna, mellansvenska handelskammaren, svenskt näringsliv, Gävles företagarföreningar, Biodriv Mitt samt lokala naturskyddsorganisationer. Du hittar handlingen bifogad i detta mejl.

Vi vill ha era remissvar skickade till kommunstyrelsen@gavle.se senast **den 31 mars 2021**. Märk yttrandet **"Remiss Klimatfärdplan"** samt med **diarienummer 20KS85**.

Vi ser gärna att ni svarar på följande frågor i ert svar:

- Vad krävs för att vi ska kunna bli klimatneutrala till 2035?
- Hur kan din organisation bidra till att vi ska bli klimatneutrala som kommun år 2035?
- Hur skulle din organisation ställa sig till att delta i ett samarbete (klimatnätverk/klimatprotokoll etc.) för att vi ska kunna samarbeta för klimatneutralitet?
- Vilka åtgärder bedömer ni är de viktigaste och mest kraftfulla?
- Vilken styrning ser ni behövs för att vi ska kunna uppnå målet?
- Vad är viktigt för kommunstyrelsen att tänka på i styrningen för att vi ska kunna uppnå målet?

Eventuella frågor kring färdplanen besvaras av:

Evelina Loberg

Telefon 070-414 07 49

evelina.loberg@gavle.se

Vänliga hälsningar

Erik Holmestig
Kommunalråd

Lars Wedlin
Planeringschef

Evelina Loberg
Miljöstrateg

Från: Valfärd Gävle - Socialtjänst Gävle (e-post) <Socialtjanst@gavle.se>
Till: "Platina-SON (e-post)" <platina-son@gavle.se>
"Platina-ON (e-post)" <platina-on@gavle.se>
"Platina-NAN (e-post)" <platina-nan@gavle.se>
Ämne: VB: Remiss - Färdplan klimatneutralt Gävle 2035
Skickat: 2020-12-22 15:31:02

Från: Kommunstyrelsen (e-post) <kommunstyrelsen@gavle.se>
Skickat: den 22 december 2020 14:43
Till: Livsmiljö Gävle - Administration (e-post) <administration.sambygg@gavle.se>;
Livsmiljö Gävle - Kultur & Fritid Gävle (e-post) <kultur-fritid@gavle.se>; Valfärd Gävle -
Omvårdnad Gävle (e-post) <omvardnad@gavle.se>; Valfärd Gävle - Socialtjänst Gävle (e-
post) <Socialtjanst@gavle.se>; Valfärd Gävle - Näringsliv & arbetsmarknad Gävle (e-post)
<nag@gavle.se>; Utbildning Gävle (e-post) <utbildning@gavle.se>;
Överförmyndarnämnden (e-post) <overformyndarnamnden@gavle.se>; Valnämnd Gävle
(e-post) <valnamnden@gavle.se>; SG-Jävsnämnden (e-post) <javsnamnden@gavle.se>;
Gävle Energi - Kundtjänst - E-Post <kundservice@gavleenergi.se>; Gavlegårdarna - Diariet
(e-post) <diariet@gavlegardarna.se>; Gavlefastigheter - Info (e-post)
<info@gavlefastigheter.se>; Gavle Drift & Service - info (e-post)
<info@gavledriftservice.se>; Gävle Hamn - Administration (e-post)
<administration@gavlehamn.se>; Gävle Parkeringsservice AB - Info (e-post)
<info@gavleparkering.se>; Gästrike Vatten - Info (e-post) <info@gastrikevatten.se>;
Gästrike Räddningstjänst (e-post) <gastrike.raddning@gastrikeraddningstjanst.se>;
Gästrike Återvinnare (e-post) <info@gastrikeatervinnare.se>
Ämne: Remiss - Färdplan klimatneutralt Gävle 2035

Kommunstyrelsens Samhällsbyggnadsutskott har beslutat att skicka förslaget till färdplan på remiss. Remissen går till nämnder, bolagsstyrelser, politiska partierna, Mellansvenska handelskammaren, Svenskt näringsliv, Gävles företagarföreningar, Biodriv Mitt samt lokala naturskyddsorganisationer. Bifogat finns remissmissiv och färdplan.

Remissvar skickas till kommunstyrelsen@gavle.se senast den **31 mars 2021**. Märk yttrandet "**Remiss Klimatfärdplan**" samt med diarienummer **20KS85**.

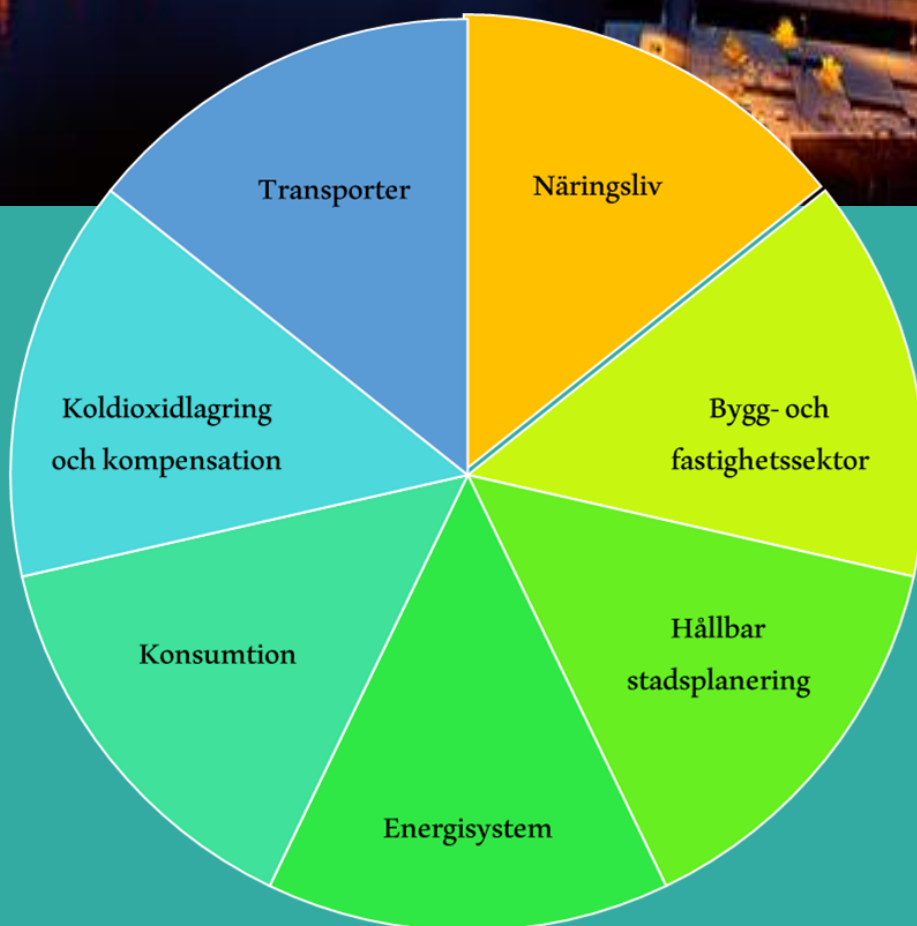
Enligt uppdrag

Registrator
Styrning och stöd
Kanslienheten

Gävle kommun
801 84 GÄVLE
Stadshuset, Drottninggatan 22
Telefon: 026-17 80 00

Färdplan klimatneutralt Gävle 2035

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	6
Process för framtagande av klimatfärdplan	7
Territoriella och Konsumtionsbaserade utsläpp	7
Definition av klimatneutralitet.....	8
Utgångsläge.....	9
Referensscenario	10
Insatsområden.....	12
Hållbar stadsplanering	12
Transporter.....	14
Hållbar trafikutveckling.....	14
Effektivisering	16
Byte av bränsle	17
Bygg- och fastighetssektorn	18
Material	19
Energi.....	20
Avfall	21
Energisystem	22
Tillräcklig effekt i elnäten	22
Produktion av förnybar energi	22
Användning av spillvärme	23
Näringsliv.....	24
Lagar och ekonomiska styrmedel	24
Konkurrenskraft och affärsmöjligheter.....	25
Offentlig upphandling och kravställning som hävstång	25
Frivilliga åtaganden.....	25

Konsumtion	26
Upphandling	28
Utveckla cirkulära affärsmodeller	29
Kommunikation och beteende	29
Koldioxidlagring och kompensation	30
Lagring i skog och mark	30
Koldioxidavskiljning och lagring vid förbränning av biobränsle	30
Kompensation utomlands	31
Panorama	31
Förslag på prioriterade åtgärder	32
Kan Gävle bli klimatneutralt till 2035?	36
Ordlista.....	38

Sammanfattning

Vi i Gävle kommun har det ambitiösa målet att vara klimatneutrala till 2035. Det visar att kommunen tar klimathotet på allvar. Vi förstår att förändring är nödvändig även om den är svår att uppnå. Det är ett modigt beslut och det kräver att vi genomför minst lika modiga åtgärder. Den här klimatfärdplanen är en viljeinriktning och visar vad som behöver göras inom olika områden. En del av åtgärderna är redan i gång eller kan sättas igång utan ytterligare politiska beslut men många behöver i nästa fas utvecklas, tidsättas, budgeteras och beslutas om individuellt.

Klimatfärdplanen visar att kommunen har rådighet över majoriteten av de cirka 60 förslag på åtgärder vi tagit fram. De flesta åtgärder är inte heller förenade med stora kostnader om man ser till vilka besparingar vissa investeringar kan leda till på sikt.

Klimatfärdplanen visar att det är två områden som särskilt behöver prioriteras i det fortsatta arbetet:

- Transportsektorns utsläpp måste minska drastiskt genom främst en snabb övergång till elektrifierade fordon och mer hållbara resor som kollektivtrafik, cykel och gång.
- Vi måste börja planera och bygga en klimatneutral stad där det är lätt för innevånarna att leva hållbart. Gör vi inte det så får vi ännu fler utsläpp att hantera i framtiden och svårt att nå våra mål.

Merparten av utsläppen i Gävle kommun kommer från transportsektorn. Därför ligger också tyngpunkten i klimatfärdplanen på åtgärder inom detta område. Vi behöver planera för en stad som minskar transportbehovet och effektiviserar resandet och vi behöver skapa förutsättningar för innevånare och företag att tanka fossilfritt eller ladda sitt elfordon. Dessa åtgärder bidrar också positivt till andra samhällsmål inom Agenda 2030 som målen om god hälsa och

välbefinnande, minskad ojämlikhet, hållbara städer och samhällen, hållbar industri, innovationer och infrastruktur för att nämna några.

Bygg- och fastighetsektorn står för utsläpp i nästa samma storleksordning som transporsektorn men sker till största delen inte inom kommunens geografiska gränser. Masshantering, anläggningsarbete och byggmaterial, som främst stål och cement, är stora utsläppsposter som först på senare tid börjat uppmärksammas. En stor del av dessa utsläpp kan kommunen påverka i planeringsprocessen men en del behöver lösas med teknikutveckling som till exempel fossilfritt stål.

Det har varit svårt att uppskatta hur mycket utsläppen kan minska genom de åtgärder som tagits fram. En rapport som tagits fram som underlag i klimatfärdplansarbetet gjorde grova uppskattningar där resultatet visade att 29 % - 49 % av utsläppen återstår år 2035 jämfört med 2017 efter att föreslagna åtgärder genomförts. En stor del av gapet är relaterat till personbilstrafiken. Färdplanen innehåller fler åtgärder än underlagsrapporten men ingen skattning har gjorts på hur mycket de kan minska utsläppen totalt sett. För varje åtgärd finns dock en skattning kring effekt, kostnad och rådighet som kan fungera som ett stöd i framtida prioriteringar.

Kommunens verktygslåda: exempel på åtgärder med stor effekt och full rådighet

Inledning

Gävle kommun ska vara en klimatneutral kommun till 2035. Målet är fastslaget i Kommunplan 2020, vilket är kommunens viktigaste styrdokument. Det är också angivet i det Miljöstrategiska programmet (MSP 2.0.) som är kommunens styrande dokument på miljöområdet. Denna klimatifärdplan är framtagen som ett led i att hantera klimatmålen i MSP 2.0. och ska peka ut vilka åtgärder som krävs för att nå klimatneutralitet till 2035, både när det gäller de geografiska utsläppen och de konsumtionsbaserade utsläppen. Detta dokument beskriver den viljeinriktning kommunens klimatarbete ska ha och lyfter fram möjliga åtgärder.

Gävle kommun är precis som alla andra kommuner beroende av beslut som tas nationellt eller i EU för att vi ska kunna nå våra mål. Beslut som till exempel gör det lönsamt att producera biobränslen till transportsektorn eller ger strängare utsläppskrav för nyttillverkade lastbilar. Samtidigt är EU och den svenska regeringen beroende av de förändringar som vi kan göra lokalt. Det är vi som kan planera för den hållbara staden, som kan erbjuda alternativ till bilresor, som kan ersätta betong med trä i våra byggnader och så vidare.

Klimatifärdplanen tar avstamp i de insatsområden som beskrivs ovan i MSP 2.0 med tilläggen:

- **Hållbar stadsplanering** eftersom staden både behöver byggas utan utsläpp och skapa möjligheter för invånare att minimera sin klimatpåverkan i sitt dagliga liv
- **Näringsliv** eftersom näringslivet behöver ta fler steg för att bli fossilfria och samtidigt behöver stå för innovation och konkurrenskraft i en koldioxidsnål ekonomi.
- **Koldioxidlagring och kompensation** eftersom en del av utsläppen är svåra att få ned till noll inom till exempel jordbruk och avfall.

Process för framtagande av klimafärdplan

2018 tog Gävle kommun fram en koldioxidbudget. Enligt koldioxidbudgeten behöver utsläppen minska med 16,4 % per år mellan 2020 och 2040. Koldioxidbudgeten skapade ett behov att utveckla kommunens klimatarbete för att kunna möta denna utmaning. I MSP 2.0 utformades därefter den övergripande inriktningen för klimatarbetet.

Inför 2020 kom ett uppdrag att ta fram en mer specifik färdplan för klimatfrågorna som ska beskriva mer konkret vilka åtgärder som behövs. Ett konsultuppdrag upphandlades för att identifiera åtgärder som kommunen kan genomföra. Samtidigt påbörjades ett workshopsarbete med alla sektorer, bolag och förbund i kommunen för att definiera fler åtgärder. Materialet har diskuterats i Kommunstyrelsens samhällsbyggnadsutskott (SBU) i februari och augusti 2020.

För att kunna hantera och offentliggöra klimafärdplanen på ett bra sätt har en licens till programmet Panorama köpts in, se beskrivning i kapitlet om Panorama.

En konsultrapport som specifikt hanterar de konsumtionsbaserade utsläppen har också upphandlats.

Territoriella och Konsumtionsbaserade utsläpp

Gävle kommuns mål omfattar både territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp. Det vill säga både de utsläpp som sker inom kommunens gränser och de utsläpp som vi ger upphov till genom vår konsumtion utomlands eller i andra kommuner. Det är dock två helt skilda metoder att mäta utsläppen på där vi inte kan lägga ihop det ena med det andra utan att det blir dubbelräkningar, därför pratar vi ofta om dem separat.

Parisavtalet är ledande för det globala klimatarbetet där vi som kommun har ett ansvar att bidra till att begränsa uppvärmningen till 2 grader. För att skaffa oss en uppfattning om hur mycket vi måste minska våra utsläpp för att leva upp till Parisavtalet togs en koldioxidbudget fram. Enligt den bör Gävles territoriella utsläpp (inklusive inrikes flyg och sjöfart) minska med 16,4 % per år mellan 2020 och 2040. Ur ett territoriellt perspektiv är vi som bor i Gävle kommun ansvariga för de produkter som produceras här men konsumeras på en världsmarknad, men **inte** ansvariga för de produkter som vi konsumerar, som har producerats utanför vår kommun.

Ur ett konsumtionsbaserat perspektiv är vi ansvariga för alla utsläpp kopplade till det vi konsumerar oavsett var tillverkningen ägt rum och **inte** ansvariga för de produkter som produceras i Gävle men konsumeras någon annanstans. Eftersom mycket av det vi konsumerar i Sverige produceras utomlands finns det en allmän uppfattning om att vi har ett ansvar för de utsläpp som vår konsumtion genererar. De konsumtionsbaserade utsläppen kan vi till stor del också påverka genom att göra aktiva val kring vad vi köper. Totalt uppgick Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp till 82 miljoner ton växthusgaser år 2018 där ca 57 % kom från produktion utomlands. Offentlig konsumtion och investeringar stod för omkring en tredjedel av Sveriges totala konsumtionsbaserade utsläpp och den privata konsumtionen för resterande del. De territoriella utsläppen i Sverige var jämförelsevis 51,8 miljoner ton år 2018.

Definition av klimatneutralitet

Klimatneutralitet innebär att de utsläpp som sker inom Gävle kommuns gränser ska vara noll, eller kompenseras av upptag av koldioxid till följd av klimatkompenserande åtgärder år 2035. Aktiviteter som binder växthusgaser från atmosfären och därmed minskar omfattningen av växthuseffekten, så kallade "negativa" utsläpp, som till exempel växande skogsvolymer räknas alltså bort från de totala utsläppen. Ibland kallas denna definition av klimatneutralitet för *netto-noll*.

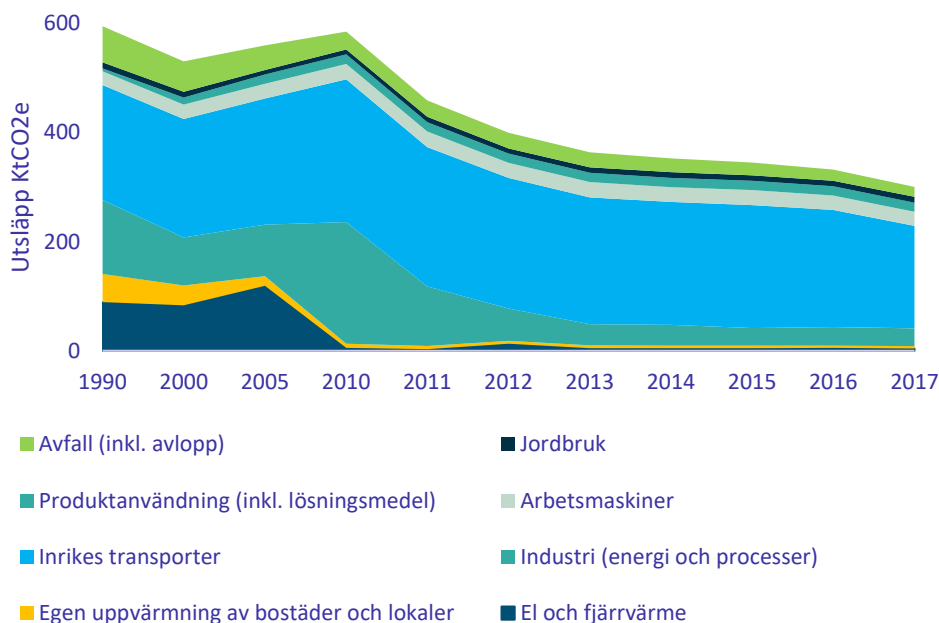
De växthusgasbindande åtgärder som accepteras på nationell nivå är följande:

- Upptag av koldioxid i skog och mark till följd av ytterligare åtgärder
- Utsläppsreduktioner genomförda utanför Sveriges gränser
- Avskiljning och lagring av koldioxid från förbränning av biobränslen, så kallad bio-CCS (Carbon Capture and Storage)

Utgångsläge

I Figur 1 presenteras historiska växthusgasutsläpp i Gävle kommun uttryckt i kiloton (1000 ton) koldioxidekvivalenter, vilket inkluderar utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser, exempelvis metangas och dikväveoxid.

De territoriella utsläppen från Gävle kommun minskade mellan 1990–2017 med omkring 47 %, vilket är betydligt snabbare än i Sverige som helhet där motsvarande reduktion var 26 % (Länsstyrelserna, 2019). Bland annat har industriutsläppen i Gävle minskat betydligt snabbare än i många andra kommuner samtidigt som el och fjärrvärmen blivit fossilfri snabbare.

Figur 1 Historiska, territoriella utsläpp i Gävle kommun uppdelat på respektive sektor från RUS/SMED (KtCO₂e)

Utsläpp från inrikes transporter stod för majoriteten av de territoriella utsläppen i Gävle kommun, 67 % år 2017. Omkring 42 % av utsläppen kom från personbilar, 6 % från lätta lastbilar, 14 % från tunga lastbilar och övriga utsläpp från ett flertal mindre källor som buss- och järnvägstrafik.

De industriella utsläppen från kommunen har minskat med omkring tre fjärdedelar sedan 1990. Utsläppen från avfall, el- och fjärrvärme samt egen uppvärmning av bostäder och lokaler har också minskat kraftigt sedan 1990. Idag står de för relativt små andelar av de totala utsläppen. De minskade utsläppen från egen uppvärmning förklaras till stor del av att oljepannor i har bytts ut. Fjärrvärmen produceras helt

fossilfritt och även el som framställs inom kommunen produceras från förnybara energikällor.

Utsläpp från avfall bestod till 96 % år 2017 av läckage av främst metan och koldioxid från nedbrytningen av organiskt avfall i deponier. Införande av ett antal styrmedel har lett till utsläppen från deponier har minskat med omkring 75 % sedan 1990. Utsläpp från jordbruk (främst i form av metangaser) och arbetsmaskiner har i princip varit oförändrade och utsläpp från produktanvändning har till och med ökat något, om än från låga nivåer.

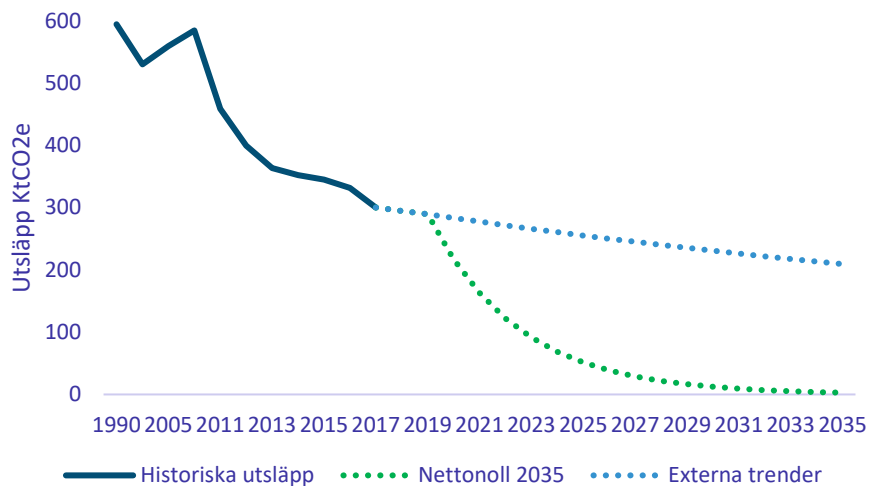
I kategorin produktanvändning ingår utsläpp av flyktiga kolväten från privat och industriell användning av lösningsmedel och färg, dikväveoxid från lustas, och utsläpp från andra fluorerande gaser. Utsläpp från fluorerande gaser är den mest bidragande utsläppskällan och sker framförallt i form av läckage från kylsystem och värmepumpar.

Referensscenario

Oavsett vilka åtgärder som genomförs av Gävle kommun så påverkas våra utsläpp av åtgärder som genomförs av regeringen eller EU, och av teknisk utveckling. Denna utveckling kallar vi för referensscenario. Om till exempel referensscenariot skulle visa att alla utsläpp försvinner genom externa åtgärder skulle Gävle kommun inte behöva göra åtgärder på egen hand.

Befolkningen i kommunen väntas öka med omkring 20 % till 2035 vilket driver på utsläppen. Samtidigt förväntas utsläppen minska på grund av teknikutveckling och förändrade beteenden. På nationell nivå minskade utsläppen med 1,8 % mellan 2017 och 2018, och vi antar att reduktionen på kommunal nivå var lika stor och antar samma takt mellan 2018 och 2019. Den totala reduktionen mellan 2017 och 2019 antas därmed ha varit ungefär 3,6 %.

Referensscenariot "Externa trender" visas nedan och baseras på Naturvårdsverkets årliga rapportering av prognostiserad utsläppsreduktion till EU samt på lokala trender som påverkar utsläppen. Totalt så räknar vi med att utsläppen kommer att minska med omkring 30 % i referensscenariot.

Historiska utsläpp i Gävle kommun, väntade utsläppsreduktioner från externa trender och nödvändig reduktionstakt för klimatneutralitet 2035 (NO 2035)

Det är till exempel sannolikt att utsläppen från avfall i kommunen, som år 2017 stod för ungefär 6,4 % av de totala utsläppen, kommer att fortsätta minska över tid när nedbrytningen av organiskt material i deponierna minskar.

Fordonsflottan i Gävle kommun kommer att förnyas över tid vilket sannolikt bidrar till energieffektiviseringar. Därtill kommer antalet eldrivna fordon stadigt öka i och med att bilbranschen ställer om till eldrift och priserna på dessa fordon går ner.

Naturvårdsverkets samlade bedömning är att kraftigare EU-direktiv kring utsläppsnivåer för nya personbilar, högre andel biobränsle och färre bensin- och dieslbilar väntas minska utsläppen från vägtransporter med omkring 21 % till 2030 jämfört med 2017. EU-parlamentet har dessutom beslutat att skärpa klimatkraven med 30% för nya lastbilar jämfört med dagens nivå. Det skulle ha stor effekt på utsläppen i Gävle kommun och inkluderas i referensscenariot.

Minskade utsläpp från personbilar beror mycket på hur många elektriska och andra fossilfria fordon som kommer säljas. Riksdagen har ett mål om fossilfria transporter till 2030 där utsläppen från inrikes transporter ska minska med 70 % till 2030 jämfört med 2010, vilket rimmar illa med den bedömning Naturvårdsverket gjort där utsläppen till år 2030 bara minskar med 21 %. Därför kan vi förvänta oss kraftfullare styrmedel från nationellt håll.

Uppskattade utsläppsminskningar för varje kategori i referensscenariot visas nedan. Utsläppen som finns kvar år 2035 i referensscenariot, består till största delen av utsläpp från inrikes transporter (cirka 60 %), följt av utsläpp från industri (14,8 %) och

arbetsmaskiner (10,3 %). Utsläppen från övriga kategorier står alla för under 5 % av de totala utsläppen var och en för sig.

Utsläppsminskningar i referensscenario, baserat på Naturvårdsverket (2019e) om inte annat anges.

Trender i referensscenario	CO2e-reduktion till 2035 från 2017 års värden	Kvarvarande utsläpp 2035 209 kton CO2e	Kommentar
Arbetsmaskiner	-12 %	10,3%	Ökad användning av bibränslen och elektrifiering
Avfall (inklusive avlopp)	-54 %	<5%	Framförallt mindre utsläpp från deponigas
Egen uppvärmning av bostäder och lokaler	-60 %	<5%	Fortsatt effektivisering och utbyte av fossila bränslen
El och fjärrvärme	-2 %	<5%	Fortsatt effektivisering, låg reduktion från låga utsläpp
Industri (Energi och processer)	-2 %	14,8%	Ökad produktion antas motverkas av ökad användning av bibränslen
Jordbruk	-15 %	<5%	Antas fortsätta minska på grund av minskad mängd boskap, framförallt mjölkkor
Produktanvändning (inkl. lösningsmedel)	-35 %	<5%	Reduktion tack vare EU-förbud mot fluoriserande gaser (HFCs)
Inrikestransporter	-29 %	60%	Energieffektivisering i personbilar och lastbilar stöttat av hårdare EU regler, färre bensinbilar och mer bibränslen

Insatsområden

Det här kapitlet går in i de olika insatsområdena och försöker beskriva åtgärder som kan göras inom respektive område. Texten är till stor del formulerad utifrån de åtgärder som tagits fram under arbetet med klimatfärdplanen.

Hållbar stadsplanering

Gävle befinner sig i en expansiv fas där vi räknar med en befolkningsökning på 20% till 2035. För att kunna möta denna befolkningsökning krävs nya bostäder, offentlig verksamhet, företagsmark och allmän infrastruktur. Allt detta är aktiviteter som i dagsläget har hög klimatpåverkan. När vi bygger nya stadsdelar finns möjligheten att planera för en klimatneutral plats från grunden. Det är dyrare och svårare att minska utsläppen från redan befintliga stadsdelar och därför kan vi vinna mycket på att göra rätt från början. Om vi också höjer blicken till omkringliggande befintliga områden när vi planerar kan även dessa dra nytta av till exempel gemensamma mobilitetslösningar, infrastruktur och service som kan minska deras utsläpp.

Att planera och bygga klimatneutrala platser är en utmaning, framförallt när det gäller att behålla den höga ambitionsnivån från planeringsstadiet till själva byggskedet. I dagsläget har vi höga ambitioner men behöver fortsätta att utveckla verktyg och kunskaper för att förverkliga dessa. Vi behöver införa arbetssätt som skapar en robust planeringskedja från beställning till leverans. På grund av att planeringsprocesserna är långa med många inblandande är det svårt för en enskild part att ta ansvar för hållbarhetsfrågorna genom hela processen. Varje enskild part måste ha kunskaper om, och ta ansvar för, hållbarhetsaspekterna utifrån sin roll. Det kommer att krävas nya typer av samarbetsformer för att lyckas med de höga ambitioner som vi i Gävle kommun har. Både internt och externt behöver fallgroparna definieras. Att involvera arkitekter, byggaktörer, exploatörer etcetera redan i ett tidigt skede är ett sätt att överbrygga gapet mellan planeringsprocess och byggprocess.

Utsläppen kopplade till stadsutveckling kan delas upp i två kategorier:

- Utsläpp kopplade till bygg- och anläggningsskedet. Det är utsläpp som skapas vid tillverkning och frakt av bygg- och anläggningsmaterial samt när vi bygger hus, gator och ledningar.
- Utsläpp som sker när stadsdelen är i bruk. Det är de utsläpp som boende, företag och besökare i området ger upphov till när området är i drift, genom till exempel uppvärmning, transporter och avfallshantering.

Klimatfärdplanen behöver starta arbeten som arbetar med båda typer av utsläpp.

Planeringskedjan behöver ses över och kunskaper kring när och hur hållbarhetsaspekter ska in planeringsprocessen behöver läggas fast.

Planeringsprocessen kan också behöva bli mer dynamisk och flexibel där vi hittar nya sätt att samarbeta för att kunna nå kommunens mål om klimatneutralitet. Metoder för att mäta och förbättra nya stadsdelars klimatprestanda behöver utvecklas, särskilt med avseende på driftsfasens behov av energi, transporter och avfallshantering.

Hur vi säljer företags- och handelsmark är också en viktig klimatfråga eftersom dessa områden ofta är stora till arealen och bebyggs utan samordning med omgivningen. Det skapar bland annat stora transportflöden som kommunen får hantera. Förtätning, bygga på höjden och funktionsblandning på företags- och handelsmark skulle både ha ekonomiska och miljömässiga fördelar. Behovet av infrastruktur skulle minska betydligt när fler företag får plats på samma yta och kan dra nytta av gemensam infrastruktur, logistik och mobilitet. Kommunen skulle till exempel genom

parkeringsservice kunna stå för parkering och innovativa mobilitetslösningar i stället för att företagen ordnar med parkering. Utmaningen ligger i att utveckla nya affärsmodeller för företags- och handelsmark där vi kanske inte bör sälja marken på traditionellt sätt om vi vill skapa mer effektivitet och hållbarhet i markanvändningen.

Initiativ behöver också tas för att utveckla ett dynamiskt och långtgående kravställningsarbete när kommunen avyttrar mark eller bygger i egen regi. Ett kontinuerligt arbete behöver finnas som bevakar vilka krav som kan ställas och vilken tillgänglig teknik som finns. Det är viktigt att det finns ett samarbete med byggbranschen för att garantera att kraven går att genomföra.

Transporter

Transportsektorn stod för 63% av utsläppen i Gävle 2018 och är därmed den sektor som vi behöver arbeta mest med. Nästan 1/3 av alla åtgärdsförslag som tagits fram under arbetet med klimatfärdplanen är riktade mot transportsektorn. I transportsektorn behöver vi jobba utifrån tre olika perspektiv: *Hållbar trafikutveckling*, *Effektivisering* och *Byte av bränsle*.

Hållbar trafikutveckling

För det första behöver kommunen ta ett helhetsgrepp kring hållbar mobilitet och planera för ett transportsystem som är (yt)effektivt, koldioxidneutralt, jämlikt och

säkert. Nya och befintliga områden behöver länkas ihop till ett hållbart transportsystem. Det räcker inte att vi skapar hållbara mobilitetslösningar som enskilda öar där vi bygger nytt eftersom de inte kommer att fungera optimalt i en helhet som fortfarande är planerad för bilen. En ny trafikstrategi som hanterar dessa utmaningar behöver tas fram. Därtill är Trafikpusslet Gävle ett ypperligt tillfälle att ta ett helhetsgrepp kring mobilitetsfrågan där det finns en större möjlighet att se till helheten än i enskilda projekt. Mobilitetsfrågor måste in tidigt i planeringsprocessen (se i hållbar stadsplanering ovanför). En ny mobilitetsnorm och mall för mobilitetsutredningar har tagits fram och kan vara en bra form för detta. Därtill ska en handlingsplan för Gävle kommuns cykelplan tas fram som bör få tyngd i planeringsprocessen.

Statliga utredningar kring att nå en fossilfri fordonsflotta till 2030 pekar på att trafiken måste minska med omkring 20% och att det är i tätorterna detta uteslutande måste ske. Personbilstrafiken kräver idag mycket utrymme i staden. Detta utrymme är kostsamt för kommunen och finansieras också av de som själva inte åker bil. Om utrymme frigörs från bilism kan det användas effektivare av fler trafikanter i andra trafikslag och till andra ändamål. Internationella underlag visar att den ökade tillgängligheten och den mer välkomnande stadsmiljö som uppstår ökar handelns försäljning generellt i aktuella områden och på ökade fastighetsvärden i sådana stråk. Dessutom bidrar ökad överflyttning av resor från bil till mer hållbara färdsätt till ekonomisk jämställdhet mellan olika socioekonomiska grupper och olika stadsdelar. När bilberoendet minskar kan tillgängligheten till stadens service, arbetsmarknad och så vidare bli mer ekonomiskt överkomlig för fler inkomstgrupper i samhället. (Naturvårdsverket)

Kommunen behöver arbeta mer aktivt med styrmedel som leder till att hållbara transporter premieras i tätorten för att vi ska klara utmaningar som målet om klimatneutralitet, minskad trängselproblematik, uppnå luftkvalitetsnormer, ökad trafiksäkerhet, jämlikhet och skapa en attraktiv stad att vistas i. Dessa styrmedel behöver utvecklas tillsammans med andra åtgärder som ökar tillgängligheten för kommuninvånare som inte bor i tätorten eller besökare, som förstärkt kollektivtrafik och infartsparkeringar.

Effektivisering

För det andra behöver transporterna i sig bli mer effektiva. Den trend som pågått ett tag i Sverige kring allt större personfordon är olycklig ur alla ovannämnda perspektiv, (yt)effektivitet, koldioxidneutralitet, jämlikhet och säkerhet. Övergången till eldrivna bilar kommer innebära en viss energieffektivisering då verkningsgraden i elmotorer är 85–95 % vilket kan jämföras med förbränningsmotorns 25–40 %. Elbilar tar dock lika mycket plats som vanliga bilar och kräver samma infrastruktur i form av vägar och parkering. Den infrastrukturen är både dyr och ger upphov till stora utsläpp. Med tanke på att en genomsnittsbil står parkerad ungefär 90% av tiden är bilen det minst effektiva sättet att ordna transport på i våra städer.

Utifrån det perspektivet behöver utveckla de trafikslag som är mer effektiva så som kollektivtrafik, delningstjänster, gång och cykel. I kölvattnet av digitaliseringen växer också nya samåknings- och bildelningstjänster fram som kan bli mer attraktiva om kommunen väljer att minska attraktiviteten att köra och äga bil i tätorten likt andra städer.

När det gäller tunga godstransporter så finns det ekonomiska fördelar att öka fyllnadsgraden i lastbilar. Allt fler företag har arbetat aktivt med detta det senaste decenniet för att öka sin konkurrenskraft. I många fall skulle fyllnadsgraden kunna öka ännu mer om genom samordning utanför det egna företaget, där har företagen inte kommit lika långt. Samtidigt växer en ganska ny transportsektor fram i och med den ökade e-handeln där antalet lätta lastbilar som kör till slutkund ökat dramatiskt som till exempel leveranser av matkassar. Samordningen är dagsläget liten mellan dessa företag.

Kommunen kan spela en roll när det gäller samordningen av varutransporter. Flera kommuner har till exempel redan en samordning av det kommunala varuflödet genom att samla alla varor i en central som sedan körs ut till verksamheterna. Under 2020 har vi inlett arbete med förstudie för hur detta skulle kunna organiseras i Gävle. Resultat från andra kommuner visar att denna åtgärd minskar kostnader, minskar lastbilsrörelser och därmed minskar utsläppen, i bästa fall upp till 80% där krav på fossilfria bränslen ställts.

Det finns kommuner som också infört samordnad bygglogistik med goda resultat. Det bygger på samma princip som samordnade varutransporter men för byggvaror.

Eftersom Gävle befinner sig i en expansiv fas där mycket nytt ska byggas kommer ett stort transportbehov uppstå. Regionen bygger samtidigt nytt sjukhus i Gävle och har också flaggat för ett behov av samordnad bygglogistik. Genom att samordna dessa transporter utifrån en central kan vi minska antalet lastbilsrörelser, utsläpp och även behovet av plats för byggmaterial på byggarbetsplatsen. En förstudie kring detta är också under framtagande 2020.

Hur vi på sikt skulle kunna koppla på eller på annat sätt samordna kommersiella varuflöden blir en viktig fråga i det fortsatta arbetet. Tekniskt är det möjligt men att få lönsamhet i samordningen har varit en utmaning i andra städer.

Byte av bränsle

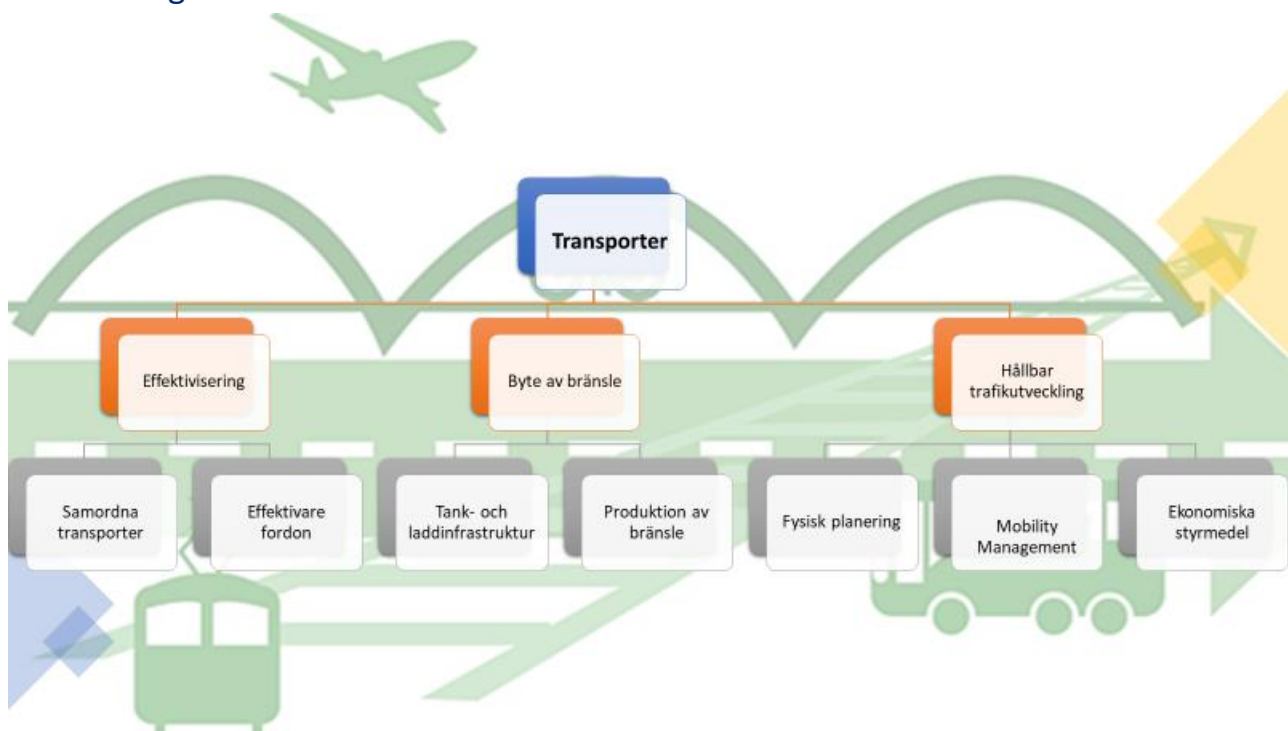
För det tredje måste ett bränsleskifte ske för att fasa ut de fossila drivmedlen i transportsektorn. Fordonsindustrin har lagt om rodret och elektrifieringen är ett faktum, frågan är snarast hur snabbt utvecklingen kommer ske och hur vi i övergångsfasen hanterar den befintliga fordonsflottan som har en förväntad livslängd bortom våra ambitioner att vara klimatneutrala 2035. Övergångsbränslen som HVO, etanol, biogas, (biobensin inom kort) kommer vara viktiga under denna period. Pumplagen reglerar delvis att fossilfria bränslen finns tillgängliga för allmänheten men där satsar drivmedelsbolagen sällan på biogas som kräver investeringar i infrastruktur. I Gävle finns ett långtgående arbete kring produktion och distribution av biogas till transportsektorn. Det behövs dock fler som tankar biogas i sina fordon.

Elbilsutvecklingen är beroende av lämplig laddinfrastruktur och vätgasmackar. På nationell nivå ser man nu till att det nationella laddinfrastrukturnätet är i enlighet med EU:s krav, det vill säga att snabbladdning finns vart 10 mil. Behovet av snabbladdning är betydligt mindre jämfört med traditionell tankinfrastruktur då elbilar runt 90 % laddas vid hemmet. Därmed blir kommunens viktigaste uppgift att se till att det är möjligt att sätta upp laddboxar där folk bor och vid verksamheter och företag som har egna verksamhetsbilar/fordon (som till exempel kollektivtrafikbussar). Rena elbilar har redan idag en räckvidd på ca 30 mil vilket gör att behovet av laddplatser för arbetstagare och besökare inte kommer vara så stort mer än vid besöksnäring som hotell som kan locka besökare från längre avstånd.

I dagsläget finns det ingen sektor som har ett övergripande ansvar för utbyggnaden av laddinfrastruktur. Gavlegårdarna tar under 2020 fram en utredning kring hur bolaget

ska hantera laddfrågan strategiskt. Detta kan vara en hjälp för kommunen i sin helhet när vi diskuterar hur vi ska arbeta med laddfrågor. Initiativ från bolag och sektorer har tagits för att undersöka om övergripande samordning behövs i den här frågan och bör utredas vidare under 2021.

Vätgas är fortfarande en relativ ny företeelse i transportsektorn men kan ses som ett sätt att elektrifiera fordonsflottan. Särskilt för de tyngre transporterna där batterierna snabbt blir för tunga som i lastbilar, fartyg och flygplan. Gävle hamn har långtgående planer på en vätgasmack som en del i en större elektrifieringsstrategi för hela hamnens verksamhet. Att framställa vätgas är dock inte särskilt effektivt om man jämför med att använda elen direkt i ett batteri. I omvandlingen av el till vätgas förlorar man mellan 30-40 % av energin. Men i en framtid där energiproduktionen till mycket större del består av sol och vindkraft så kan det löna sig att lagra el som vätgas när elpriset är riktigt lågt. EU satsar på vätgas i initiativet Gröna Givna och det finns ett stort vätgasintresse i Gävleborg även av affärsmässiga skäl. Gävle kommun kan ta en mer aktiv roll i denna utveckling för att stötta näringslivet och skynda på omställningen.

Bygg- och fastighetssektorn

Gävle växer i snabb takt och byggbehovet är inte helt lätt att kombinera med de ambitiösa klimatmål kommunen har. Exklusive uppvärmning beräknas bygg- och

anläggningssektorns årliga klimatpåverkan på nationell nivå motsvara ca 15 miljoner ton koldioxidekvivalenter, när import och indirekta effekter inkluderas. Detta är nästan i samma storleksordning som de totala utsläppen från Sveriges inrikestransporter. Över hälften av utsläppen härrör från importerade varor och tjänster. När även uppvärmning räknas in landar koldioxidutsläppen på över 22 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Enligt branschens egen färdplan för att nå fossilfrihet har bygg- och anläggningssektorns klimatpåverkans potential att ungefär halveras till 2030 med befintlig teknik, men för att nå netto-noll eller längre så behövs tekniskiften och kommersialisering av innovationer. Klimatpåverkan från byggskedet kommer främst från tillverkningen av byggmaterial såsom stål och cement.

Byggbranschen kommer i sin färdplan med skarpa förslag på vad vi som beställare konkret kan göra för att minska klimatpåverkan. Dessa bör Gävle i större utsträckning arbeta efter.

1. Beakta klimatpåverkan i tidiga skeden av plan- och byggprocessen.
2. Ställ funktionsbaserade upphandlingskrav där innovativa lösningar med låg klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv premieras. Efterfråga och ge incitament för lägre klimatpåverkan i anbud.
3. Följ upp klimatkraven systematiskt, gör det kostsamt att göra fel och lönsamt att göra rätt.
4. Ställ krav på återanvändning av material om/när det är fördelaktigt ur ett livscykelperspektiv, till exempel vid renovering och masshantering
5. Inför ett prekvalificeringskrav på att företagen ska ha ett klimatarbete eller -policy för att få lämna anbud, i synnerhet i större projekt som sker inom offentlig upphandling.

Branschens har därtill under 2020 tagit fram rekommendationer för upphandlingskrav med avseende på klimat. Kommunen kan ta avstamp i dessa rekommendationer i det fortsatta arbetet med att utveckla upphandlingskrav som styr mot klimatmålet.

Allt byggande måste också skapa förutsättningar för boende och verksamhetsutövare att leva miljömässigt hållbart genom att minimera vatten- och energianvändning, skapa optimal återvinning samt bidra till hållbart resande med mera.

Material

2022 inför Boverket krav på klimatdeklarationer vid uppförande av byggnader. Därmed kommer beräkningar på byggnaders klimatpåverkan standardiseras och det blir lättare för oss att jämföra olika projekt och aktörer, och succesivt ställa högre krav. Det är viktigt att som ett första steg börja mäta utsläppen i byggprojekten och samla mer kunskap och erfarenheter och hitta bra beräkningsmetoder och arbetssätt. Gavlefastigheter beräknar idag stommen och grundens klimatpåverkan vid

nybyggnationer eftersom det är ett krav i miljöbyggnadscertifieringen som bolaget alltid följer. Byggvarubedömningen används idag som ett hjälpmedel i denna process för att få indikatorer på livscykelanalyser för varje material som används. Certifieringen kommer fortsätta vara ett viktigt verktyg för att följa utvecklingen, ställa krav och kvalitetssäkra bolagets nybyggnationer. De gör också den första klimatberäkningen av en hel byggnad som ett steg i att utveckla arbetet vidare. Klimatberäkningar blir viktiga underlag för val av material med låga koldioxidutsläpp. Det kommer framåt att behövas ett långsiktigt arbete som sker stegvis i riktning mot klimatneutralitet och med fokus på att försöka reducera de stora utsläppskällorna till att börja med. Det finns två viktiga spår för att uppnå detta, det ena är att använda mer återvunna material i byggprocessen och det andra att byta ut material med hög klimatpåverkan mot material med låg klimatpåverkan. Trä kan till exempel ersätta stål och betong i mycket större utsträckning än vad som görs i dag i Gävle.

Energi

Energianvändningen i form av värme och el i våra fastigheter är idag i stort sett fossilfri. Fortsatt effektivisering i befintliga fastigheter och i nybyggnationer är dock viktig. El och värme ska räcka till fler verksamheter och invånare i framtiden utan att miljöpåverkan ökar. Med ett energisystem i förändring och ökat elbehov blir det även viktigt att beakta när på dygnet och över året elen används. Detta för att undvika effekttoppar som i dagsläget i vissa fall leder till att fossil reservkraft dras igång eller importeras. Med ny teknik som kan reglera energianvändningen i våra fastigheter blir det lättare att styra elförbrukningen över dygnet och utifrån tillgång i elnäten och göra den mer jämn över dygnet. Det krävs dock en del investeringar för att få den tekniken på plats.

Gavlegårdarna deltar i Allmännyttans klimatinitiativ som består av tre insatsområden, effekttoppar och förnybar energi, krav på leverantörer och klimatsmart boende. De övergripande målen är en fossilfri allmännytta senast år 2030, och 30 procents lägre energianvändning till 2030 (räknat från år 2007)

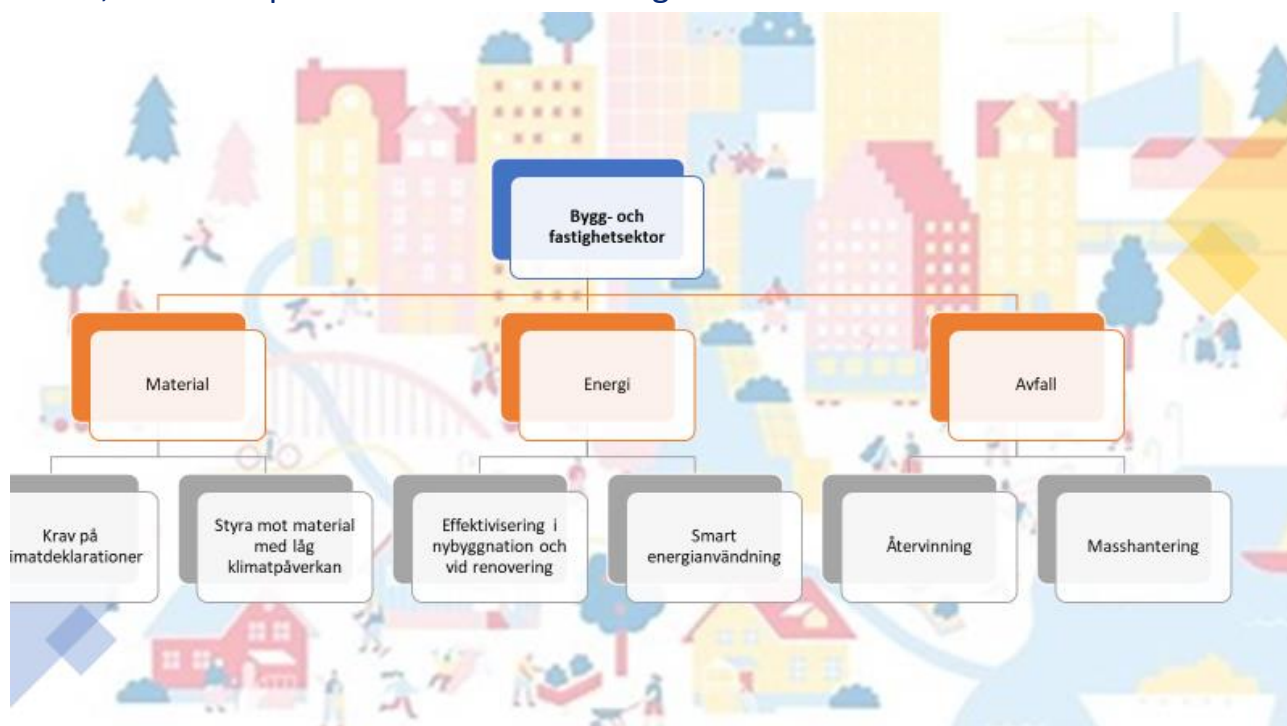
Gavlegårdarna och Gavlefastigheter arbetar kontinuerligt med energieffektivisering, optimering och brukarsamverkan i syfte att minska energianvändningen i sina fastigheter. Gavlefastigheter har en egen energiplan som revideras regelbundet och är en viktig pusselbit för att nå målen på energiområdet.

Avfall

Eftersom materialet i våra byggnader har en hög miljöpåverkan måste vi öka andelen återvunnet material vid nybyggnation eller renovering. Krav kan ställas på att nyproducerat material designas så att de underlättar återbruk vid en framtida demontering. Lokalanvändningen kan behöva förändras och hitta mer flexibla lösningar för att minska antalet ombyggnationer. Gävle kommun behöver samverka mer för att hitta plattformar och arbetssätt för att öka återbruk i byggsektorn. Gästrike återvinnare kommer att ta fram en förstudie kring återvinning av byggavfall som ett första led i detta arbete.

Avfallshantering när ett område är i drift är också viktigt att hantera för att minimera klimatpåverkan. Gävle kommun antar 2021 en ny kretsloppsplan som skapar förutsättningar för detta.

Masshantering kan både vara en avfallsfråga eller råvarufråga. Oavsett vilket står runt 50 procent av godset som transporteras i Stockholms län av grus, sand, sten och jord. Siffran kan förväntas vara lika i Gävle. Metoder för att hantera dessa massor på ett effektivare sätt behöver utvecklas och är dels en fråga om att matcha efterfrågan och utbud, dels hitta platser där massor tillfälligt kan förvaras.

Energisystem

Energisektorn står inför en stor omvandling när det fossilfria samhället växer fram. Även om produktionen av el och fjärrvärme i sig är näst intill fossilfri i Sverige och inte minst här i Gävle så är systemet i sin helhet i omvandling. På längre sikt verkar kärnkraften fasas ut och ersättas med mer variabla energilag som vind och sol. Samtidigt ska vi bli fossilfria inom transportsektorn och industrin vilket innebär att de områdena till stor del behöver elektrifieras. Både produktionen och efterfrågan ändras och vi sitter mitt uppe i den omställningen nu.

Tillräcklig effekt i elnäten

Kapaciteten i elnäten, både när det gäller att tillföra effekt till systemet och att leverera effekt till kunder, är på många håll ansträngd. I Gävle börjar vi också närma oss en sådan situation. På regional nivå har man under 2020 startat upp ett arbete kring effektfrågan och det är viktigt att Gävle är med i det sammanhanget eftersom elnätet består av både lokalt, regional och nationellt nät som är beroende av varandra.

Effektfrågan påverkas också av hur vi säljer elen. Idag är kontrakten väldigt statiska och låser upp mycket effekt i onödan. Med den smarta/uppkopplade teknik som finns idag är det möjligt att skapa nya affärsmodeller för att optimera energianvändningen. Effekttaxa som Gävle energi ska införa är ett steg i den riktningen men det finns ytterligare steg att ta.

Produktion av förnybar energi

Gävle har goda fysiska förutsättningar för (havs)baserad vindkraft i flera avseenden. Till land men främst till havs finns det lämpliga platser som inte krockar med andra riksintressen. Eftersom Mälardalens effektuttag delvis bromsas av kapacitetsutmaningar strax söder om Gävle skulle storskalig produktion av el i Gävle innebära näringslivsmässiga fördelar. Nya vindkraftsparker till havs kan komma upp i produktionsnivåer som närmar sig en kärnkraftsreaktor. Företag med hög elförbrukning och höga hållbarhetsmål som samtidigt vill ha närheten till Stockholmsregionen kommer vara intresserade av Gävle. Samtidigt kan den havsbaserade vindkraften spela en viktig roll i omställningen av Gävle hamns verksamhet och de godsflöden som finns kopplade till den, inte minst när kapaciteten i hamnen ska fördubblas och samtidigt vara en av Sveriges mest hållbara hamnar.

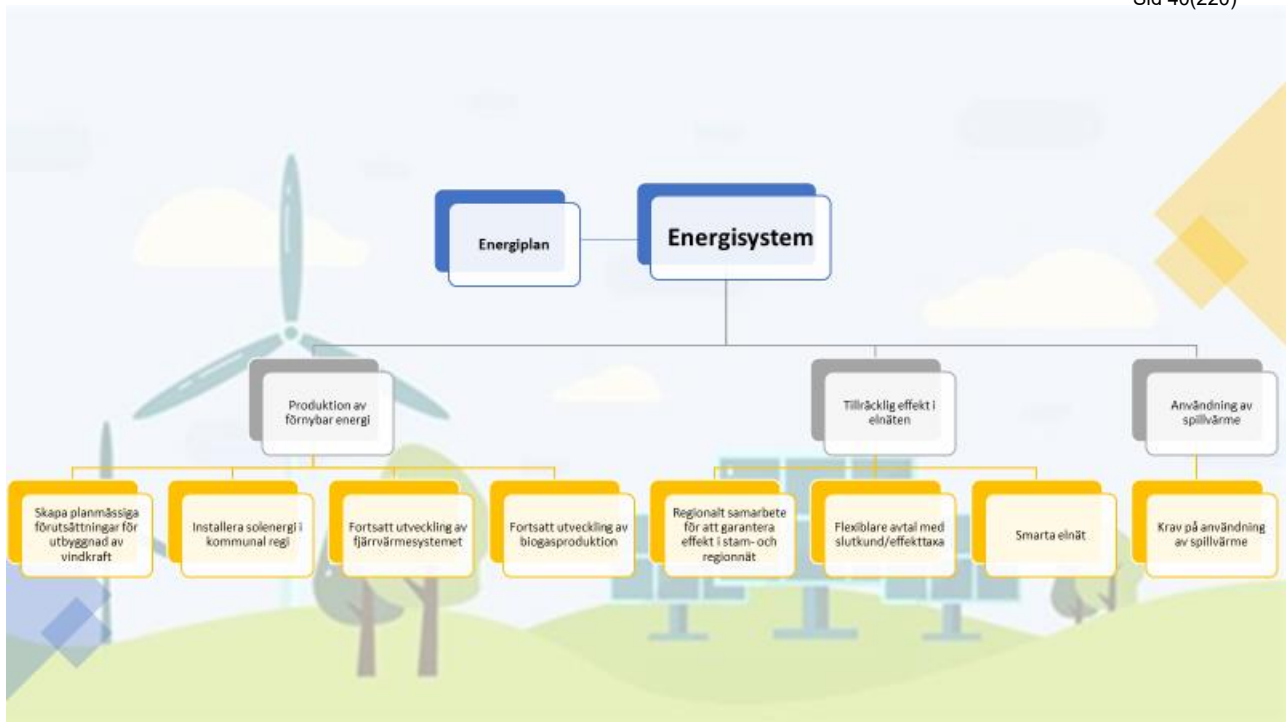
Gävle kan i första hand skapa förutsättningar för etablering av vindkraft genom att peka ut lämpliga platser. Det görs inom det nationella uppdraget som troligtvis kommer under 2021 där en ny vindkartering ska ske regionalt. Insatser för att öka acceptansen för vindkraften kommer också vara mycket viktiga för att få till stånd vindkraftsetableringar. Näringslivet i sig behöver ingen skjuts då många vindkraftsbolag visar intresse att etablera sig hos oss.

Gävle ligger långt ner på listan när det gäller installerad solel jämfört med andra kommuner. Kommunen har ett mål om att kommunkoncerns elanvändning till 10% ska produceras av solceller år 2035. Eftersom vi inte kan lagra el från sommar till vinter på ett kostnadseffektivt sätt i dagsläget är det viktigt att producera i en omfattning som kan utnyttjas på plats. Viss lagring kan ske till exempel i elbilars batterier eller annan lokal lagring för att matcha produktion och användning över dygnet. Men hus med solpaneler konsumerar lika mycket som andra hus på vintern när efterfrågan är som störst vilket gör att solel aldrig kommer få någon större betydelse för elförsörjningen i Sverige om inte ny lagringsteknik kommer. Därmed inte sagt att solel inte fyller någon funktion. Produktion som kan utnyttjas på plats bör ha en naturlig del i vårt samhällsbyggande och behöver också installeras på Gävles befintliga fastighetsbestånd om vi ska nå målet.

Användning av spillvärme

Vi behöver också bli bättre att ta vara på energi som inte används idag, det kan handla om spillvärme från verksamheter eller värme från avloppsvatten som kan användas i fjärrvärmesystemet eller annan verksamhet till exempel växthus. Gävle har ett väl fungerande fjärrvärmesystem redan idag som kommer fortsätta ha en viktig roll i ett klimatneutralt Gävle. Just nu byggs en kulvert till Sandviken som kommer göra deras uppvärmning helt fossilfri.

Att Gävle kommuns energiplan ska uppdateras ligger fastlagt i MSP 2.0. Den bör ge oss insikter i hur vi som kommun kan skapa ett robust och hållbart energiförsörjningssystem utifrån den förändring som nu sker både på produktions- och konsumtionssidan. Hur kommunen ska arbeta med laddinfrastruktur till transportsektorn skulle också kunna ingå i energiplanen.

Näringsliv

Näringslivet är en viktig pusselbit i klimatomställningen. Med ett regionalt näringsliv som står för innovation och konkurrenskraft i en koldioxidsnål ekonomi kommer Gävleborg att vara en region att räkna med i framtiden.

De territoriella utsläppen från näringslivet är relativt låga och utgörs till största delen av transportrelaterade utsläpp. Ur ett konsumtionsperspektiv säljer vårt näringsliv produkter som har ett stort klimatavtryck främst inom bygg- och livsmedelssektorn. Företagen som säljer produkter till slutkonsument har i allmänhet större inflytande över vad de väljer att sälja och möjligheter att ställa krav på leverantörer än konsumenten. Detta gäller särskilt större företag med stora volymer som till exempel dagligvaruhandeln.

Lagar och ekonomiska styrmedel

Både de geografiska och konsumtionsbaserade utsläppen kopplade till näringslivet är viktiga att hantera i klimatfärdplanen men det är viktigt att förstå att möjligheterna att styra dem är relativt begränsade från ett kommunalt perspektiv. Det är främst lagstiftning och ekonomiska styrmedel från nationellt/internationellt håll som kommer påverka företagens utsläpp.

Upphandling, energieffektiviseringskrav genom miljöbalken, frivilliga överenskommelser och åtgärder som undanröjer hinder för näringslivet är de verktyg vi har att arbeta med.

Konkurrenskraft och affärsmöjligheter

Ur ett annat perspektiv är näringslivet lika mycket en nyckel till att lösa klimatkrisen. De företag som kommer att utveckla produkter och tjänster som minskar vårt avtryck på planeten kommer att vara konkurrenskraftiga i framtiden. Internationellt och nationellt upplever vi en klimatpolitik som i allt större omfattning kommer påverka ramverket för näringslivet, som Parisavtalet, Europas gröna giv och Sveriges nationella klimatfärdplan. Ur detta perspektiv finns det all anledning att på lokal nivå stötta företagen i sin omställning för att som kommun fortsätta vara en attraktiv plats att etablera sig på. Gävle har goda grundförutsättningar att ta vara på affärsmöjligheterna som klimatomställningen medför. Särskilt inom **hållbar logistik**, där Gävle hamn har ambition att bli ett nav för förnyelsebar energi och hållbara godstransporter. **Bioekonomi/cirkulär ekonomi** där de skogsrelaterade branscherna utvecklar alternativ till icke förnybara material som till exempel plast. **Förnybar energi**, där Gävle har goda förutsättningar för (havsbaserad) vindkraft och därmed skapa förutsättningar elektrifiering av transportsektorn, industrin och locka hit nyetableringar i behov av förnybar energi. Därtill byggs en anläggning för produktion av förnybara drivmedel till transportsektorn i Norrsundet vilket skapar goda förutsättningar för Gävle att gå i bräschen för omställningen i transportsektorn.

Offentlig upphandling och kravställning som hävstång

Det främsta verktyget Gävle kommun har att arbeta med gentemot näringslivet är upphandling. Omställning och innovation som leder till klimatneutralitet ska kravställas i Gävle kommuns upphandlingar men bör utformas så att även lokala företag får en chans att lägga bud och kunna ställa om i en rimlig takt. Ett nära samarbete med näringslivet är viktigt. Stark kompetens och omvärldsbevakning kring klimatfrågan kopplat till upphandling måste finnas i organisationen för att kunna stötta hela kommunkoncernen i detta.

Frivilliga åtaganden

I många kommuner/regioner finns etablerade forum där kommun, organisationer, högskola och näringsliv arbetar med frivilliga överenskommelser där Uppsalas

klimatprotokoll är ett av de mest kända. I Gävle/Gävleborg finns överenskommelser med Länsstyrelsen Gävleborg inom Miljömålsarbetet som löper ut 2020 men där näringslivet varken varit starkt representerat eller överenskommelserna särskilt omfattande och mätbara. Både regionalt och i Gävle kommun finns en ambition att utveckla arbetet med överenskommelser. Om möjligt bör ett sådant samarbete premieras förutsatt att ambitionsnivån och tidsplanen är likartad.

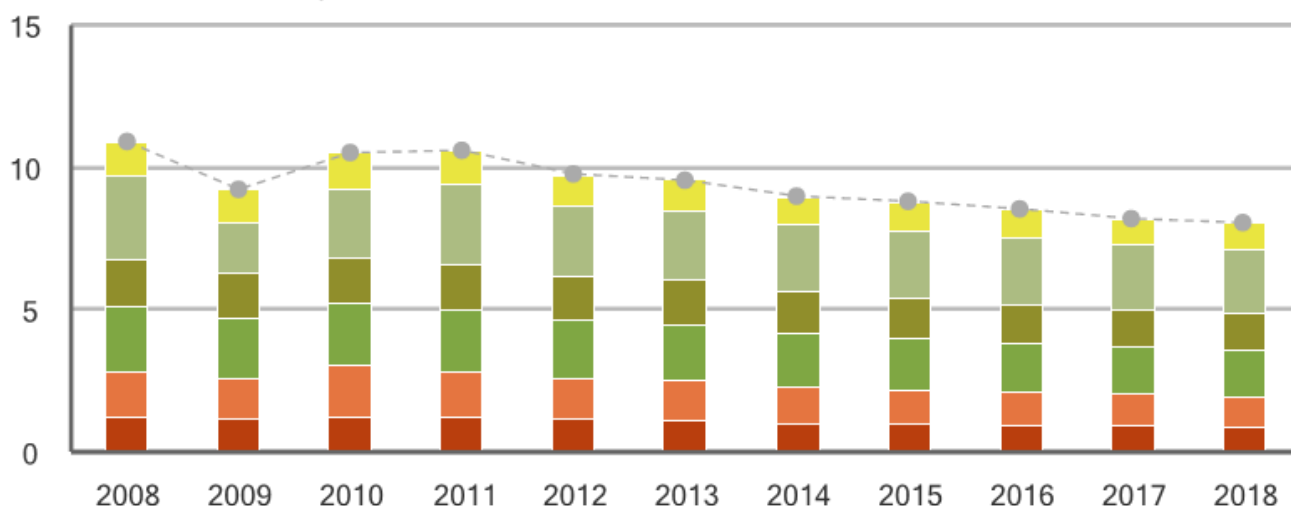
Överenskommelserna måste också utgå ifrån de sektorer där utsläppen är störst och där inga insatser/otillräckliga insatser sker från näringslivets sida där offentligheten kan spela en viktig roll. Erfarenheter från andra kommuner och regioner är viktiga utgångspunkter men inte ledande.

Konsumtion

Gävle kommun har ambitionen att även de konsumtionsbaserade utsläppen ska vara noll 2035. De konsumtionsbaserade utsläppen uppgick till cirka 8 ton per person år 2018. Tre femtedelar av de totala utsläppen kommer ifrån hushållen, de resterande två femtedelarna kommer ifrån offentlig konsumtion och investeringar. Offentlig konsumtion utgörs av de varor och tjänster som exempelvis skolor, sjukhus och myndigheter köper in för att bedriva sin verksamhet. Investeringar är utsläpp kopplade till inköpet av byggnader, maskiner, datorer, värdeföremål och lagerinvesteringar.

Ton koldioxidekvivalenter per invånare

Växthusgasutsläpp från svenska befolkningens konsumtion per person 2008-2018

Källa: Naturvårdsverket

Statistik för konsumtionsbaserade utsläpp finns i dagsläget inte för Gävle kommun men kan förväntas vara lika det nationella genomsnittet. I följande tabell syns mer specifikt vad hushållens konsumtion består av och hur stor del av utsläppen som är kopplade till det.

Tabell 2. Hushållens klimatpåverkan från konsumtion (andel) år 2016 (Naturvårdsverket 2018).

Konsumtionsområde	Exempel på konsumtionsaktiviteter som ingår	Andel
Transporter och resor	Bil, flyg, tåg, färja, mc samt underhåll m.m.	33%
Livsmedel	Bröd, kött och fisk, mjölk, ost, ägg, restauranger, grönsaker, sötsaker, alkohol m.m.	31%
Bostad	El, uppvärmning, underhåll, möbler, inredning, hushållsartiklar, verktyg, hotell och hushållstjänster m.m.	18%
Övrigt	Fritidsaktiviteter och utrustning, prylar, böcker, leksaker, tjänster m.m.	14%
Kläder och skor	Kläder och skor	3%

Dessa utsläpp är dock svåra att påverka från kommunens sida mer än att vi kan informera och samarbeta med företag och civilsamhälle. Utsläppen från

privatkonsumtion kommer till största delen styras av internationella och nationella krav på material, energianvändning, återvinningsgrad och så vidare.

Upphandlingsmyndigheten har gjort en egen bearbetning av de offentliga konsumtionsutsläppens data. Som framgår av tabellen är hela verksamheter och driftentreprenader den inköpskategori som uppvisar störst klimatpåverkan. Här ingår ett flertal konsumtionskategorier som till exempel drivmedel, energi, livsmedel, mediciner och förbrukningsmaterial, det vill säga de olika typer av varor och tjänster som behövs för att bedriva dessa verksamheter. Energi och fordonsanvändning samt livsmedel hamnar också högt på listan med inköpskategorier. Här framgår även att förbrukningsmaterial samt inventarier och möbler hör till de tio mest klimatpåverkande inköpskategorierna.

Inköpskategorier / Typer av inköp (urval)	Klimatpåverkan (ton CO ₂ e) 2016
Hela verksamheter / driftentreprenader (t.ex. kollektivtrafik, sjukvård, olika boenden)	2 566 680
Energi, vatten, avlopp	1 883 387
Entreprenader och tekniska konsulter	1 451 499
Fordon	1 422 813
Livsmedel, måltider, catering	840 907
Brukarstöd	655 219
Förbrukningsmaterial	565 891
Fastighetsdrift	503 784
IT och tele	449 698
Inventarier och möbler	353 210
Personalresor med mera	306 295
Övriga kategorier	1 348 836

Upphandling

De offentliga konsumtionsbaserade utsläppen kan vi styra genom offentlig upphandling. Generellt sett är de ett fåtal kommuner som kommit långt med detta och att det saknas standardiserade metoder och statistik. Undersökning genomförd av Stockholm Environment Institute visar att 50 % av 119 kommuner som svarade på en

enkät inte har gjort någon bedömning av hur stor miljö- eller klimatpåverkan kommunens inköp har. 30% har inte någon information om hur sådan uppföljning görs och cirka 60% tycker att det saknas resurser i form av tid, kompetens och kunskap om inköpsens klimatpåverkan för att kunna genomföra en sådan insats.

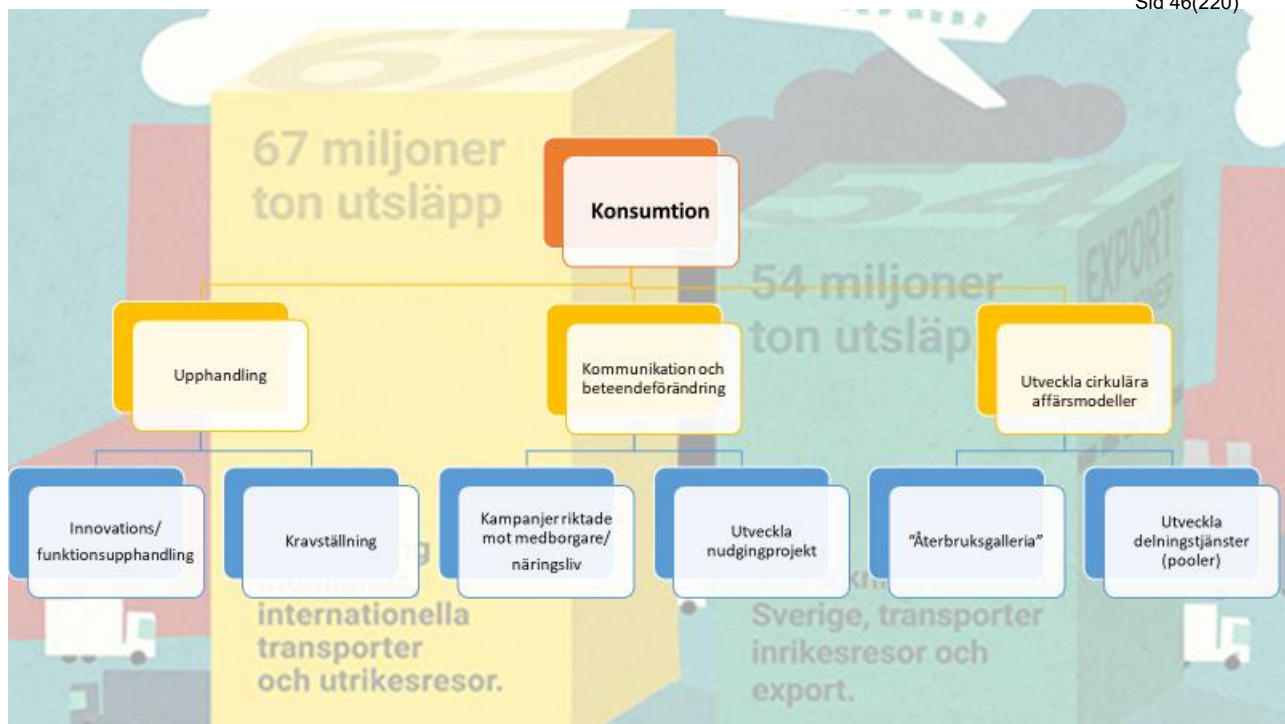
Upphandlingsmyndigheten kommer under 2021 publicera klimatindikatorer för ett antal typer av inköp. I grunden använder de en spendysanalys som många organisationer använder sig av för att få en bild av sin organisations inköps- och leverantörsmönster. Dessa indikatorer kan vara ett sätt för Gävle kommun att minska klimatpåverkan från inköp. Därtill har Upphandlingsmyndigheten redan tagit fram mycket stöd för kommuner som vill ställa hållbarhetskrav på sina inköp.

Utveckla cirkulära affärsmodeller

Cirkulär ekonomi innebär att allt material som används i vår ekonomi ingår i ett kretslopp och inte blir till avfall som nu är fallet. Utvecklingen av en cirkulär ekonomi är nödvändig för att resurserna på vår planet ska räcka till när vi blir fler innevånare med en högre levnadsstandard. En cirkulär ekonomi kräver nya affärsmodeller där EU och staten har en viktig roll att skapa ekonomiska incitament för detta. Ett exempel kan vara leasing av vitvaror som ökar incitamentet hos tillverkare att skapa produkter som håller längre och är lätta att reparera. En kommun kan fungera som hävstång i detta genom att efterfråga nya typer av affärsmodeller för de produkter vi köper in. En viktig del i cirkulära affärsmodeller är att produkter används och repareras så långt som möjligt innan den återgår till kretsloppet. Gävle kommuns möbelpool är ett sådant exempel där använda möbler matchas med nya användare. Det finns många andra produkter där liknade koncept skulle kunna utvecklas framöver.

Kommunikation och beteende

Att påverka privatkonsumtionen är svårt från kommunal sida. Vi kan dock skapa förutsättningar för medborgare att leva mer hållbart och vi kan ge dem kunskaper. Genom att erbjuda hållbara boendemiljöer, mobilitetstjänster, återbruk- och reparationsmöjligheter med mera kan vi underlätta för medborgare att göra kloka val.

Koldioxidlagring och kompensation

Inom vissa områden kommer det vara svårt att nå ner till noll utsläpp på grund av faktorer som vi har svårt att påverka. Det handlar om utsläpp från jordbruk och avfall (metangas från deponier). Det kan också röra sig om vissa produktionsprocesser som kan vara svåra att få helt fossilfria. Dessa utsläpp kan då kompenseras genom andra typer av åtgärder. I inledningen av detta dokument beskrivs vilka växthusgasbindande åtgärder som accepteras på nationell nivå. Nationellt sker också ett arbete kring hur vi ska arbeta med detta framöver som är viktigt att följa. Det kommer påverka hur vi i Gävle ska arbeta med frågan och kanske skapar ekonomiska förutsättningar för det.

Lagring i skog och mark

Det kan handla om förutsättningar för att anlägga våtmarker eller binda kol i jordbruksmark. Kommunen kan också arbeta med frågan i sina skötselplaner av natur och försöka bevara träd och växtlighet vid exploateringar som också fyller många andra funktioner för vår hälsa och välbefinnande.

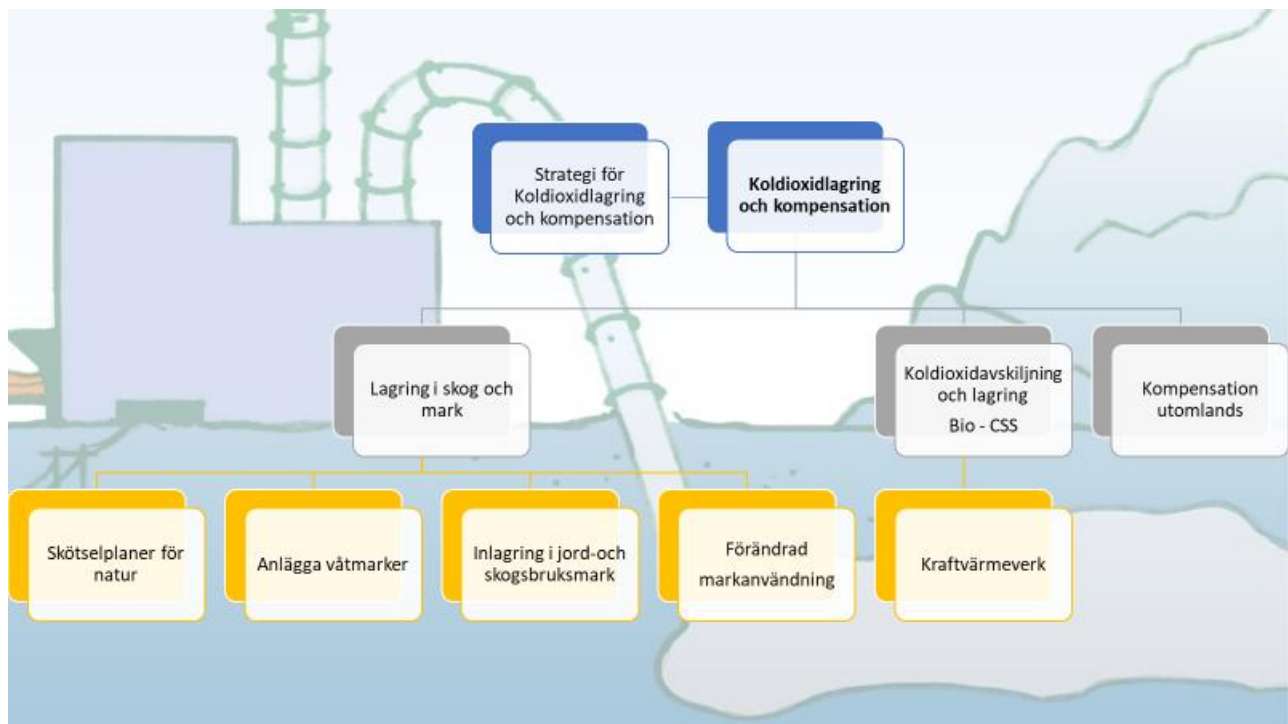
Koldioxidavskiljning och lagring vid förbränning av biobränsle

Det kan även handla om avskiljning och lagring av koldioxid vid förbränning av biobränsle vid större bioeldade kraftvärmeverk. Processen kallas bio-CCS (Bio energy

Carbon Capture and Storage). Gävle har i dag två bioeldade kraftvärmeanläggningar, Johannes kraftvärmeverk och Bomhus kraftvärmeverk.

Kompensation utomlands

I det nationella arbetet kommer man också att skapa ett ramverk för hur vi skulle kunna kompensera för utsläpp utomlands. Gävle bör dock i första hand fokusera på de möjligheter vi har att påverka utsläppen lokalt och ta vara på de kompensationsmöjligheter som finns här. Vi bör också kartlägga vilka utsläpp som kan tänkas finnas kvar 2035 och dess storleksordning.

Panorama

Panorama är ett digitalt verktyg utvecklat för kommuner, regioner eller stater att hantera sina klimatfärdplaner i. Företaget ClimateView har i uppdrag av det klimatpolitiska rådet utvecklat verktyget och regeringens ambition är att alla kommuner i Sverige ska använda det på sikt. Gävle deltar i den andra piloten och alla åtgärder som tagits fram i processen med att ta fram klimatfärdplanen kommer att läggas in i Panorama. Där ska de i nästa skede utvecklas och genomföras. Fördelen med Panorama är att statistik, koldioxidbudget, prognoser och andra funktioner finns inbyggt vilket gör det lättare att hantera klimatfrågorna. Panorama kommer också finnas tillgängligt på vår hemsida där det blir enkelt för politiker, anställda och allmänhet att följa klimatarbetet.

Förslag på prioriterade åtgärder

Under arbetet med att ta fram klimatfärdplanen har mer än 60 åtgärder tagits fram. Att sätta igång med alla åtgärder samtidigt finns det inte resurser till och därför är det viktigt att titta på vilken effekt, kostnad och rådighet kommunen har i varje åtgärd för att vi ska kunna prioritera rätt. Det är dock inte säkert att en åtgärd som är dyr men som har stor effekt kanske bör prioriteras bort till förmån för en billigare åtgärd med stor effekt då den dyra åtgärden kan vara enklare att genomföra politiskt eller skapar förutsättningar för andra åtgärder att genomföras. Sådana diskussioner måste föras i det fortsatta arbetet. En viktig slutsats i arbetet är att kommunen har full rådighet i över 70% av de föreslagna åtgärderna. Det betyder att vi som organisation kan göra stor skillnad.

Utifrån den analys som gjorts är det två övergripande huvudspår som bör prioriteras:

- Transportsektorns utsläpp måste minska kraftigt genom främst en snabb övergång till elektrifierade fordon och mer hållbara resor som kollektivtrafik, cykel och gång.
- Vi måste börja planera och bygga en klimatneutral stad där det är lätt för innevånarna att leva hållbart. Gör vi inte det så får vi ännu fler utsläpp att hantera i framtiden och svårt att nå våra mål.

När vi har bedömt åtgärderna har vi använt intervallerna i följande tabell.

Uppskattningarna är dock förenade med ett antal antaganden och osäkerheter och ska inte ses som något exakt vetenskap. De kan dock fungera som ett stöd i fortsatta prioriteringar där mer exakta analyser kan göras.

Klimateffekt:	Kostnad:	Rådighet:
- Liten: under 1000 tCO₂e - Medel: 1000 – 10 000 tCO₂e - Stor: över 10 000 tCO₂e	- Låg: under 1 miljon kronor - Medel: 1 – 10 miljoner kronor - Hög: över 10 miljoner kronor	- Full – kommunen har full rådighet över åtgärden/arbete - Begränsad – kommunen har delvis rådighet över arbetet, men har inte full kontroll över resultat och förväntad effekt.

I följande tabeller redovisar vi en del av de framtagna åtgärderna där vi sorterat dem utifrån effekt, kostnad och rådighet i olika konstellationer.

Cirka 15 % av de identifierade åtgärderna bedöms ge stor klimatreducerande effekt samtidigt som kostnaderna bedöms vara låga eller generera inkomster. Kommunen bedöms även ha full rådighet över dessa åtgärder.

Område	Åtgärd	Effekt	Kostnad	Rådighet
Hållbar stadsplanering	Ta fram en kravställning för att samtliga exploateringsprojekt ska ha minskad klimatpåverkan med minst 75% till 2035. Resten ska kompenseras.	stor	låg	full
Transporter	Ett byggvarulogistikcenter upprättas och användas av alla större exploateringsprojekt	stor	låg	full
Transporter	framtagen mall för mobilitetsutredningar används i alla kommunala exploateringar och byggnationer	stor	låg	full
Transporter	Parkeringsavgifter och tillgången till parkering används som styrmedel för att minska transportsektorns utsläpp	stor	negativ	full
Konsumtion	Förutsättningar skapas för att ställa och följa upp klimatkrav i alla upphandlingar	stor	kostnadsneutral	full
Konsumtion	Kommunala verksamheter serverar mat med låg klimatpåverkan	stor	låg	full
Energisystem	Planmässiga förutsättningar skapas för etablering av (havsbaserad) vindkraft i kommunen	stor	liten	full
Energisystem	Utvecklingen av fjärrvärmesystemet fortsätter	stor	negativ	full
Näringsliv	Kommunens tillsynsverksamhet används för att ställa krav på energieffektivisering hos företag	stor	låg	full

Antal åtgärdsområden med bedömd stor klimatreducerande effekt där kostnaden bedömts vara från låg till negativ. För dessa åtgärder bedöms kommunen ha full rådighet för åtgärdens förverkligande.

Ca 7 % av de identifierade åtgärderna bedöms ge stor klimatreducerande effekt samtidigt som kostnaden bedöms vara låg. För dessa åtgärder behövs dock samverkan i genomförandet.

Område	Åtgärd	Effekt	Kostnad	Rådighet
Transporter	kommunen initierar innovationsupphandling kring mobilitet som service (MAAS)	Stor	kostnadsneutral	Begränsad
Transporter	En mall för gröna resplaner för arbetspendling tas fram i samverkan med arbetsgivare och fastighetsägare	Stor	låg	Begränsad
Transporter	Gävle hamns klimatfärdplan nyttjas som katalysator i omställningen av transportsektorn	Stor	kostnadsneutral	Begränsad
Konsumtion	I samverkan med näringslivet skapas förutsättningar för cirkulära affärsmodeller i kommunen	Stor	låg	Begränsad

Antal åtgärdsområden med bedömd stor klimatreducerande effekt där kostnaden bedömts vara från låg till positiv. För dessa åtgärder bedöms kommunen ha begränsad rådighet för åtgärdens förverkligande.

Cirka 18% av åtgärderna bedöms ha en stor klimatreducerande effekt till en medelstor kostnad.

Område	Åtgärd	Effekt	Kostnad	rådighet
Hållbar stadsplanering	Implementera att en klimatberäkningsmodell används på alla exploateringsprojekt som kommunen driver. (Möjliggöra att klimatberäkna så att vi når en minskning på 75%)	Stor	medel	Full
Transporter	Ta fram en ny trafikstrategi som styr mot klimatneutralitet	Stor	medel	Full
Transporter	Samordnad varudistribution införs och krav på fossilfria sluttransporter.	Stor	medel	Full
Transporter	Införa modell för hantering av schaktmassor för att minska transportbehovet och öka återanvändningen	Stor	medel	begränsad
Bygg	Beräkna klimatpåverkan i alla nybyggnadsprojekt och sträva mot klimatneutrala byggnader 2035	Stor	medel	Full
Bygg	Införa krav på minskning av klimatpåverkan i anläggningsarbete	Stor	medel	Full
Bygg	Öka återbruk av byggmaterial och planera för framtida demontering och återanvändning	Stor	medel	full

Energisystem	Utveckla ett systemperspektiv för framtidens energiproduktion, distribution och konsumtion	Stor	medel	full/begränsad
Näringsliv	Gävle kommun tar till vara på affärsmöjligheterna i omställningen t.ex. inom styrkeområdena logistik, förnybar energi, trä och biomassa	Stor	medel	begränsad
Näringsliv	Gävle kommun skapar incitament och möjligheter för branscherna att nå målen i deras färdplaner (fossilfritt Sverige)	Stor	medel	begränsad
Lagring och kompensation	Ta fram strategi för koldioxidlagring och kompensation	Stor	medel	full

Antal åtgärdsområden med bedömd stor klimatreducerande effekt där kostnaden bedömts vara medelstor.

Cirka 20 % av de identifierade åtgärderna bedöms ge minst medelstor klimatreducerande effekt samtidigt som kostnaden inte bedöms vara hög.

Område	Åtgärd	Effekt	Kostnad	rådighet
Transporter	Klimatneutralitet ska viktas som en del av investeringsprocessen för infrastruktur	Medel	Medel	full
Transporter	Arbetsmetoder som möjliggör att Trafikverkets 4-stegsprincip tillämpas fullt ut i infrastrukturplaneringen etableras	Medel	Negativ	full
Transporter	framtagen mall för mobilitetsutredningar används i alla kommunala exploateringar och byggnationer	Medel	Låg	full
Transporter	Kommunen tar fram koncept och upphandlingskrav för drift av mobilitetshus	Medel	kostnadsneutral	full
Transporter	Ruttoptimeringsprogram används i kommunens transporter, hemtjänst, färdtjänst, skolskjuts, sophämtning,	Medel	Negativ	full
Transporter	Ta fram en åtgärdsplan för att kommunkoncernens och kommunanställdas resor ska bli klimatneutrala	Medel	Negativ	full/begränsad
Transporter	Skapa förutsättningar för infrastruktur för förnybara bränslen och laddinfrastruktur	Medel	kostnadsneutral	full

Transporter	Kommunala tjänster digitaliseras och minskar behovet av resor	Medel	medel	full
Transporter	Åtgärder och uppföljning för fossilfri tankning av kommunens fordon införs	Medel	låg	full
Energisystem	Effekttaxa införs för att minska effekttoppar	Medel	negativ	full
Näringsliv	Utveckling av systematiskt arbete med åtgärder och uppföljning med näringsliv och föreningsliv i ett så kallat "klimatprotokoll"	Medel	medel	begränsad

Antal åtgärdsområden med bedömd medel klimatreducerande effekt där kostnaden bedömts vara låg till medelstor.

Fem föreslagna åtgärder bedöms ha stor effekt men har en kostnad som antas överstiga 10 miljoner sek. Dessa kan dock leda till positiva intäkter på annat håll, till exempel minskade sjukvårdkostnader kopplat till renare luft och mer aktiva sätt att förflytta sig.

Område	Åtgärd	Effekt	Kostnad	rådighet
Transporter	Beslutad cykelplan genomförs för att uppnå förbättrad infrastruktur och förutsättningar för cyklister	stor	Hög	full
Transporter	Införa miljözoner i centrum (bilfria områden, sänkt hastighet, utsläppskrav för olika zoner)	stor	Hög	full
Transporter	skapa förutsättningar för en fördubbling av kollektivtrafikens marknadsandel	stor	Hög	full
Energisystem	Skapa förutsättningar för vätgas som energibärare	stor	Hög	begränsad
Lagring och kompensation	Koldioxidlagring- (bio)CCS	stor	Hög	begränsad

Antal åtgärdsområden med bedömd stor klimatreducerande effekt där kostnaden bedömts vara hög.

Kan Gävle bli klimatneutralt till 2035?

Gävle har som mål att bli klimatneutralt till 2035 både ur ett territoriellt- och konsumtionsbaserat sätt att mäta utsläppen. I den här färdplanen har vi tittat på

möjliga åtgärder som tar oss dit. Vi har konstaterat att det är svårt att veta hur mycket åtgärderna kommer att minska våra utsläpp och att vi till en viss del är beroende av omvärlden för att klara våra mål. I följande tabeller sammanfattar vi de territoriella och konsumtionsbaserade utsläppen, om det är tekniskt möjligt att nå nollutsläpp i dagsläget och kommunens rådighet.

Utsläppskategori territoriella utsläpp och andel	Tekniskt möjligt att ta bort utsläppen?	Kommunens rådighet
Arbetsmaskiner 8%	Tekniskt möjligt, tillgång biobränsle elektrifiering	Delvis
Avfall (inklusive avlopp) 5,9%	Minskar succesivt men svårt/ dyrt få bort helt	Full
Egen uppvärmning av bostäder och lokaler 1,3%	Tekniskt möjligt	Begränsad
Ei och fjärrvärme 1,5%	Tekniskt möjligt nästan 100% fossilfri idag	Full
Industri (Energi och processer) 10,9%	Svårbedömd	Begränsad
Jordbruk 3,5%	Går att minska utsläppen uppskattningsvis med 15%, ej tekniskt möjligt att få bort helt	Begränsad
Produktanvändning (inkl. lösningsmedel) 5,5%	Svårbedömd	Begränsad
Inrikestransporter 63%	Tekniskt möjligt, tillgång biobränsle elektrifiering	Delvis

territoriella utsläppen består till största delen av utsläpp från transporter och arbetsmaskiner. Om man inte skulle räkna med metan i tabellen ovan skulle deras andel vara nästan 90%. Eftersom det är tekniskt möjligt att ta bort dessa utsläpp skulle man kunna säga att det går att klara målet om klimatneutralitet när det gäller de territoriella utsläppen. Gävle har inte heller någon tyngre industri som bidrar till stora utsläpp. De territoriella utsläppen per invånare motsvarar 2,86 ton/person vilket är väldigt lågt jämfört med svenska snittet på 5,7 ton/person. Det betyder att vi har bättre förutsättningar än andra kommuner att klara detta. Svårigheten ligger i de något begränsade möjligheterna hos kommunen att påverka alla enskilda individers och företags transportval.

Utsläppskategorier Konsumtionsbaserade utsläpp och andel	Tekniskt möjligt att ta bort utsläppen?	Kommunens rådighet
Offentlig konsumtion 11%	Till stor del tekniskt möjligt, plast och livsmedel utmaning	Full
Investeringar 28%	Delvis tekniskt möjligt Stål, cement, plast, fossila drivmedel är utmaningen	Delvis
Hushållenskonsumtion av livsmedel 16%	Inte tekniskt möjligt fullt ut men går att reducera i stor utsträckning genom mer växtbaserad kost och andra odlingsmetoder.	Begränsad
Hushållens konsumtion av drivmedel 20%	Tekniskt möjligt, tillgång till biobränsle och elektrifiering avgörande faktorer	Begränsad
Hushållens konsumtion boende 14%	Delvis tekniskt möjligt samma utmaningar som investeringar	Begränsad
Hushållens konsumtion övrigt 11%	Delvis tekniskt möjligt men svårt att påverka tillverkningsprocesser utomlands. Kläder, skor, vitvaror, elektronik etc. innehåller stor del fossila råvaror	Begränsad

De konsumtionsbaserade utsläppen motsvarade 8 ton/person på riksnivå. Det är högst sannolikt att Gävle ligger ganska nära detta genomsnitt. Offentlig konsumtion och investeringar motsvarar nästan 40% av utsläppen och där har kommunen full eller delvis rådighet. För att nå ner till noll konsumtionsutsläpp krävs både teknisk utveckling och nationell/internationell reglering. Kommuner/regioner har historiskt sett haft en viktig roll i att driva på teknisk utveckling som skapat möjligheter för nationell/internationell reglering. Utan Kaliforniens skarpa krav på utsläpp hade elbilsutvecklingen inte varit där den är idag. Även om vårt inflytande är begränsat har vi flera verktyg som kan bidra till att dessa utsläpp minskar. Tillsammans med andra kommuner kan vi skapa en efterfrågan och en marknad för koldioxidsnåla produkter.

Ordlista

Koldioxidbudget- En koldioxidbudget talar om hur mycket koldioxid som Gävle kommun, utifrån en global koldioxidbudget för att stanna inom 1,5 grad uppvärmning, kan släppa ut i framtiden. Budgeten har sedan fördelats på åren mellan 2020–2040 och enligt den bör Gävle minska sina utsläpp med 16.4 % årligen.

Spendanalys- Spendanalys är en bild över din organisations inköps- och leverantörsmönster. Genom spendanalysen ser du hur stor din totala inköpsvolym är

och hur den är fördelade på olika inköpsområden. Du ser vilka de största inköpsområden är och vilka övriga som finns i fallande ordning. Du ser hur många leverantörer du har och per inköpsområde. Du kan även se och ta med antal fakturor, fakturaintervaller och mycket mer.

Pumplagen- En lag som innebär att stationer som sålt bensin och diesel över en viss mängd är skyldiga att även sälja förnyelsebart drivmedel.

Bio CCS - Bio Energy Carbon Capture and Storage

Koldioxidavskiljning och lagring av koldioxid från biomassa. Avskiljningen sker på ett kraftvärmeverk och innebär att koldioxiden efter förbränning fångas in ur rökgaserna, komprimeras till flytande form och därefter infiltreras i porös bergart under högt tryck.

Byggvarubedömning- Byggvarubedömningen är en icke vinstdrivande ekonomisk förening som ägs av de största aktörerna inom bygg-, fastighets- och anläggningsbranschen i Sverige. Byggvarubedömningens ambition är att genom att tillhandahålla tydliga kriterier gällande kemiskt innehåll och livscykelaspekter för byggvaror i kombination med ett lättanvänt webbsystem för att söka miljöbedömda byggvaror, kunna bidra till att fastigheter byggs och förvaltas med enbart miljöbedömda byggvaror.

Allmännyttan- Sveriges Allmännyttan är bransch- och intresseorganisation för över 300 allmännyttiga kommunala och privata bostadsföretag över hela Sverige.

Beslutsärende: Ekonomiska
månadsrapporter 2021 för
Arbetsmarknads- och
funktionsrättsnämnden.

9

21AFN58

Missiv

Handläggare
Anders Paulsen
Tfn 026-17 90 95
anders.paulsen@gavle.se

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden

Ekonomisk månadsrapport för arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden, februari 2021

Förslag till beslut

Att godkänna den ekonomiska månadsrapporten för arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden avseende februari 2021

Ärendebeskrivning

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden redovisar ett resultat t.o.m. februari 2021 på plus 1,6 mnkr.

Resultatet för hela Valfärd Gävle t.o.m. februari 2021 är minus 34,8 mnkr.

De största negativa avvikelserna mot budget återfinns inom personlig assistans i egenregi som redovisar ett underskott på -1,8 mnkr och Boende LSS som redovisar ett underskott på -3,8 mnkr. Inom både personlig assistans och Boende LSS står högre personalkostnader för den största avvikelsen.

De största positiva avvikelserna finns inom enheten för dagligverksamhet som visar ett positivt resultat på ca 3,0 mnkr som främst beror på nedstängningen av verksamheten under pandemin, vilket bland annat ger lägre personalkostnader och omsorgsreskostnader. Inom ekonomiskt bistånd (försörjningsstöd) redovisar verksamhet en positiv avvikelse på 4,4 mnkr för perioden. Där den prognostiserade ökningen av ekonomiskt bistånd på grund av den ökande arbetslösheten har alltså ännu inte inträffat under 2021.

Covid-19 pandemins effekter på arbetsmarknads- och funktionsrättsnämndens resultat är svårbedömt eftersom den indirekt påverkar nämndens resultat positivt inom EDV, men att trycket på försörjningsstöd (ekonomiskt bistånd) och vuxenutbildningen är mer svårbedömt. Det är därför svårt att bedöma om och hur mycket det kommer att påverka nämnden under 2021. De långvariga effekterna av pandemin kan vara betydande över tid på för nämnden, men är väldigt svår att uppskatta i dagsläget. Arbetsmarknads- och

funktionsrättsnämndens prognos för helåret 2021 bedöms därför vid detta prognostillfälle vara +10,0 mnkr.

Beslutsunderlag

I bifogad bilaga 1 redovisas arbetsmarknads- och funktionsrättsnämndens resultat för november 2021. Även investeringarna för hela 2021 och de ekonomiska effekterna av Covid-19 pandemin redovisas i bilagan.

Magnus Höijer
Sektorchef
Välfärd Gävle

Tjänsteskrivelse

Handläggare
Anders Paulsen
Tfn 026-17 90 95
anders.paulsen@gavle.se

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden

Bilaga 1 till ekonomisk månadsrapport för arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden, februari 2021

**Resultaträkning t.o.m. februari för hela Valfärd Gävle och uppdelad på
de tre nämnderna (*belopp i tkr*).**

Resultatet för hela Valfärd Gävle är för perioden januari – februari minus 34,8 mnkr.

Gemensamma kommentarer till investeringar

Som ingångsvärde har de tre nämnderna i ramtilldelningen för 2021 tillsammans 16,8 mnkr till investeringar.

Alla tre nämnderna hade i bokslutet för 2020 kvar pengar till investeringar som inte användes under året, uppgående till totalt ca 8,5 mnkr. Nämnderna inom Valfärd Gävle har föreslagit fullmäktige om en överföring av dessa belopp till 2021. Om fullmäktige beslutar om denna överföring av investeringsmedel innebär att de tre nämnderna tillsammans har totalt 25,3 mnkr till investeringar under 2021.

Per den sista februari har 1,0 mnkr bokförts som investeringar för de tre nämnderna tillsammans.

Välfärd Gävle	Utfall för perioden 2021-01-01 - 2021-02-28 (Intern bokföring inom respektive nämnd ingår inte)						
	Utfall	Budget	Avvikelse	Förändring %	ON	SN	AFN
TOTALT							
Intäkter							
Taxor och avgifter	15 498	15 480	19	-6,7%	14 440	650	409
Hysesintäkter	15 631	16 549	-918	-4,1%	7 695	4 824	3 112
Statsbidrag	36 858	40 624	-3 766	9,4%	367	2 069	34 422
Övriga intäkter	12 523	14 152	-1 629	-26,0%	8 783	2 188	2 906
Kommunbidrag	456 794	456 794	0	4,5%	216 106	74 902	165 787
Summa intäkter	537 304	543 599	-6 295	3,2%	247 390	84 633	206 635
Kostnader							
Personalkostnader	-309 819	-286 728	-23 092	4,0%	-143 272	-46 912	-119 635
Bidrag och transfereringar	-32 500	-38 584	6 084	-7,5%	-458	-381	-33 013
Köp av verksamhet och entrepren	-135 282	-128 667	-6 615	16,6%	-70 642	-37 215	-27 425
Hyrer och fastighetskostnader	-50 130	-50 000	-130	5,8%	-22 904	-12 796	-14 430
Övriga kostnader	-42 861	-24 578	-18 283	39,7%	-26 769	-5 821	-10 273
Avskrivningar och intern ränta	-1 468	-1 606	138	-5,9%	-1 151	-86	-230
Summa kostnader	-572 060	-530 161	-41 898	8,2%	-265 197	-103 211	-205 007
Resultat	-34 756	13 438	-48 194	340,3%	-17 806	-18 578	1 628

Tabell 1; *Förändring i % är skillnaden jämfört med samma period föregående år.

Sammanfattning av resultatet för arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden, februari 2021

Enligt bokföringen är det ackumulerade resultatet t.o.m. februari plus 1,6 mnkr.

Avvikelsen mot den periodiserade budgeten är för samma period minus 3,4 mnkr.

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden	Utfall	Budget	Avvikelse mot budget	Förändring %	Budget
TOTALT	202101-202102	202101-202102		2020 / 2021	202101-202112
Intäkter					
Taxor och avgifter	409	99	310	-35,8%	592
Hysesintäkter	3 112	3 032	80	2,4%	18 191
Statsbidrag	34 422	36 107	-1 686	1,6%	216 645
Övriga intäkter	2 906	3 150	-244	-59,0%	18 900
Kommunbidrag	165 787	165 787	0	2,9%	994 720
Summa intäkter	206 635	208 175	-1 540	0,4%	1 249 048
Kostnader					
Personalkostnader	-119 635	-116 665	-2 971	-0,5%	-716 766
Bidrag och transfereringar	-33 013	-39 367	6 354	-1,1%	-243 768
Köp av verksamhet och entrepren	-27 425	-31 170	3 744	-2,4%	-192 227
Hyrer och fastighetskostnader	-14 430	-14 121	-309	3,9%	-85 370
Övriga kostnader	-10 273	-1 580	-8 692	-0,2%	-9 483
Avskrivningar och intern ränta	-230	-239	9	-10,9%	-1 434
Summa kostnader	-205 007	-203 142	-1 865	-0,6%	-1 249 048
Resultat	1 628	5 033	-3 405	-523,8%	0

Tabell2; *Förändring i % är skillnaden jämfört med samma period föregående år.

Kommentarer och åtgärder till större avvikelser i resultatet t.o.m. februari 2021

Ekonomiskt bistånd 4,4 mnkr (3,1 mnkr jan)

(Denna avvikelse avser raden bidrag och transfereringar i resultatrapporten tabell2)

Kommentar till avvikelse; Inom ekonomiskt bistånd redovisar verksamheten ett positivt resultat med totalt plus 4,4 mnkr för perioden. Den positiva avvikelsen på

utbetalningar av ekonomiskt bistånd beror till största del på det budgettillskott om 25 mnkr som nämnden har fått för 2021. Den prognostiserade ökningen av ekonomiskt bistånd på grund av den ökande arbetslösheten har alltså ännu inte inträffat.

Åtgärd till avvikelsen; Ingen åtgärd. Presentation av statistik kommer att ske vid nämndstillfället. Presentationen kommer i separat utskick.

Köp av plats (LSS, SoL) 3,0 mnkr (1,5 mnkr jan)

(Denna avvikelse avser raden köp av verksamheter och entreprenader i resultatrapporten tabell2)

Kommentar till avvikelsen; Budgeterade kostnad för köp av plats är för hög då den är baserad på trenden som fanns under 2020, med högt inflöde av kunder med psykisk funktionsnedsättning som blev bostadslösa.

Åtgärd till avvikelsen; Ingen åtgärd. Hantering av det budgeterade överskottet medför att verksamheten ska ha en positiv budgetavvikelse om ca 20 mnkr vid årets slut för att täcka upp det budgeterade underskottet/effektiviseringskravet under sektorledningen.

Personlig assistans -1,8 mnkr (-0,3 mnkr jan)

(Denna avvikelse avser raden personalkostnader i resultatrapporten tabell2)

Kommentar till avvikelsen; Kostnaderna för personlig assistans inom egenregi redovisar ett underskott med minus 1,8 mnkr där huvudorsaken är för höga personalkostnader, bland annat på grund av färre kunder (tid).

Åtgärd till avvikelsen; Arbetet med att optimera personalplaneringen är genomfört men nya schemajusteringar sker under varje ny schemaperiod. Daglig planering och samarbete mellan enheterna pågår för att ha ett helhetsperspektiv samt för att kunna fördela resurserna på ett effektivt sätt. Dock har effektiviseringsarbetet blivit något försenat på grund av Covid-19 pandemin då bl.a. 4 månadsanställda vikarier arbetat under perioden jan-feb, dessa har avslutats 28/2.

Dagligverksamhet (EDV) 3,0 mnkr (1,7 mnkr jan)

(Denna avvikelse avser raden personalkostnader och övriga kostnader i resultatrapporten tabell2)

Kommentar till avvikelsen; Lägre kostnader med anledning av nedstängningen på grund av covid-19 pandemin, vilket har inneburit färre omsorgsresor +0,7 mnkr och att vakanser +2,1 mnkr inte har ersatts.

Åtgärd till avvikelsen; Ingen åtgärd.

Boende LSS -3,8 mnkr (-2,1 mnkr jan)

(Denna avvikelse avser raden personalkostnader i resultatrapporten tabell2)

Kommentar till avvikelsen; Höga kostnader för timaavlönade, övertid och ob-ersättningar. Sjukfrånvaron har periodvis och på vissa enheter varit väldigt hög, 12% korttidssjukfrånvaro och 46,5% långtidssjukfrånvaro och det har medfört ökade kostnader. Trots pandemin har ett omfattande omställningsarbete genomförts för att komma tillrätta med brister som upptäckts inom en av gruppboendena vilket bland annat krävde att en arbetsgrupp upplöstes och en ny introducerades, något

som medfört merkostnader om ca 300 tkr. Två andra gruppboistäder (Granitvägen och Rågångsvägen 17) är bemannade utöver budget pga. särskilda, ökade kundbehov, totalt 4 åa, drygt 2 mnkr. Vidare har en särskild samverkanslösning med vuxenpsykiatri för en kund med särskilda behov krävt kompetenshöjning och nyrekrytering av medarbetare.

Åtgärd till avvikelser; Arbete startades under hösten 2020 gällande bemannings- och schemaplanering för att på ett effektivare sätt kunna nyttja våra gemensamma resurser. Regelbunden uppföljning av ekonomi och bemanningsmål med tillhörande handlingsplaner sker nu månadsvis.

Effektiviseringskrav AFN -8,3 mnkr (-4,1 mnkr jan)

(Denna avvikelse avser raden övriga kostnader i resultatrapporten tabell2)

Kommentar till avvikelser; Effektiviseringsbehovet inom arbetsmarknads- och funktionsrättsnämndens ansvarsområde är budgeterade under sektorledningen med -8,3 mnkr (övriga kostnader). Totalt för hela 2021 uppgår effektiviseringsbehovet/budgetunderskottet till 50,0 mnkr i detaljbudgeten (varav 20 mnkr är från kommunplan 2021). Denna post kommer dock att behöva justeras eftersom detaljbudgeten inom köp av platser (LSS och SoL) är för hög, med ca 20 mnkr på helåret 2021.

Åtgärd till avvikelser; Effektiviseringsarbeten är redan startade och pågår. De förslag på effektiviseringar som kräver politiska beslut kommer att presenteras för nämnden kontinuerligt under 2021. Effektiviseringsarbetet kan dock försenas eller ätas upp av de kostnadsökningar eller intäktsminskningar inom framförallt vuxenutbildningen.

Prognos för helåret 2021 inkl. effekter av Covid-19

Covid-19 pandemins effekter på arbetsmarknads- och funktionsrättsnämndens resultat är svårbedömt eftersom den indirekt påverkar nämndens resultat positivt inom EDV, men att trycket på försörjningsstöd (ekonomiskt bistånd) och vuxenutbildningen är mer svårbedömt. Det är därför svårt att bedöma om och hur mycket det kommer att påverka nämnden under 2021. De långvariga effekterna av pandemin kan vara betydande över tid på för nämnden, men är väldigt svår att uppskatta i dagsläget. Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämndens prognos för helåret 2021 bedöms därför vid detta prognostillfälle vara +10,0 mnkr.

Ekonomiskt bistånd 20 mnkr

Prognosen för ekonomiskt bistånd beräknas landa på en positiv avvikelse med ca 20 mnkr, mest beroende på att den ökning av antalet arbetslösa inte har fått eller beräknas få det genomslag som prognostiserades inför 2021.

Köp av plats (LSS och SoL) 20 mnkr

Prognosen avseende köp av plats beräknas få en positiv avvikelse om ca 20 mnkr för helåret 2021, mest beroende på att detaljbudgeten byggde på den situation som rådde vid budgettillfället.

Dagligverksamheten (EDV) 6 mnkr

Prognosen för dagligverksamheten beräknas få en positiv avvikelse om ca 6,0 mnkr för helåret 2021, mest beroende på att verksamheten har lägre kostnader än budget utifrån att verksamheten är stängd/delvis stängd.

Personlig assistans -6 mnkr

Prognosen för personlig assistans beräknas få en negativ avvikelse om ca -6,0 mnkr på helåret 2021, mest beroende på för höga personalkostnader än budget.

Boende LSS -15 mnkr

Prognosen för Boende LSS beräknas få en negativ avvikelse om ca -15,0 mnkr på helåret 2021, mest beroende på för höga personalkostnader än budget.

Effektiviseringskrav -15 mnkr

Denna prognos avser nämndens effektiviserings-krav/behov (som inte är fördelade på verksamheten).

Effektiviserings- kravet/behovet tas i detta läge delvis upp som en kostnad (alltså att bara viss del av effektiviseringsarbetet får effekt under 2021) om totalt 15 mnkr. Detta ska i dagsläget ses som en ren försiktighetsåtgärd eller sämsta scenario. Detta är dock en väldigt osäker bedömning eftersom det beror på flertalet faktorer och har mycket att göra med verksamhetens förmåga att faktiskt kunna arbeta med effektiviseringsåtgärder under 2021, samt om det till exempel tillkommer riktade statsbidrag under verksamhetsåret. Denna prognos kommer att behöva justeras/uppdateras löpande på nämndens sammanträden under 2021.

Tabellsammanställning av Prognos 2021

Beskrivning	Område	Nämnd	2021	2022
Ekonomiskt bistånd	Ingen ökad kostnad	AFN	20,0	0,0
Köp av plats	Ej covid-19	AFN	20,0	0,0
EDV	Minskad kostnad	AFN	6,0	0,0
Personlig assistans	Ej covid-19	AFN	-6,0	0,0
Boende LSS	Ej covid-19	AFN	-15,0	0,0
Effektiviseringsbehov	Ej covid-19	AFN	-15,0	0,0
SUMMA TOTALT - AFN			+10,0	0,0

Beslutsärende:
Arbetsintegrerande sociala
företag

10

21AFN38

Tjänsteskrivelse

Handläggare
Ulf Häggberg
Tfn 026-17 87 56
ulf.haggberg@gavle.se

Arbetsmarknads- och
Funktionsrättsnämnden

Upphandling ramavtal arbetsintegrerande sociala företag

Förslag till beslut

- Att uppdra till sektor Velfärd att upphandla ramavtal för köp av platser i arbetsintegrerande sociala företag i Gävle enligt lagen om offentlig upphandling (LOU), samt
- Att i enlighet med fastställd besluts- och delegationsförteckning uppdra till biträdande sektorchef att fatta tilldelningsbeslut för upphandlingen och teckna ramavtal.

Bakgrund

I den nationella strategin för sociala företag, som regeringen antog 2018, anges tre kännetecken för dessa företag:

- Det är företag, oberoende av associationsform, där den affärsmässiga verksamheten är ett medel för att uppnå ett eller flera specifika samhällsnyttiga mål, exempelvis minska utanförskap, förbättra klimatet och miljön eller bidra till en tryggare livsmiljö.
- Företagets resultat mäts i relation till uppfyllelsen av de samhällsnyttiga mål som angetts som dess syfte att uppnå.
- Företagets ekonomiska överskott återinvesteras huvudsakligen i verksamheten, alternativt investeras i ett nytt samhällsnyttigt projekt, istället för att primärt tas ut som vinst genom avkastning till ägarna.

Sociala företag baserar sin affärsverksamhet på en eller flera samhällsutmaningar. De kanske verkar för att förbättra miljön, för att minska utanförskap och öka inkludering eller för att stärka utvecklingen av en ort eller plats. Dessutom är de kanske samtidigt arbetsintegrerande, innebärande att man driver näringsverksamhet med målsättning att integrera människor i samhälle och arbetsliv.

Det finns i nuläget sex arbetsintegrerande sociala företag (ASF) med verksamhet i Gävle kommun, samt ett företag som tidigare haft verksamhet i kommunen och kan tänka sig att återvända. Velfärd Gävle hade en inledande dialog med var

och en av de sju företagen i dec. 2020, samt genomförde en samlad marknadsdialog med företagen i slutet av januari 2021 i form av Teams-möte. Syftet med marknadsdialogen var att få en bild av vad företagen kan erbjuda, samt beskriva sektorns behov.

Ärendebeskrivning

Upphandling av ramavtal för köp av platser i arbetsintegrerande sociala företag i Gävle föreslås genomföras enligt lagen om offentlig upphandling (LOU), med selektivt förfarande och i form av reserverad upphandling i enlighet med LOU 4 kap. 18 §. Paragrafen, med rubriken ”Reserverad upphandling”, har följande lydelse:

”En upphandlande myndighet får för en upphandling

- 1. reservera deltagandet för skyddade verkstäder eller för leverantörer vars främsta syfte är social och yrkesmässig integration av personer med funktionsnedsättning eller av personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden, eller*
- 2. föreskriva att ett kontrakt ska fullgöras inom ramen för ett program för skyddad anställning.*

En förutsättning för att en leverantör ska få delta i en upphandling enligt första stycket är att minst 30 procent av dem som sysselsätts i den skyddade verkstaden, hos leverantören eller i programmet för skyddad anställning är personer med funktionsnedsättning eller personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden.”

Målgruppen är personer som uppbär försörjningsstöd på grund av långvarig arbetslöshet och som står långt ifrån arbetsmarknaden. Typ av platser som avses är arbetsförberedande träningsplatser.

Syftet med en arbetsförberedande träningsplats på ett ASF är att utveckla det svenska språket genom att ingå i ett arbetslag/en personalgrupp, samt att träna på att vara på en arbetsplats, i ett arbetssammanhang och där få utföra arbetsuppgifter. Med utgångspunkt från tecknade ramavtal beräknas avrop/beställning ske under avtalstiden med en nivå på ca 10 årsplatser.

Upphandlingen genomförs med praktiskt upphandlingsstöd av Näringslivsavdelningen, Inköp och upphandling. Avtalstiden är tänkt att vara 2 år med möjlig förlängning 1+1 år. Ett ramavtal får löpa under längre tid än fyra år endast om det finns särskilda skäl (LOU 7 kap. 2 §). Genom upphandlingen, och medföljande ramavtal, kan sektorn ställa kvalitetskrav på

innehåll och uppföljning. Ramavtalen möjliggör också en transparens och en kostnadskontroll.

Sammanfattning

Upphandling av ramavtal för köp av platser i arbetsintegrerande sociala företag i Gävle föreslås genomföras enligt lagen om offentlig upphandling (LOU), med selektivt förfarande och i form av reserverad upphandling i enlighet med LOU 4 kap. 18 §.

Målgruppen är personer som uppbär försörjningsstöd på grund av långvarig arbetslöshet och som står långt ifrån arbetsmarknaden. Typ av platser som avses är arbetsförberedande träningsplatser. Syftet med en arbetsförberedande träningsplats på ett ASF är att utveckla det svenska språket genom att ingå i ett arbetslag/en personalgrupp, samt att träna på att vara på en arbetsplats, i ett arbetssammanhang och där få utföra arbetsuppgifter. Avtalstiden är tänkt att vara 2 år med möjlig förlängning 1+1 år.

Magnus Höjjer
Sektorchef
Välfärd Gävle

Beslutsärende: Tillfälligt
gallringsbeslut för handlingar
av ringa eller tillfällig
betydelse inom
arbetsmarknads- och
funktionsrättsnämndens
verksamheter

11

21AFN39

Tjänsteskrivelse

Handläggare
Catrin Tranberg
Tfn 026-17 95 15
Catrin.krsticevic_tranberg@gavle.se

Arbetsmarknads- och
funktionsrättsnämnden

Tillfälligt gallringsbeslut för handlingar av ringa eller tillfällig betydelse inom nämndens verksamheter

Förslag till beslut

Att handlingar av ringa eller tillfällig betydelse för nämndens verksamhet får gallras tills dess att nämnden har antagit en informationshanteringsplan, samt

Att paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Bakgrund

Med gallring menas att en allmän handling eller en uppgift i en allmän handling förstörs/raderas. I kommunfullmäktiges riktlinjer för hantering av arkiv i Gävle kommun, 2016-10-24 (§ 4), dnr 16KS82, har gallringsbegreppet utvidgas till att även omfatta överföring av uppgifter mellan databärare, om överföringen medför

- informationsförlust,
- förlust av möjliga informationssammanställningar,
- förlust av väsentliga sökmöjligheter,
- förlust av möjligheter att fastställa informationens autenticitet.

Huvudregeln är att allmänna handlingar ska bevaras. Arkivlagen (10 §) medger att allmänna handlingar gallras under förutsättning att det arkivmaterial som återstår ska kunna tillgodose rätten att ta del av allmänna handlingar, förvaltningens och rättsskipningens behov av information och forskningens behov. Om det inte framgår av lag eller förordning vilka handlingar som ska gallras tas beslutet av nämnd eller styrelse. Beslutet dokumenteras i nämndens informationshanteringsplan.

Att genomföra beslutad gallring i arkivet är tvingande och utgör en del av nämndens arkivvård, 6 § arkivlagen. En utebliven gallring kan innebära att nämnden behandlar personuppgifter i strid med dataskyddsförordningen. En felaktigt utförd gallring kan bland annat leda till rättsförlust för enskilda personer och företag.

Sektor Velfärd har påbörjat ett arbete med att ta fram informationshanteringsplaner för nämnderna inom sektorn och beräknas vara klar under våren 2021. Tills den är antagen får Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden inte genomföra någon gallring i sitt arkiv om den inte är föreskriven i lag eller förordning. Det innebär att det inte heller finns lagligt stöd för att gallra handlingar som är av ringa eller tillfälligt betydelse för verksamheten. Det kan till exempel röra sig om förteckningar över in- och utgående e-post och sms, övertaliga kopior, kursinbjudningar och liknande. Att inte få gallra den typen av handlingar är naturligtvis mycket olämplig och ett förbud svår att efterleva.

Arbetsmarknads och funktionsrättsnämnden föreslås därför besluta om ett tillfälligt gallringsbeslut för handlingar av ringa eller tillfällig betydelse som ska gälla till dess att informationshanteringsplanen är antagen.

Magnus Höijer
Sektorchef
Velfärd Gävle

Informationsärendet:
Kvalitetsteamets planering för
2021 – uppföljning av
verksamheter

12

21AFN54

Tjänsteskrivelse

Handläggare
Patrik Bergman
Tfn 026-17 99 88
patrik.bergman@gavle.se

Socialnämnden
Omvårdnadsnämnden
Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden

Kvalitetsteamets planering för år 2021 – Granskning och uppföljning av verksamhet

Bakgrund

I såväl hälso- och sjukvårdslagen som socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till viss funktionshindrade fastslås att kvaliteten i verksamheten ska vara god och att densamma systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras. För att leva upp till dessa krav behöver Valfärd Gävle vara en lärande organisation som arbetar förebyggande för att minimera antalet allvarliga avvikelser, vårdskador och missförhållanden. Detta innebär en organisation i framkant som ligger steget före gällande god kvalitet för samtliga medborgare som är behov av insatser.

Som ett led i att skapa förutsättningar för detta (både hos den kommunala egenregin och hos externa utförare) har Valfärd Gävle bildat ett kvalitetsteam. I kvalitetsteamet ingår medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS), medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR), nutritionsansvarig dietist (NAD), socialt ansvariga samordnare (SAS), jurist, allmänutredare samt upphandlingscontroller med uppdrag mot externa utförare.

Kvalitetsteamets granskningar och uppföljningar

Kvalitetsteamet gör regelbunden proaktiv uppföljning utifrån avtal med externa utförare eller lagar och andra föreskrifter. Uppföljningen handlar om att säkerställa att verksamheten lever upp till de krav som ställts på densamma samt att identifiera risker som skulle kunna leda till oönskade händelser.

Kvalitetsteamet genomför också reaktiva granskningar och uppföljningar vid behov utifrån oönskade händelser i verksamheten. Sådana granskningar eller uppföljningar kan exempelvis aktualiseras via inkomna klagomål, avvikelshantering, lex Sarah-ärenden, lex Maria-ärenden, IVO-tillsyner, patientnämndsärenden eller då kvalitetsteamet får kännedom om brister på annat sätt till exempel via annan statistik.

Tre nivåer – granskning

Kvalitetsteamets granskningar delas in i tre nivåer, där varje nivå skiljer sig åt vad gäller omfattning och intensitet beroende på allvarlighetsgraden i identifierade fel och brister i verksamheten.

Nivå 1: *Besök i verksamheten*. Syftet är att skapa sig en lägesbild av verksamheten mot bakgrund av en händelse, via intervjuer med chef och/eller personal. Utfallet kan bli informations- eller utbildningsinsatser i verksamheten eller att det föreligger behov av en mer fördjupad granskning (se nivå 2 och 3).

Nivå 2: *Uppföljning med rapport*. Är en granskning av en del av en verksamhet med fokus på identifierade fel och brister. Rapporten omfattar en granskning utifrån rådande lagstiftning och föreskrifter samt rekommendationer i form av förbättringsförslag med eller utan uppföljning av Kvalitetsteamet.

Nivå 3: *Kvalitetsgranskning*. Kvalitetsgranskning aktualiseras med anledning av systematiska och strukturella fel och brister i verksamheten. En kvalitetsgranskning har nästan alltid sitt ursprung ur en anmälan enligt Lex Sarah eller Lex Maria eller på förekommen anledning, till exempel ett IVO-beslut. Nivå 3 omfattar granskning i verksamheten utifrån lagstiftning och föreskrifter, förslag på förbättringsåtgärder samt uppföljning av föreslagna förbättringsåtgärder.

Rapportering – mottagare

Resultatet av besök, uppföljningar eller kvalitetsgranskningar återförs till olika delar i verksamheten.

Nivå	Mottagare	Arkivering
1	-Enskild verksamhet och verksamhetschef -Sociala- och Hälso- och sjukvårdsrådet vid behov	Kvalitetsteam dokumentation
2	-Sektorledning och nämnd vid behov -Sociala- och Hälso- och sjukvårdsrådet	Diariet
3	-Nämnd och sektorledning -Sociala- och Hälso- och sjukvårdsrådet	Diariet

Planering 2021

Inför 2021 har kvalitetsteamet gjort en ”grovplanering” av granskningar och uppföljningar enligt tabellerna nedan. Det är viktigt att notera att gransknings- och uppföljningsplanerna i dokumentet är att betrakta som ”levande dokument”, där aktiviteter kan tillkomma eller prioriteras om under 2021.

Gransknings- och uppföljningsplan 2021 – egen regi

Aktivitet	Verksamhet/Objekt	Nämnd	Period, 2021
Kvalitetsgranskning, nivå 3	Forellplan (VOB)*	ON	Mars – april
Besök i verksamhet, nivå 1	Vallongården (VOB)	ON	Mars – april
Besök i verksamhet, nivå 1	Solgårdsgatan (VOB)	ON	Mars – april
Besök i verksamhet, nivå 1	Solberga (VOB)	ON	Mars – april
Uppföljning-rapport, nivå 2	Skydds-/begränsnings-åtgärder	ON, AFN	Maj
Uppföljning-rapport, nivå 2	Läkemedelshantering, missbruksvården (IFO)	SON	Aug – dec.
Uppföljning	Gävle Strand	ON	Aug – dec.
Uppföljning	Vallongården	ON	Aug – dec.
Uppföljning	Forellplan	ON	Aug – dec.
Uppföljning	Solgårdsgatan	ON	Aug – dec.

*VOB=Vård- och omsorgsboende

Uppföljningsplan 2021 – externa utförare

Aktivitet	Verksamhet –egen regi	Nämnd	Period, 2021
Avtalsuppföljning	Frösunda LSS gruppbostad	AFN	Januari
Avtalsuppföljning	HVB	SON	Feb. - Mars
Avtalsuppföljning	Vinddraget 14	ON	Feb.- Mars
Avtalsuppföljning	Stödboende och Öppenvård	SON	Mars – April
Avtalsuppföljning	LOV hemtjänst	ON	Mars – April
Avtalsuppföljning	Frösunda SoL-Vinbärsvägen	AFN	April – Maj
Avtalsuppföljning	Villa Vallonen	ON	Aug.- Sept.
Avtalsuppföljning	Vuxenutbildning	AFN	Sept.- Okt.
Avtalsuppföljning, fördjupad	LOV hemtjänst, Sv hemtjänst		Feb.- Mars
Uppföljning av tidigare granskning	LOV hemtjänst Maid		April
Avtalsuppföljning, fördjupad	LOV hemtjänst Ersta		April – Maj
Uppföljning	TES hantering hemtjänst		Okt.- Nov.
Uppföljning uppstart	Attendo Muréngatan		Okt.- Nov.
Avtalsuppföljning, fördjupad	LOV hemtjänst, Artan		Nov.- Dec.
Avtalsuppföljning, fördjupad	LOV hemtjänst, Adekvat		Dec.- Jan (2022)

I ovanstående tabell där inte ansvarig nämnd anges, diarieförs resultatet och ingår i den samlade avtalsuppföljningen för nästkommande år.

Beslutsärende: Namnbyte
Nygården – Aktivitetshuset
Nygatan 26.

13

21AFN47

Tjänsteskrivelse

Handläggare
Lars Lodin
Tfn 026-17 80 00
lars.lodin@gavle.se

Arbetsmarknads- och
funktionsrättsnämnden

Namnbyte från Nygården till Aktivitetshuset Nygatan 26

Förslag till beslut

Att verksamheten Nygården från 2021-05-01 benämns Aktivitetshuset Nygatan 26.

Bakgrund

Verksamheten Nygården har förändrats, där en ny verksamhet skapats med där det utöver den öppna träffpunkten också möjliggör insatser för deltagarna att komma vidare mot arbetsmarknad. Utvecklar bättre miljö, möjlighet till sysselsättning utanför Nygårdens lokaler, även utveckling av de aktiviteter / sysselsättningar som sker inom lokalens väggar.

Det finns förslag att vi byter namn på verksamheten från Nygården som "bara" varit en träffpunkt till Aktivitetshuset Nygatan 28. Det innebär inte att vi stänger ner den öppna delen träffpunkten men vi vill markera att den nya verksamheten har andra möjligheter än bara träffpunkt.

Magnus Höjjer
Sektorchef
Välfärd Gävle

Beslutsärende: Förslag till
särskilt gallringsbeslut för
rekryteringsrelaterade
handlingar för
verksamhetssystemet Visma
recruit

21AFN15

Tjänsteskrivelse

Handläggare
Helena Vahlund
Tfn 026-17 89 42
helena.vahlund@gavle.se

Socialnämnden
Arbetsmarknads- och
funktionsrättsnämnden
Omvårdnadsnämnden

Förslag till särskilt gallringsbeslut för rekryteringsrelaterade handlingar i verksamhetssystemet Visma Recruit

Förslag till beslut

Att tillåta gallring av Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämndens handlingar i verksamhetssystemet Visma Recruit inkomna före 2019 avseende;

- ansökningshandlingar från såväl antagna som ej antagna sökande,
- denna kategori omfattar CV:n, personliga brev, intyg, referenser och andra handlingar som insänts till myndigheten som del av eller komplettering till sökandes ansökan om utannonserad tjänst. Detta innefattar även anteckningar med detaljer som inkommit från sökande via till exempel telefon eller andra medel, samt
- automatiska och manuella informationsmeddelanden som sänds ut av systemet/rekryterande handläggare till sökande, antagna eller ej.

Bakgrund

För att möjliggöra att handlingar kan gallras har kommunstyrelsen inkommit med en förfrågan till samtliga nämnder i Gävle kommun om att fatta beslut om ett särskilt gallringsbeslut i verksamhetssystemet Visma Recruit. Systemet hanterar rekryteringshandlingar (exempelvis jobbansökningar) som inkommer till Gävle kommun.

Ärendebeskrivning

Från och med den 1 januari 2019 är kommunstyrelsen anställande myndighet för Gävle kommun. Ansvaret för all hantering och gallring av handlingar kopplade till rekryteringsärenden är numera under kommunstyrelsens ansvar. För att kommunstyrelsen ska kunna gallra handlingar inkomna före 31 december 2018 krävs det att nämnderna fattar beslut om detta, eftersom dessa handlingar juridiskt fortfarande tillhör nämnderna.

Gallring i systemet Visma Recruit tillåter inte särskiljande mellan de olika nämndernas handlingar, det är inte heller möjligt att handlingar av samma typ i endast vissa fall gallras och i andra fall sparas. Det är exempelvis inte möjligt att gallra handlingar som inte lett till en anställning och enbart bevara handlingar för de som har anställts.

Förslaget innebär att ansökningshandlingar före 1 januari 2019 för både de som har anställts och de som inte erhållit anställning kommer att gallras.

Systemleverantören menar att systemet belastas av de stora mängderna handlingar som inte längre fyller något syfte att bevara. Det finns därför tekniska skäl till att utföra en gallring av dessa handlingar.

Att fortsatt bevara handlingar som innehåller personuppgifter som enligt tidigare beslut skall gallras kan också strida mot europeiska dataskyddsförordningen (GDPR).

De lösningar som eventuellt skulle kunna möjliggöra ett bevarande av de handlingar som ska bevaras vid gallring i systemet bedöms vara en alltför kostsam åtgärd, och motsvarar inte vinsten av att behålla handlingarna.

Förslag till beslut är att handlingar avseende antagna och ej antagna till tjänster kommer att gallras (se bilaga). För att göra detta möjligt behöver samtliga nämnder i Gävle kommun besluta om detta.

Magnus Höjer
Sektorchef
Välfärd Gävle

Bilaga

Underlag till beslut

Följande handlingar i systemet Visma Recruit, föreslås för gallring:

1. Ansökningshandlingar från såväl antagna som ej antagna sökande.
2. Denna kategori omfattar CV:n, personliga brev, intyg, referenser och andra handlingar som insänts till myndigheten som del av eller komplettering till sökandes ansökan om utannonserad tjänst. Detta innefattar även anteckningar med detaljer som inkommit från sökande via t.ex. telefon eller andra medel.

Automatiska och manuella informationsmeddelanden som sänds ut av systemet/rekryterande handläggare till sökande, antagna eller ej.

Omfattning:

Endast handlingar tillhörande ärenden som avslutats före 31 december 2018 beslut föreslås för gallringen. Framtida inkommande ansökningshandlingar tillhörande ovan listade kategorier omfattas ej av beslutet, ej heller dylika handlingar vars original bevaras på annan plats utanför systemet Visma Recruit.

Handlingar i systemet som bevaras:

Själva rekryteringsärendet / annonsen kommer att finnas kvar i mappen för avslutade ärenden. Handlingar kopplade till rekryteringen som inte inlämnats av sökande (d.v.s. av myndigheten upprättade handlingar) gallras ej.

Statisk information tagen från ansökningshandlingarna kommer att bevaras. Exempelvis information om kön, och huruvida de är interna eller externa kandidater. Även uppgifter om hur många som sökte tjänsten och hur många som eventuellt markerats som anställda till ett ärende kommer att sparas.

Kommande beslut: Delad
utbetalning av
försörjningsstöd

15

20AFN168

Missiv

Handläggare
Katarina Stistrup
katarina.stistrup@gavle.se

Arbetsmarknads- och
funktionsrättsnämnden

Uppdrag att utreda delad utbetalning av försörjningsstöd

Förslag till beslut

Att ge sektor Velfärd i uppdrag att utreda möjligheterna, fördelar och nackdelar med obligatorisk delad utbetalning av försörjningsstöd.

Ärendebeskrivning

Personer med ekonomiska problem som inte kan försörja sig eller sin familj kan ansöka om ekonomiskt bistånd. Om man är sambo, gift eller registrerad partner så är man försörjningsskyldiga för varandra och båda räknas med i bedömningen när rätten till bistånd utreds. Det är dock vanligt att utbetalningen av försörjningsstödet görs till en av de sökande inom hushållet.

Velfärd Gävle ges i uppdrag att utreda möjligheterna, fördelarna och nackdelarna med obligatorisk delad utbetalning av försörjningsstöd. Det vill säga, att försörjningsstödet delas lika och betalas ut till båda vuxna inom hushållet.

Ahmed Amin
Ordförande
Arbetsmarknad- och funktionsrättsnämnden

§ 164: Utredda delad utbetalning av försörjningsstöd

Delges: Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden, Magnus Höijer samt Katarina Stistrup.
Dnr 20AFN168

Beslut

Att ge sektor Välfärd i uppdrag att utreda möjligheterna, fördelar och nackdelar med obligatorisk delad utbetalning av försörjningsstöd.

Ärendebeskrivning

Ordförande Ahmed Amin redogör för nämnden om ett uppdrag till sektorn.

Personer med ekonomiska problem som inte kan försörja sig eller sin familj kan ansöka om ekonomiskt bistånd. Om man är sambo, gift eller registrerad partner så är man försörjningsskyldiga för varandra och båda räknas med i bedömningen när rätten till bistånd utreds. Det är dock vanligt att utbetalningen av försörjningsstödet görs till en av de sökande inom hushållet.

Välfärd Gävle ges i uppdrag att utreda möjligheterna, fördelarna och nackdelarna med obligatorisk delad utbetalning av försörjningsstöd. Det vill säga, att försörjningsstödet delas lika och betalas ut till båda vuxna inom hushållet.

Beslutsunderlag

- Missiv - Uppdrag att utreda delad utbetalning av försörjningsstöd, dnr 20AFN168-1

Justerare 		Utdragsbestyrkande 2020-12-18

Kommande beslut: Remiss -
förslag till näringslivsprogram
2021-2025, Dnr 21KS125

16

21AFN55

Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse - Näringslivsprogrammet 2021-2025

Förslag till beslut

Sektor Styrning och stöd föreslår Näringslivs- och upphandlingsutskottet besluta

att remittera utkast till Näringslivsprogram 2021–2025 till nämnder, styrelser och gemensamma förbund samt politiska partier och näringslivs- och företagorganisationer

att remisstiden går ut den 20 april 2021

Ärendet i korthet

Kommunstyrelsen har gett sektor Styrning och stöd uppdrag att ta fram ett nytt Näringslivsprogram.

Näringslivsprogrammet ska visa vad näringslivet i Gävle kommun behöver. Programmets målområden är vad som krävs för att Gävle ska vara en företagsplats där företag kan växa och utvecklas, dit företag lockas och där nya företag startas.

Programmet är framtaget av kommunen och näringslivet tillsammans. Kommunen tar på sig ledartröjan och krokarm med företagen för att hitta rätt i vad som behöver förbättras. Näringslivsprogrammets mål är ett påtagligt förbättrat företagsklimat i Gävle kommun.

Näringslivsprogrammet berör såväl kommunala som privata verksamheter, varför programmet bör remitteras till kommunens nämnder och styrelser samt externa organisationer.

Remisstiden går ut den 20 april 2021.

Beslutsunderlag

- Förslag Näringslivsprogram 2021–2025
- Följebrev (missiv)

Beslutet ska skickas till

Näringslivsavdelningen

2(2)

Datum 2021-03-02
Sid 90(220)
Diarienummer: 21KS125
Dnr 21KS125-3

Kommunstyrelsen

Annika Janglund
Näringslivsutvecklare

Från: Valfärd Gävle - Socialnämnd (e-post) <socialnamnd@gavle.se>
Till: "Platina-SON (e-post)" <platina-son@gavle.se>
Ämne: VB: Remiss - förslag till näringslivsprogram 2021-2025
Skickat: 2021-03-10 15:48:29

Från: Kommunstyrelsen (e-post) <kommunstyrelsen@gavle.se>
Skickat: den 10 mars 2021 15:43
Till: Livsmiljö Gävle - Administration (e-post) <administration.sambygg@gavle.se>; Livsmiljö Gävle - Kultur & Fritid Gävle (e-post) <kultur-fritid@gavle.se>; Valfärd Gävle - Omvårdnadsnämnd (e-post) <omvardnadsnamnd@gavle.se>; Valfärd Gävle - Socialnämnd (e-post) <socialnamnd@gavle.se>; Valfärd Gävle - Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnd (e-post) <afnamnd@gavle.se>; Utbildning Gävle (e-post) <utbildning@gavle.se>; Gävle Energi - Kundtjänst - E-Post <kundservice@gavleenergi.se>; Gavlegårdarna - Diariet (e-post) <diariet@gavlegardarna.se>; Gavlefastigheter - Info (e-post) <info@gavlefastigheter.se>; Gavle Drift & Service - info (e-post) <info@gavledriftservice.se>; Gävle Hamn - Info (e-post) <info@gavlehamn.se>; Gävle Parkeringsservice AB - Info (e-post) <info@gavleparkering.se>; Gästrike Vatten - Info (e-post) <info@gastrikevatten.se>; Gästrike Räddningstjänst (e-post) <gastrike.raddning@gastrikeraddningstjanst.se>; Gästrike Återvinnare (e-post) <info@gastrikeatervinnare.se>; gavle@centerpartiet.se; gavleborg@kristdemokraterna.se; gavle@liberalerna.se; gavle@mp.se; gavleborg@moderaterna.se; info@gavle.sap.se; gavle@sd.se; gavle@vansterpartiet.se
Ämne: Remiss - förslag till näringslivsprogram 2021-2025

Översänder remiss gällande förslag till nytt näringslivsprogram 2021-2025 för yttrande, se bifogat missiv och handlingar i ärendet.

Enligt uppdrag:

Med vänlig hälsning

Registrator
Styrning och stöd
Kanslienheten

Gävle kommun
801 84 GÄVLE
Stadshuset, Drottninggatan 22
Telefon: 026-17 80 00

Förslag till näringslivs- program

2021-2025

Det är företagen som gör Gävle!

Flera och mer konkurrenskraftiga företag skapar arbetstillfällen och skatteintäkter. När företagen mår bra, mår Gävle kommun bra. Vi växer tillsammans!

Innehåll

Vad är näringslivsprogrammet?	3
Målområden.....	4
Gävle kommuns service till företag	4
Så hittar företag rätt kompetens att anställa	5
Gävle växer	6
Gävle för alla	8
Förutsättningar för programmet	10
Vem bestämmer?	10
Var sker verkstaden?	10
Hur mäts skillnaden?	11
Tillsammans	11
Näringslivsprogrammet och hållbar utveckling	12

Vad är näringslivsprogrammet?

Näringslivsprogrammet ska visa vad näringslivet i Gävle kommun behöver. Programmets målområden är vad som krävs för att Gävle ska vara en företagsplats där företag kan växa och utvecklas, dit nya företag lockas och där nya företag startas.

Varje målområde utvärderas genom mätetal, så att vi ser om vi förbättras över tid.

Programmet är framtaget av kommunen och näringslivet tillsammans. Kommunen tar på sig ledartröjan och krokarm med företagen, för att hitta rätt i vad som behöver förbättras.

Näringslivsprogrammets mål är ett påtagligt förbättrat företagsklimat i Gävle kommun.

Målområdet

Gävle kommuns service till företag Professionell, snabb och tydlig service	Så hittar företag rätt kompetens att anställa Kompetensgapet minskar och det livslånga lärandet ökar	Gävle växer Ett rikt näringsliv som utvecklas ger Gävle möjlighet att växa	Gävle för alla Företagen gör Gävle till en bra plats

Gävle kommuns service till företag

Företag kontaktar Gävle kommun i många frågor, till exempel för rådgivning, vid upphandlingar och beslut. Oavsett vad det gäller, ska företag få professionellt, snabbt och tydligt bemötande. Därför ska Gävle kommun ha kunskap och förståelse om företagets vardag.

Vad kan förväntas?

- **Ett gott bemötande är en självklarhet och genomsyrar kommunens arbete** – från högsta chef till enskilda medarbetare.
- Gävle kommun ska ge **god service och se möjliga lösningar** istället för hinder. Det krävs ibland mod att fatta snabba beslut för kundens bästa.
- Genom **bra och tydlig rådgivning** gör Gävle kommun det lättare för kunden att göra rätt.
- Det är **tydligt vilka förväntningar som kan ställas** på kommunen. Det ska gå att få **återkoppling inom rimlig tid** och den ska vara begriplig för alla.
- Ibland innebär kommunala beslut att företag inte får som man önskat. I de fallen behöver det vara extra **tydligt varför beslutet inte togs i den riktning som företaget önskade**.

Hur utvärderas målet?

NKI (nöjd kundindex)¹ målvärde minst 70 på alla områden

Mäter hur nöjda de företag är som haft kontakt med Gävle kommun inom olika områden så som t.ex. bygglov och livsmedelstillsyn.

NUI (nöjd upphandlingsindex)² målvärde minst 70 på alla delar

Mäter hur nöjda de företag är som haft kontakt med Gävle kommun gällande inköp och upphandling.

Resultatet från undersökningen Lokalt företagsklimat³ ska vara minst 3,4 på följande frågor:

- Hur tycker du att kommunala tjänstemäns attityder till företagande är i din kommun idag?
- Hur tycker du att kommunens upphandling är i din kommun idag?
- Till svarande som haft kontakt angående tillstånd, tillsyn eller kontroll: Jag upplever att kommunens handläggare hade förståelse för vår verksamhet.
- Till svarande som haft kontakt angående tillstånd, tillsyn eller kontroll: Kommunens handläggningstid framstår som rimlig.

Så hittar företag rätt kompetens att anställa

Fler människor ska ha den kompetens som företagen efterfrågar. Fler arbetstillfällen är bra för alla och välmående företag ger ökade skatteintäkter. Många aktörer delar på ansvaret att skapa en

---

¹ Vad är NKI?

Företag som varit i kontakt med Gävle kommun får svara på frågor om hur nöjda de är med service och bemötande. Läs mer om NKI på gavle.se

² Vad är NUI?

Företag som tagit del av anbud från Gävle kommun får svara på frågor om hur nöjda de är med förfarandet. Läs mer om NUI på gavle.se

³ Vad är lokalt företagsklimat?

En undersökning och ranking om det lokala företagsklimatet i Sveriges kommuner som Svenskt Näringsliv gör varje år. Läs mer på foretagsklimat.se

matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden. I en föränderlig tid, med ökande digitalisering, är det också nödvändigt att lyfta fram det livslånga lärandet. För att hitta rätt åtgärder behöver näringslivet, kommunen, regionen, staten, skolan och högskolan jobba tillsammans.

Vad kan förväntas?

- **Befintliga företag ska stöttas** så att de kan utvecklas och anställa fler.
- **Kompetenta personer som matchar näringslivets behov ska lockas till Gävle.**
- Kommunen, näringslivet och högskolan ska **fokusera särskilt på branscher med stor utvecklingspotential i Gävle.**
- Det ska finnas **stöd så människor kan och vågar starta nya företag.**
- Skolan, högskolan och näringslivet ska gemensamt **skapa utbildningar som möter näringslivets behov**, nu och i framtiden.
- **Näringslivet ska förbereda studenter för arbetslivet** genom lärlingsplatser och praktik.
- **Människor i arbete ska utvecklas och fortbildas** för att vara attraktiva på arbetsmarknaden.

Hur utvärderas målet?

Ökad sysselsättningsgrad i Gävle kommun årligen

Utveckling av den förvärvsarbetande dagbefolkningen i kommunen. Källa: SCB

Ökad lönesumma i Gävle kommun årligen

Utveckling av total lönesumma i kommunen. Lönesumman utgör summan av bruttolöner som betalats till arbetstagaren. Källa: SCB

Gävle växer

Gävle har som mål att växa till 120 000 invånare år 2030. För att uppnå en befolkningstillväxt krävs att det skapas fler arbetstillfällen. Det sker genom att befintliga företag i Gävle utvecklas och växer, att det startas nya företag och att vi lockar nya företag att flytta till Gävle.

För att det framtida Gävle ska vara konkurrenskraftigt krävs också ett ^{Sid 98(220)} innovativt klimat där hållbarhet och internationalisering ligger högt på agendan och nya idéer blir till. Digitaliseringen ökar lavinartat i samhället, vilket ger ett förändrat vardags- och arbetsliv, något som också behöver präglade hur vår kommun utvecklas.

Vad kan förväntas?

Gävle ska vara en bra plats för företagande. Det ska bland annat finnas tillgängliga lokaler, byggklar verksamhetsmark samt en bra infrastruktur.

Gävle ska vara en trygg plats med bra bostäder och skolor i hela kommunen.

Gävle ska erbjuda ett bra kultur-, fritids och serviceutbud och en levande stadskärna.

Högskolan i Gävle ska vara attraktiv med hög nivå på forskning och utveckling.

Gävle ska fortsätta utvecklas på ett hållbart och modernt sätt, både för att minska påverkan på klimatet och bli mer attraktivt för företagande.

Gävle ska locka entreprenörer, innovatörer och kompetens, både nationellt och internationellt.

Hur utvärderas målet?

Nöjd Region-index från SCB⁴

Hur ser medborgarna på Gävle kommun som en plats att bo och leva på? Resultatet på frågan om trygghet ska förbättras år för år.

---

⁴ NRI är en del av SCB:s medborgarundersökning som görs på uppdrag av kommuner för att mäta hur invånarna ser på sin kommun. Läs mer på scb.se

Det totala antalet förfrågningar från företag som vill etablera sig i Gävle kommun ska dubblas under programperioden ^{Sid 99(220)}

Antalet nystartade företag i Gävle kommun ska öka från år till år

NRI är en del av SCB:s medborgarundersökning som görs på uppdrag av kommuner för att mäta hur invånarna ser på sin kommun. Läs mer på scb.se

Gävle för alla

Gävle har ett blandat näringsliv med många små och medelstora företag. Basen är fortfarande stora industriföretag men många tjänsteföretag växer sig allt starkare. Gävle Hamn är fortsatt ett viktigt nav för import- och export. Vi har lockat flera stora internationella företag att etablera sig här och Gävle är en populär kongress- och eventstad.

Här erbjuds livskvalitet med närhet till hav, skog och fjäll samtidigt som det är en dryg timme till Stockholm och Arlanda. När världen förändras med nya res- och arbetsmönster har Gävle alla möjligheter att locka nya invånare, företag och besökare.

Vad kan förväntas?

- **Vi ska lyfta fram de branscher som har särskild potential att utvecklas i Gävle.**
- **Vi ska hjälpa varandra** genom att skapa starka nätverk och kluster.
- **Vi ska vara stolta** över det som är bra i Gävle och berätta det för andra.
- **Vi ska fortsätta satsa på hållbarhet** och lyfta fram våra styrkor inom området.
- **Vi ska dra fördel av de starka varumärken som associeras till Gävle.**

Hur utvärderas målet?

Gävle kommun ska vara topp 20 i tidningen Fokus undersökning ”Årets kommun – här är det bäst att leva”

Öka antalet gästnätter och öka omsättningen för kongresser och konferenser till Gävle under programtiden

Gävle kommun ska ha en stadskärna med ökande omsättningsutveckling i Cityindex under programperioden

Resultatet från undersökningen Lokalt företagsklimat ska vara minst 3,4 på följande frågor:

- Hur tycker du att kommunpolitikernas attityder till företagande är i din kommun idag?
- Hur tycker du att allmänhetens attityder till företagande är i din kommun idag?
- Hur tycker du att vägnät, tåg- och flygförbindelser är i din kommun idag?
- Hur tycker du att mobilnät och bredband är i din kommun idag?

Förutsättningar för programmet

Vem bestämmer?

Näringslivsprogrammet beslutas av Kommunfullmäktige. Innan beslut får näringslivet ge synpunkter, så att vi är överens om vad som är viktigt.

Ett näringslivsråd, som består av representanter från näringslivet, politiker och kommundirektör, ska träffas två gånger per år och diskutera näringslivsfrågor.

Gävle kommuns genomförande av programmet koordineras genom kommundirektörens ledningsgrupp, utifrån kommunfullmäktiges, nämnders och bolagsstyrelsers prioriteringar.

Näringslivsprogrammet har referensgrupper med representanter från näringslivet, kommunen och andra samhällsaktörer. De träffas regelbundet för att diskutera arbetet med programmet.

Var sker verkstaden?

De kommunala sektorerna och bolagen är viktiga i arbetet med näringslivsprogrammet. De ansvarar för att bryta ner programmet i sina verksamhetsplaner och ta fram delmål och aktiviteter som bidrar till målet om ett förbättrat företagsklimat.

På Näringslivsenheten finns en programledare som leder arbetet med näringslivsprogrammet. Programledaren planerar möten, arrangerar dialoger, träffar referensgruppen och följer upp programmets mätetal.

För att uppnå programmets mål behöver också näringslivet och andra berörda aktörer bidra i de delar som kommunen inte kan påverka.

Hur mäts skillnaden?

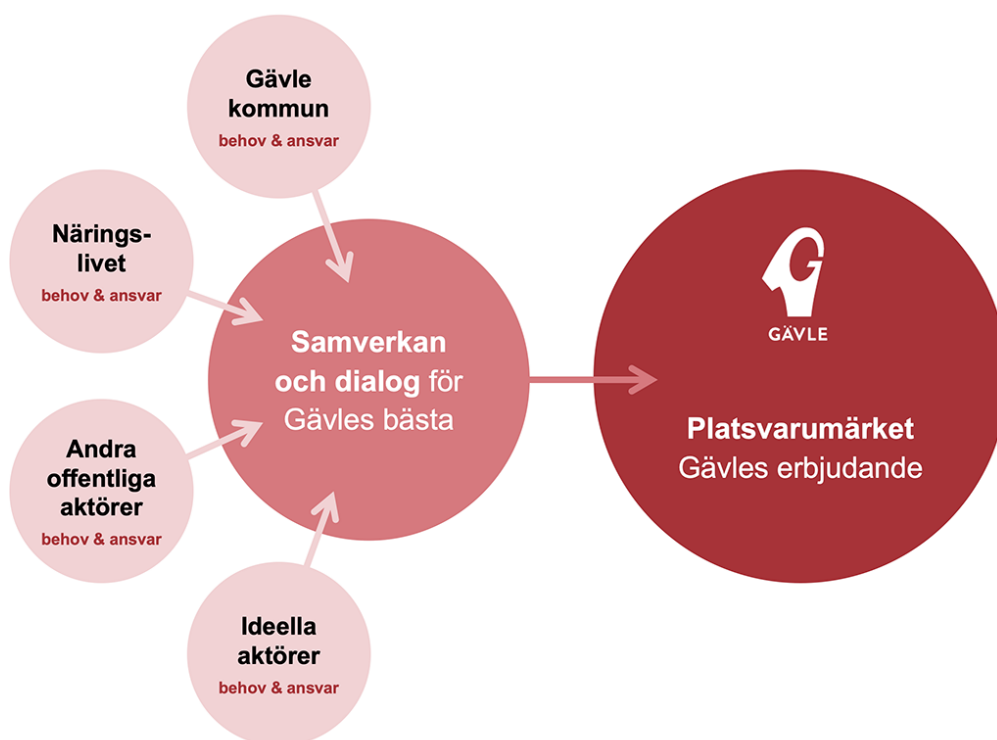
Näringslivsprogrammet följs upp genom de mätetal som anges under respektive målområde. Uppföljningen sker i samband med kommunens årsredovisning och presenteras för kommundirektörens ledningsgrupp och näringslivet varje år.

Mätetalen visar framgången av programmet. För att synliggöra utvecklingen av näringslivsarbetet i Gävle ska mätetalens resultat visualiseras och vara tillgängliga.

Vid programperiodens slut ska Näringslivsprogrammet utvärderas.

Tillsammans

Företagsplatsen Gävle skapas av företagen tillsammans med kommunen. För att uppnå målen i programmet krävs därför samverkan mellan bland annat näringslivet, utbildningsaktörer och kommunen. Vi behöver alla bidra och föra en konstruktiv dialog för att förstå varandras behov och synpunkter.

Kommunen har ett stort ansvar att förverkliga ambitionerna i näringslivsprogrammet utifrån de kommunala uppdragen.

Många av målområdena i programmet är beroende av en aktiv kommunikation. Genomslaget blir ofta bättre om den görs i samverkan och vi står bakom budskapen tillsammans.

Näringslivsprogrammet och hållbar utveckling

FN:s 17 globala mål⁵ definierar arbetet inom Agenda 2030 och vad som krävs för en hållbar utveckling. Näringslivsprogrammet riktar sig mot åtta av dessa mål.

Gävle kommun har tre strategiska program som styr hållbarhetsarbetet; miljöstrategiska programmet, sociala hållbarhetsprogrammet och näringslivsprogrammet.

Kommunens upphandlingar och samverkan med näringslivet ska ske i linje med målet om en klimatneutral plats år 2035 och en mer integrerad och mångsidig arbetsmarknad för fler.

De av FN:s globala mål som påverkar näringslivsprogrammet:

⁵ **Agenda 2030 och de globala målen**

Läs mer på globalamalen.se

2021-03-10

Följebrev

Ärende Dnr 21KS125

Annika Janglund
Telefon 026- 17 82 85
Annika.janglund@gavle.se

Ärende: Näringslivsprogram 2021–2025

Vårt dnr: 21KS125

Handlingar: Förslag på Näringslivsprogram 2021–2025

Svarsdatum: Svar senast den 20 april 2021

Remiss – Förslag till näringslivsprogram 2021–2025

Näringslivsprogrammets programperiod för åren 2018–2020 är avslutad och ett förslag på nytt näringslivsprogram har arbetats fram. Framtagandet av förslaget till det nya näringslivsprogrammet har skett i flera steg, med ett antal dialogträffar, intervjuer, workshop, enkätutskick och referensgruppsmöten.

Förslaget till det nya programmet ska visa vägen för det arbete som behövs och för att nå programmålet om ett påtagligt förbättrat företagsklimat inom Gävle kommun.

Gävle kommuns Näringslivs- och upphandlingsutskott har beslutat att skicka förslaget på remiss för att få in yttranden innan beslut ska fattas i kommunfullmäktige i juni 2021.

Remissen går till kommunens nämnder, kommunala bolagsstyrelser samt gemensamma förbund, politiska partier representerade i Gävle kommunfullmäktige, Gävle företagarföreningar, Företagarna Gävle, Svenskt Näringsliv Gävleborg, Fastighetsägarna MittNord, Mellansvenska Handelskammaren, LRF Gävleborg, Movexum, FPX, Gävle Citysamverkan, Marknadsplats Gävle och Högskolan i Gävle.

Du hittar förslaget till det nya näringslivsprogrammet bifogad i detta mejl.

Vi vill ha era remissvar skickade till kommunstyrelsen@gavle.se **senast den 20 april 2021**. Märk yttrandet ”**Remiss näringslivsprogram 2021-2025, diarienummer 21KS125**”.

Eventuella frågor besvaras av Annika Janglund, programledare för näringslivsprogrammet.

Med vänliga hälsningar

Helene Åkerlind
Kommunalråd
Ordf. Näringslivs- och upphandlingsutskottet

Annika Janglund
Programledare näringslivsprogrammet

Kommande beslut: Remiss,
Gävle kommuns riktlinjer för
idéburet offentligt
partnerskap - IOP, dnr 21KS72

17

21AFN21

Tjänsteskrivelse

Handläggare
Katarina Stistrup
Tfn 026-17 80 00
katarina.stistrup@gavle.se

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden

Remissyttrande – Gävle kommuns riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Förslag till beslut

Att anta yttrandet som sitt eget, samt

Att paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Bakgrund

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden har anmodats yttra sig i remiss avseende förslag till Gävle kommuns riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap (IOP).

Kommunstyrelsen har tagit fram ett förslag till riktlinje för idéburet offentligt partnerskap (IOP). Till riktlinjen finns också en juridisk vägledning.

Förslaget

Gävle kommuns nämnder och styrelser kan ingå idéburet offentligt partnerskap (IOP).

Syftet med IOP är att skapa långsiktiga samarbeten med idéburna organisationer. Följande punkter är utmärkande för ett idéburet offentligt partnerskap inom offentligt finansierad välfärdsverksamhet:

1. Partnerskapet är ett samarbete mellan en eller flera offentliga aktörer och en eller flera idéburna aktörer i välfärden.
2. Det syftar till att uppnå ett gemensamt allmännyttigt mål.
3. Såväl den offentliga som den idéburna aktören bidrar med resurser.¹

Nämnden eller styrelsen ska kontrollera att den idéburna organisationen bedrivs på ett sätt som är överensstämmande med demokratiska principer, främjar inkludering och låter jämställdhet genomsyra såväl organisation som verksamhet och motverkar diskriminering.

---

¹ SOU 2019:56

Yttrande

Välfärd Gävle anser att man bör utveckla skrivningen kring när föreningsbidrag eller tjänsteköp är mer lämpligt. Exempelvis genom en beskrivning av att IOP inte är lämpligt inom områden där det finns en etablerad marknad och inte heller ska ses som ett sätt att kringgå upphandlingsreglerna.

Vidare anser Välfärd Gävle att det kan vara bra att förtydliga att uppföljning av en verksamhet som bedrivs genom ett IOP inte kan ske på samma sätt som vid ett tjänsteköp eftersom IOP utgår från en annan logik än vid tjänsteköp. Inom ramen för ett IOP finns ingen "beställning" på en viss typ av tjänst som det gör vid ett tjänsteköp, verksamheterna har stor frihet att utveckla verksamheten inom det angivna området. Detta påverkar också hur och i vilken omfattning uppföljning kan göras.

I övrigt har Välfärd Gävle inget att anföra utöver att riktlinjen är bra och ändamålsenligt författad.

Magnus Höjjer
Sektorchef
Välfärd Gävle

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden har ålagts svara på remiss gällande "Gävle kommuns riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap (IOP)". Remissen hanteras för beslut av Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden vid sammanträdet den 28 april 2021.

Katarina Stistrup, biträdande sektorchef/kontorschef, har varit ansvarig handläggare i ärendet.

Missiv

Ärende Dnr 21KS72
Dok/Handl id
21-02-09

Till	Samhällsbyggnadsnämnden Kultur- och fritidsnämnden Överförmyndarnämnden Utbildningsnämnden Socialnämnden Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden Omvårdnadsnämnden
Ärende	Gävle kommuns riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap - IOP
Vårt dnr	21KS72
	Begäran om yttrande i rubricerat ärende.
Handlingar	Utkast till riktlinjer för IOP Utkast till vägledning
Svarsdatum	Svar senast den 30 april 2021

Allmänna upplysningar

Kommunstyrelsen har tagit fram ett förslag till riktlinje för idéburet offentligt partnerskap (IOP). Till riktlinjen finns också en juridisk vägledning.

Remissyttrandet

Nämnderna ska inkomma med ett remissvar över det förslag till riktlinje och vägledning som sektor Styrning och stöd har tagit fram.

Efter beslut ska protokollsutdrag samt handling skickas till kommunstyrelsens diarium kommunstyrelsen@gavle.se med hänvisning till 21KS72

Har nämnden inga förslag till förändringar ska även det anmälas till kommunstyrelsens diarium.

Handlingarna ska senast skickas **31 maj 2021**. Utgångspunkten är att vi ska ha fastställda policy/riktlinje styrdokument senast juni 2021.

Caroline Engberg
Enheten för social hållbarhet
Enhetschef

Gävle kommuns riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Inledning

Gävle kommuns nämnder och styrelser kan ingå idéburet offentligt partnerskap (IOP).

Syftet med IOP är att skapa långsiktiga samarbeten med idéburna organisationer. Följande punkter är utmärkande för ett idéburet offentligt partnerskap inom offentligt finansierad välfärdsverksamhet:

1. Partnerskapet är ett samarbete mellan en eller flera offentliga aktörer och en eller flera idéburna aktörer i välfärden.
2. Det syftar till att uppnå ett gemensamt allmännyttigt mål.
3. Såväl den offentliga som den idéburna aktören bidrar med resurser.¹

Nämnden eller styrelsen ska kontrollera att den idéburna organisationen bedrivs på ett sätt som är överensstämmande med demokratiska principer, främjar inkludering och låter jämställdhet genomsyra såväl organisation som verksamhet och motverkar diskriminering.

---

¹ SOU 2019:56

Genomförande

Ett IOP är en samverkansöverenskommelse som tecknas kring en särskild och avgränsad verksamhet i vilken kommunen har intressen. Det kan handla om tjänster som avser social välfärd, som exempelvis personer i hemlöshet, psykisk hälsa äldre, stöd till ensamkommande ungdomar, kvinnojourer, olika integrationsprojekt mm.

Partnerskapet ingås genom att parterna kommer överens om vilken verksamhet som ska bedrivas av den idéburna organisationen, med vilka mål och inom vilka ramar. Processen fram till överenskommelsen består av flertalet möten med de organisationer som kan vara berörda. IOP överenskommelse skrivs ofta runt en särskild verksamhet, som ägs av den idéburna organisationen. Det är således fullt möjligt för en organisation att få föreningsbidrag, ha ett IOP samt ha upphandlade uppdrag från kommunen. Om föreningsbidrag eller tjänsteköp (upphandlade eller direktupphandlade) är en mer lämplig avtalsform så bör inte IOP användas. Likt alltid gäller att kommunen utifrån syftet med verksamheten bestämmer hur den bör finansieras.

Ett partnerskap med en idéburen organisation bygger på samarbete, tillit och att båda bidrar med resurser. Kommunen kan lämna ett ekonomiskt stöd, men det behöver nödvändigtvis inte handla om pengar. Det kan också handla om att värdera exempelvis personella resurser, kompetens och lokaler. Även organisationen kan gå in med egna medel till exempel pengar, personal, volontärer eller lokaler. Detta nedtecknas i en icke detaljreglerad överenskommelse.

I överenskommelsen bestäms vad partnerskapet gäller, vilken part som ska bidra med vilka resurser, hur länge överenskommelsen ska gälla och så vidare. Kommunen och organisationen bör även ha regelbunden uppföljning och dialog kring hur verksamheten fortskrider samt hur fortsatt samverkan bör utformas.

Överenskommelse

Nämnden eller styrelsen får anpassa överenskommelsen för respektive IOP. Nedanstående punkter bör dock övervägas i överenskommelse om IOP. En överenskommelse bör alltid föregås av ett eller flera idémöten.

- Bakgrund
- Parter
- Period för partnerskapet
- Partnerskapets samfinansiering
- Värdegrund för partnerskapet
- Målgrupp och uppdrag
- Samverkan
- Partnerskapets organisering
- Utvärdering och uppföljning
- Marknadsföring och kommunikation

Inför ingående av IOP bör nämnden eller styrelsen begära in följande uppgifter, om sådana finns:

- Stadgar
- Beskrivning av organisationens verksamhetsidé och ordinarie verksamhet
- Årsmötesprotokoll
- Verksamhetsberättelse
- Ekonomisk berättelse med bokslut
- Revisionsberättelse
- Verksamhetsplan och styrelseförteckning
- Uppgift om medlemsantal

Idéburet offentligt partnerskap

En juridisk vägledning

Idéburet offentligt partnerskap
En juridisk vägledning

Filip Henriksen

Citera gärna ur skriften men ange källa

© Författaren och Gävle kommun 2020
Grafisk form Pangea design

ISBN anges här i förekommande fall
www.gavle.se

Inledning

Syftet med denna vägledning är att ge råd och stöd när en nämnd, för kommunens räkning, vill ingå ett partnerskap med en idéburen organisation. Vägledningen riktar sig till handläggare och jurister som kommer i kontakt med frågorna. Det finns ett flertal juridiska överväganden som behöver göras innan kommunen och den idéburna organisationen formellt sluter ett avtal kring en viss angelägenhet. Nämnden måste bland annat bedöma om avtalet är ett offentligt kontrakt eller inte, vilket har betydelse för om upphandlingslagstiftningen måste tillämpas. Utöver detta måste nämnden också ta ställning till om avtalet är förenligt med kommunallagen och reglerna kring statsstöd. Varje typ av partnerskap är unikt. Innehållet, arten och omfattning varierar. Det går därför inte att ge ett klart och tydligt svar när och på vilket sätt man kan ingå ett partnerskap med en idéburen organisation utan att bryta mot något regelverk. Gör man det kan det också kosta pengar: Brott mot upphandlingslagstiftningen och EUs statsstödsregler aktualiserar ekonomiska sanktioner och eventuell återbetalning.

Det inte går att ge ett exakt svar på frågan i vilka situationer som kommunen kan ingå ett idéburet partnerskap. Vägledningen är därför allmänt hållen: Den berör på ett översiktligt sätt de rättsområden och de regler som kan bli relevanta när kommunen överväger att gå in i ett partnerskap med en idéburen organisation. Framförallt kommer vägledningen att hjälpa till att ringa in de centraljuridiska frågorna och lotsa läsaren vidare till annan, mer djupgående, information. Både upphandlingslagstiftningen, EU-rätten men också kommunalrätten är snåriga regelverk som sätter både erfarna och oerfarna handläggare och jurister på prov.

Filip Henriksen
Jurist
Styrning och stöd

Innehåll

Partnerskapsavtalet och upphandling.....	2
Ett avtal mellan två parter där kommunen anskaffar en vara eller en tjänst (punkt 1-3).....	2
Ett avtal där kommunen väljer leverantör (punkt 4)	2
Ett avtal med ekonomiska villkor (punkt 5)	3
Ett avtal med rättsligt bindande skyldigheter (punkt 6)	3
Vikten av att bedöma avtalsinnehållet.....	3
Sammanfattning	4
Partnerskapsavtalet och kommunallagen	4
Angelägenheter av allmänt intresse	5
Stöd till enskilda	5
3. Idéburet partnerskap och statsstödsreglerna	6
3.1 Stödet ska finansieras med hjälp av offentliga medel.....	6
3.2 Stödet riktar sig till vissa företag eller viss produktion.....	6
3.3 Stödet ska mottagaren en fördel.....	7
3.4 Stödet snedvrider eller hota att snedvrider konkurrensen och påverkar handeln mellan EUs medlemsstater	8
3.5 Stöd av mindre betydelse	8
Sammanfattning.....	9

Partnerskapsavtalet och upphandling

När en kommun vill anskaffa en vara eller en tjänst görs detta genom att kommunen tilldelar en leverantör ett kontrakt. Om en kommun vill ingå ett partnerskap med en idéburen organisation måste kommunen ta ställning till om partnerskapsavtalet utgör ett kontrakt som måste upphandlas enligt exempelvis lagen om offentlig upphandling (LOU). Det är själva avtalsinnehållet i partnerskapsavtalet som måste analyseras för att man ska kunna ta ställning till om avtalet är ett kontrakt i LOUs mening. Om partnerskapsavtalet däremot inte uppfyller kriterierna för att vara ett kontrakt enligt LOU ska upphandlingsregelverket inte tillämpas, eftersom det då inte rör sig om upphandling. Med andra ord behöver avtalsinnehållet stå klart för parterna innan kommunen kan ta ställning till om partnerskapsavtalet är ett kontrakt i LOUs mening.

För att avgöra om partnerskapsavtalet är ett upphandlingspliktigt kontrakt måste avtalsinnehållet analyseras utifrån sex olika rekvisit. Vanligtvis uppfyller partnerskapsavtalet de flesta av dessa, men punkt nummer sex nedan uppfylls vanligtvis inte. Samtliga sex punkter måste alltså vara uppfyllda för att partnerskapsavtalet ska kunna klassificeras som ett kontrakt i LOUs mening och därmed måste upphandlas enligt LOU.

1. Ett avtal mellan två parter ska föreligga
2. Avtalet ska innebära att en överenskommelse har träffats
3. Avtalet innebär att kommunen anskaffar en vara, en tjänst eller en byggentreprenad
4. Avtalet innebär att kommunen gör ett val av leverantör
5. Avtalet ska innehålla ekonomiska villkor; dvs. att kommunen mot vederlag erhåller en prestation från leverantören
6. Avtalet innehåller rättsligt bindande skyldigheter av ömsesidigt bindande karaktär, där fullgörelsen av en avtalad skyldighet är rättsligt åberopbart.

Ett avtal mellan två parter där kommunen anskaffar en vara eller en tjänst (punkt 1-3)

När kommunen ingår en överenskommelse med en idéburen organisation sluts vanligtvis ett avtal som närmare preciserar överenskommelsens art, omfattning och annat innehåll. Det innebär också att kommunen, på ett eller annat sätt, anskaffar en vara eller en tjänst. Att det ska röra sig om en anskaffning innebär att LOU inte är tillämpligt när kommunen lämnar bidrag eller agerar som säljare, eftersom detta inte rör en anskaffning av en vara eller en tjänst för kommunens räkning. Vanligtvis rör ett partnerskapsavtal någon typ av tjänst, som kommunen vill att den idéburna organisationen ska utföra. Det kan exempelvis handla om att besöka äldre och ensamma personer, att bedriva stödsamtal eller anordna andra typer av aktiviteter för vissa utvalda grupper. När kommunen ingår ett sådant partnerskapsavtal uppfylls vanligtvis kriterierna i punkt 1-3 ovan: Ett avtal föreligger mellan två parter, en överenskommelse har träffats och kommunen har anskaffat en tjänst från den idéburna organisationen.

Ett avtal där kommunen väljer leverantör (punkt 4)

Det så kallade selektivitetskravet innebär kravet på att ett offentligt kontrakt, i LOU, också måste innebära att kommunen gör ett val av leverantör. När kommunen väljer att ingå ett partnerskapsavtal med en idéburen organisation uppfylls detta rekvisit i princip alltid, eftersom kommunen faktiskt gör ett val av vilken idéburen organisation som man vill ingå partnerskapsavtalet med.

Ett avtal med ekonomiska villkor (punkt 5)

För att avtalet ska anses innehålla ekonomiska villkor krävs att kommunen erhåller en prestation mot vederlag. Det behöver nödvändigtvis inte handla om pengar, utan kan vara någon annan form av motprestation från kommunens sida i anledning av den tjänst som den idéburna organisationen utför. Ett partnerskapsavtal som innebär att en idéburen organisation helt ideellt utför en viss tjänst på kommunens vägnar anses inte vara ett avtal med ekonomiska villkor. Vid tolkning av partnerskapsavtalet måste man därför granska villkoren och avgöra om kommunen har ett ekonomiskt intresse inom ramen för partnerskapet.

Ett avtal med rättsligt bindande skyldigheter (punkt 6)

De flesta idéburna partnerskap uppfyller punkterna 1-5, men för att partnerskapsavtalet ska kunna klassificeras som ett offentligt kontrakt enligt LOU krävs också att den sjätte punkten uppfylls: För att partnerskapsavtalet ska kunna klassificeras som ett offentligt kontrakt krävs att kontraktet innehåller *rättsligt bindande skyldigheter av ömsesidigt bindande karaktär*, där *fullgörelsen* av en avtalad skyldighet *är rättsligt åberopbar*. Vad betyder då det här? Enkelt uttryckt kan man säga att ett partnerskapsavtal och ett kommersiellt avtal skiljer sig på en ytterst viktig punkt, nämligen att det kommersiella avtalet har ett sådant avtalsinnehåll att om en part bryter mot avtalet, så kan motparten gå till domstol och kräva att dennes part fullgör sin del av de avtalade förpliktelserna. Ett exempel på ett kommersiellt avtal avtalet mellan en kommun och en leverantör av IT-utrustning. I ett sådant avtal finns exempelvis villkor kring leveranstid och pris – om leverantören bryter ett sådant avtalsvillkor kan kommunen kräva fullgörelse genom att väcka talan i domstol. Kommunen kanske anser att leverantören har levererat fel utrustning eller till ett pris som man menar inte stämmer överens med avtalet. Partnerskapsavtalet med en idéburen organisation kännetecknas emellertid av en avsaknad av sådana klausuler som är *rättsligt åberopbara i domstol* och som därmed kan *verkställas*. Ett partnerskap kännetecknas snarare av tillit, samarbete och där båda parter bidrar med resurser för ett gemensamt allmännyttigt ändamål. Genom att ingå ett partnerskapsavtal med en idéburen organisation, istället för att genomföra en upphandling, förlorar den offentliga parten möjligheten att kräva fullgörelse. Om avtalet innehåller klausuler som ger kommunen rätt att kräva fullgörelse av den idéburna organisationen rör det sig istället om ett offentligt kontrakt. I dessa delar är det också viktigt att se över hur finansieringen kring en angelägenhet, som en idéburen aktör ska ansvara för, eventuellt påverkar partnerskapsavtalets karaktär.

Vikten av att bedöma avtalsinnehållet

Om en kommun ingår ett partnerskapsavtal, som senare visar sig uppfylla kraven för ett offentligt kontrakt, riskerar kommunen ekonomiska sanktioner i form av en upphandlingsskadeavgift. Det är därför mycket viktigt att i ett tidigt skede fundera över avtalsinnehållet, analysera detta och bedöma om det uppfyller kraven för att vara ett kontrakt i LOUs mening. Ett illustrerande exempel är Högsta förvaltningsdomstolens dom i mål 3165-19 (HFD 2020 ref. 15) där en kommun förpliktigades betala 5 000 000 kr i upphandlingsskadeavgift. I rättsfallet hade kommunen ingått ett avtal, som betecknades som idéburet offentligt partnerskap, med en stiftelse. Stiftelsen skulle ansvara för driften av ett äldreboende. Kommunen hade genom avtalet förbundit sig att betala en årlig ekonomisk ersättning till stiftelsen. Kommunen och stiftelsen hade därmed avtalat om en ekonomisk motprestation för de åtaganden som stiftelsen skulle stå för; nämligen att ansvara för

driften av äldreboendet. Avtalet innehöll också en bestämd giltighetsperiod, en bestämd uppsägningstid, villkor om befrielsegrunder samt en bestämmelse om att tvister med anledning av avtalet ska avgöras av allmän domstol om parterna inte kommer överens.

HFD konstaterar att en kommun är skyldigt att tillhandahålla äldreomsorg för kommuninvånarna och att stiftelsen, genom avtalet, åtagit sig att tillhandahålla en tjänst för vilket kommunen är ansvarig och att tjänsterna utförs för kommunens räkning i utbyte mot ekonomisk ersättning. Stiftelsens prestationer, menar domstolen, var av direkt ekonomiskt intresse för kommunen och ger upphov till ömsesidiga rättigheter och skyldigheter som ytterst kan bli föremål för prövning i allmän domstol. Med anledning av detta ansåg HFD att avtalet innehöll ekonomiska villkor i LOUs mening. HFD konstaterade också att den tjänst som omfattades av avtalet inte är undantagen i upphandlingslagstiftningen. Det spelade inte heller någon roll huruvida stiftelsen bedrev verksamheten utan vinstsyfte, är organiserat som ett företag eller att avtalet mellan kommunen och stiftelsen betecknades som ett idéburet offentligt partnerskap.

Sammanfattning

Ett partnerskapsavtal med en idéburen organisation likar i många avseenden ett offentligt kontrakt. Det är ett avtal mellan två parter, kommunen anskaffar vanligen en tjänst och det finns ofta ekonomiska villkor. Det som skiljer partnerskapsavtalet mot ett kontrakt i LOU är framförallt att partnerskapsavtalet saknar rättsligt bindande skyldigheter på ett sådant sätt att dessa skulle vara åberopbara i domstol. Det är just på denna punkt som avtalen skiljer sig åt: Ett partnerskap med en idéburen organisation bygger på samarbete, tillit och att båda bidrar med resurser. I ett kommersiellt avtal, exempelvis ett köpeavtal, finns det skäl att på juridisk väg tillförsäkra sig att vissa förpliktelser i avtalet går att åberopa i domstol. Om det känns nödvändigt att införa klausuler i avtalet, som är rättsligt bindande och där fullgörande ska vara rättsligt verkställbart, är ett idéburet partnerskap inte att rekommendera. I sådana fall får man överväga att anskaffa varan eller tjänsten enligt upphandlingslagstiftningen.

Partnerskapsavtalet och kommunallagen

En annan bedömning som måste göras, innan man ingår ett partnerskap med en idéburen organisation, är att ta ställning till om verksamheten är förenlig med kommunallagen. Utgångspunkten är att kommunen får ha hand om angelägenheter som är av allmänt intresse och som har anknytning till kommunens område eller deras invånare. En kommun får inte ha hand om en angelägenhet som enbart staten, en annan kommun eller en annan region ska ha hand om. När det gäller kommunens relation till näringslivet är utgångspunkten att kommunen får vidta åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen, men individuellt riktat stöd till enskilda näringsidkare är som utgångspunkt förbjudet, om det inte finns synnerliga skäl. Kommunallagens befogenhetsregler och reglerna om stöd till näringslivet kan därför påverka hur ett samarbete med en idéburen organisation får gå till, men också om ett sådant samarbete överhuvudtaget är möjligt.

Angelägenheter av allmänt intresse

Som anføres ovan får en kommun ha hand om angelägenheter som är av allmänt intresse och som har anknytning till kommunens område eller deras invånare. Detta innebär att den verksamhet kommunen vill bedriva tillsammans med en idéburen organisation ska vara av allmänt intresse. Mycket av det en kommun gör idag är reglerat i lag: Kommunen är huvudman för skolan, ansvarar för planväsendet, räddningstjänsten och svarar för socialtjänst inom sitt område och har därmed det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver. En kommuns uppgifter kommer ofta till uttryck i speciallagstiftningen. Kommunallagen däremot ger kommunen ett mer allmänt mandat att ta hand om angelägenheter som är av allmänt intresse, och som har anknytning till kommunens område eller dess invånare. Vad detta konkret innebär utvecklas i huvudsak genom rättspraxis.

Huruvida en angelägenhet är av allmänintresse får bedömas utifrån vad som är lämpligt, ändamålsenligt och skäligt. Inför ett eventuellt partnerskapsavtal med en idéburen organisation måste man därför bedöma om den verksamhet som omfattas av partnerskapsavtalet är av allmänt intresse, och huruvida det är lämpligt, ändamålsenligt och skäligt att kommunen engagerar sig i angelägenheten. Kommunen kan inte ingå ett partnerskapsavtal kring en angelägenhet som inte är kompetensenlig enligt kommunallagen eller speciallagstiftning.

Stöd till enskilda

Eftersom kommunen enbart få ha hand om angelägenheter av allmänintresse finns ett principiellt förbud att ge en enskild individuellt stöd med stöd av den allmänna befogenhetsregeln i 2 kap. 1 § kommunallagen. Det anses nämligen inte ligga i allmänintresset att en enskild person får ett individuellt stöd. För att en kommun ska kunna ge enskilda stöd krävs därför stöd i annan lag – exempelvis rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen eller vissa typer av bidrag och bistånd enligt lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter. Stöd till enskilda behöver nödvändigtvis inte vara ett ekonomiskt bidrag. Det kan också handla om att befria en person från att betala en avgift som då indirekt blir ett stöd till enskild.

I samband med att kommunen överväger att ingå ett partnerskapsavtal med en idéburen organisation är det därför viktigt att bedöma huruvida avtalet kan anses innebära ett understöd till enskild, vilket alltså anses strida mot den allmänna kompetensen. Det torde däremot höra till ovanligheterna att ett idéburet partnerskap aktualiserar frågor om stöd till just enskilda personer.

Kommunallagen innehåller också ett principiellt förbud om understöd till enskilda näringsidkare. Enligt 2 kap. 8 § KL får kommunen genomföra åtgärder för att *allmänt* främja näringslivet i kommunen. *Individuellt* riktat stöd till enskilda *näringsidkare* får lämnas endast om det finns synnerliga skäl för det. Det är alltså förbjudet att ge stöd till enskilda näringsidkare i kommunen, om det inte finns synnerliga skäl. I förarbetena framgår att en kommun kan få stödja en näringsidkare om stödet är nödvändigt för att uppnå en viss minimistandard av kommersiell service. Det kan exempelvis handla om att ge stöd at en livsmedelsbutik eller en bensinstation i ett glesbygdsområde. Även hotellverksamhet anses kunna understödjas av kommunen när enskilda personer eller företag inte är beredda att göra nödvändiga insatser för att trygga tillgången till hotell i kommunen.¹ Dessa typer av stöd riktar sig i huvudsak till det s.k. egentliga näringslivet. När det gäller stöd till kompetensenliga verksamheter,

¹ Prop. 1990/91:117 s. 153

även om dessa drivs av privata aktörer, får sådant stöd om det är ett allmänt intresse att så sker.²

3. Idéburet partnerskap och statsstödsreglerna

För att kommunen ska kunna ingå ett partnerskap med en idéburen organisation måste vi följa statsstödsregelverket. Innehållet i och verkan av avtalet får inte innebära s.k. otillåtet statsstöd. Regler om statsstöd kommer från EU-rätten och innebär att vissa typer av stöd är oförenliga med den inre marknaden. Med otillåtet statsstöd avses, enligt artikel 107 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF), ”stöd som ges av en *medlemsstat* eller med hjälp av *statliga medel*, av vilket slag det än är, som *snedvrider* eller *botar att snedvrida* konkurrensen genom att *gynna* vissa *företag* eller viss *produktion*, *oförenligt* med den inre marknaden i den utsträckning det *påverkar* handeln mellan medlemsstaterna.” Ur detta kan man utläsa fem olika rekvisit (krav).

3.1 Stödet ska finansieras med hjälp av offentliga medel

En förutsättning för att ett stöd ska anses otillåtet är att åtgärden ges av statliga medel och kan kopplas till det offentliga. När kommunen vill ingå ett partnerskapsavtal får det anses att detta rekvisit alltid är uppfyllt.

3.2 Stödet riktar sig till vissa företag eller viss produktion

Om ett stöd ges med offentliga medel krävs också att stödet ska vara selektivt. Det ska rikta sig till vissa företag eller en viss produktion. När kommunen ingår ett partnerskapsavtal med en idéburen organisation torde kravet på selektivitet alltid vara uppfyllt. En fråga av central betydelse är vad som ska anses vara ett företag i EU-fördragets bemärkelse. Otillåtet statsstöd måste, som nyss nämnts, rikta sig till vissa företag eller viss produktion. EU-domstolen har i ett flertal avgöranden uttalat ett företag i fördragets mening är enheter som bedriver ekonomisk verksamhet, oberoende av deras rättsliga ställning och hur de finansieras. Det krävs inte heller att företaget drivs i vinstsyfte, vilket är det vanliga när man talar om ett företags egentliga syfte: att exempelvis generera vinst till ett aktiebolags aktieägare. Huruvida ett företag bedriver ekonomisk verksamhet eller inte beror på om företaget erbjuder varor och tjänster på en marknad. Detta kan se olika ut i olika länder och vid olika tillfällen. Viss typ av verksamhet anses dock inte vara ekonomisk verksamhet. Det gäller exempelvis myndighetsutövning. I övrigt har EU-kommissionen uttalat att det inte går att upprätta en särskild lista eller förteckning över sådan verksamhet som alltid ska anses vara icke-ekonomisk, och därmed inte omfattas av statsstödsreglerna. Även här är ovan nämnda dom från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) relevant. HFD konstaterade att kommunen hade ett direkt ekonomiskt intresse angående driften av äldreboendet. Det står därmed klart att driften av ett äldreboende, i Sverige, är en ekonomisk verksamhet av allmänt intresse. En sådan tjänst omfattas därför av statsstödsregelverket.

Statsstödsreglerna gäller så att säga för viss typ av verksamhet som tillhandahålls i en marknadsmiljö. Sjukhusverksamhet anses normalt inte vara en ekonomisk verksamhet, men om en sådan verksamhet konkurrensutsätts och därmed kan utsättas för konkurrens från olika aktörer på en marknad kan det innebära att sådan

² Detta är dock ifrågasatt. Se Hedelin, J, *Kommunal konkurrensrätt*, s. 312 och A. prop. s. 34

verksamhet är ekonomisk.³ Det man brukar tala om för att avgöra om en viss tjänst inom välfärdssektorn är att definiera som en icke-ekonomisk verksamhet är huruvida medlemskap i systemet är obligatoriskt, om verksamheten har ett socialt syfte, att det inte finns något vinstsyfte, att förmånerna som lämnas är oberoende av hur stora bidrag som lämnats och om verksamheten övervakas av staten. Dessa kriterier utgör den s.k. solidaritetsprincipen.⁴

Vid ingåendet av ett partnerskapsavtal är det därför viktigt att utreda om den idéburna organisationen kan anses vara ett företag. Frågan är med andra ord om organisationen bedriver ekonomisk verksamhet och verkar på en marknad. Om så inte är fallet brukar man tala om icke-ekonomisk verksamhet, och sådan verksamhet omfattas inte av statsstödsreglerna.

3.3 Stödet ska mottagaren en fördel

För att en stödåtgärd ska anses vara otillåten måste det stöd som den idéburna organisationen mottagit medföra att de får en ekonomisk fördel – ett gynnande. Man måste avgöra om mottagaren får ekonomiska fördelar som den inte skulle ha erhållit under normala marknadsvillkor. För att ta reda på om ett gynnande har skett måste jämför man med hur kommunen skulle ha agerat om kommunen vore en privat aktör i en jämförbar situation. Kort sagt kan man säga att en marknadsmässig åtgärd inte är statsstöd. Det finns olika metoder för att bedöma en åtgärds marknadsmässighet.⁵ När det gäller gynnakriteriet, och tjänsten är av allmänt intresse, görs bedömningen med stöd av de s.k. altmarkkriterierna.⁶

När det gäller statsstöd är det viktigt att skilja mellan två olika typer av tjänster. Det handlar om tjänster som *inte* anses vara av allmänt intresse och tjänster som *är* av allmänt intresse. De senare tjänsterna kan delas in i två underrubriker: tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (SGEI) och icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse (NESGI). En tjänst av allmänt intresse som bedöms vara icke-ekonomisk omfattas inte av EU-fördragets bestämmelser och därmed är reglerna om statsstöd inte tillämpliga. Det är bara tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som omfattas av statsstödsreglerna.⁷

För ett stöd ska kunna klassificeras som otillåtet statsstöd ska det gynna ett visst företag eller en viss produktion. Det finns däremot ingen förteckning eller någon särskild lista över vilken typ av verksamhet som är att definiera som icke-ekonomisk verksamhet.⁸ När kommunen vill ingå ett IOP och lämna stöd till en idéburen

3 I Tribunalens dom (Dôvera mot kommissionen) rådde intensiv och komplex konkurrens inom det slovenska sjukförsäkringssystemet. Eftersom inslagen av konkurrens och möjligheten att göra vinst fanns så konstaterade domstolen att verksamheten var ekonomisk och att sjukförsäkringsbolagen därmed var att beakta som ett företag ur ett statsstödsperspektiv.

4 När det gäller statsstöd för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse: se kommissionens meddelande EUT C 8/02 11.1.2012

5 Kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUT C 262/01 19.7.16.

6 Gällande innehållet av dessa kriterier – se Upphandlingsmyndighetens hemsida. Notera att kommissionens förordning om de minimis-stöd inom ramen för SEGI inte kan tillämpas tillsammans med Altmarkkriterierna – SOU 2015:24 s. 403

7 Icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse kan inte vara föremål för ett tjänstekontrakt. Jfs. HFD 2020 ref. 15 p. 18

8 I kommissionens meddelande om ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse anför kommissionen att ”Frågan huruvida det finns en marknad för vissa tjänster kan vara beroende av hur dessa tjänster är organiserade i den berörda medlemsstaten. Reglerna om statligt stöd gäller endast om en viss verksamhet tillhandahålls i en

organisation måste man därför utreda om kommunen *gynnar* ett visst *företag* eller en viss produktion samt huruvida detta företag eller denna produktion bedriver ekonomisk verksamhet.

3.4 Stödet snedvrider eller hota att snedvrider konkurrensen och påverkar handeln mellan EUs medlemsstater

Om man gör bedömningen att den idéburna organisationen är ett företag, att företaget gynnas, måste stödet också snedvrider eller hota att snedvrider konkurrensen och påverka handeln mellan EUs medlemsstater för att man ska kunna tala om ett otillåtet statsstöd (se dock avsnitt 3.5 för undantag). Detta brukar kallas för konkurrens- och samhandelskriteriet. I kravet på att stödet ska snedvrider eller hota att snedvrider konkurrensen ska det finnas en risk för att den som mottar stödet får en bättre konkurrensposition gentemot andra företag som denne konkurrerar med. Det räcker med att stödet gör det möjligt för mottagaren att behålla sin konkurrensposition på marknaden för att konkurrenskriteriet ska anses uppfyllt. Sannolikheten snedvridningen eller hotet om snedvriden konkurrens ska dock vara verklig. Den behöver inte vara en betydande eller väsentlig snedvridning.

Förutom att stödet snedvrider eller hota att snedvrider konkurrensen ska stödet också påverka handeln mellan medlemsstaterna. Detta brukar kalla för samhandelskriteriet. Det krävs normalt inte att stödet de facto påverkar handeln mellan medlemsstaterna, utan det räcker att stödet *kan* påverka handeln. Normalt brukar man säga att stöd av en rent lokal tjänst inte nödvändigtvis utgör statsstöd. Om tjänsten inte har kunder från andra medlemsstater är detta ett tecken på att samhandelskriteriet inte är uppfyllt. Samtidigt får inte stödet medföra att andra aktörer, från andra länder, får svårigheter att ta sig in på den svenska marknaden. Ett exempel på en verksamhet som inte anses uppfylla samhandelskriteriet är bland annat kvinnojourer.⁹

3.5 Stöd av mindre betydelse

Vissa typer av stöd anses vara s.k. försumbart stöd, stöd av mindre betydelse eller de minimis-stöd som man ofta kallar det. Denna typ av stöd anses i regel inte uppfylla konkurrens- och samhandelsrekvisiten (se avsnitt 3.4). Kommissionen har utfärdat förordningar där vissa typer av stöd undantas. Av intresse är framförallt kommissionens allmänna förordning om de minimis-stöd¹⁰ och förordning om stöd för tjänster av allmänt intresse.¹¹

I denna vägledning har vi tidigare berört begreppet tjänster av allmänt intresse. Endast ekonomiska tjänster av allmänt intresse omfattas av statsstödsreglerna. Det framgår också av handledning att ett partnerskap med en idéburen organisation måste falla inom ramen för kommunens kompetens. Enligt utredningen till den nya kommunallagen finns det likheter mellan begreppet tjänster av allmänt intresse och vad som kan vara en angelägenhet av allmänt intresse enligt 2 kap. 1 § kommunallagen.¹² Man torde därför ofta kunna dra slutsatsen att om kommunen får

---

marknadsmiljö. Den ekonomiska arten av vissa tjänster kan därför skilja sig åt från en medlemsstat till en annan. På grund av politiska val eller den ekonomiska utvecklingen kan klassificeringen av en viss tjänst dessutom komma att ändras över tiden. Vad som inte är en marknadsverksamhet i dag kan förvandlas till en sådan i framtiden, och tvärtom.”

⁹ Det råder dock delade meningar om kvinnojouren som tjänst måste upphandlas; se SOU 2019:56 s. 317-321

¹⁰ Förordning 1407/2013 om de minimis-stöd

¹¹ Se förordning 1407/2013 om de minimis-stöd (den allmänna förordningen) och förordning 360/2012 om de minimis-stöd (SGIE de minimis-förordningen)

¹² SOU 2015:24 s. 414

ingå ett partnerskap med en idéburen organisation, där verksamheten är kompetensenligt enligt kommunallagen, så är tjänsten också av allmänt intresse enligt EU-rättens terminologi. Detta medför att kommissionens förordning om de minimis-stöd för tjänster av allmänt intresse ofta kan vara tillämplig. I grund och botten betyder detta att kommunen kan få ge stöd, under ett visst belopp och för en viss tid, till en idéburen organisation under förutsättning att rekvisiten för otillåtet statsstöd ovan är uppfyllda, om man följer förordningen. Upphandlingsmyndigheten har upprättat en checklista kring de krav som följer av. SGIE de minimis-förordningen.¹³

Sammanfattning

När kommunen vill ingå ett partnerskap med en idéburen organisation finns det både möjligheter och begränsningar i kommunallagen, upphandlingslagstiftningen och EU-rätten. När det gäller stöd innehåller kommunallagen bestämmelser om vad en kommun överhuvudtaget får göra. En av dessa bestämmelser föreskriver att individuellt riktat stöd till enskilda näringsidkare inte får ges, om det inte finns synnerliga skäl. Vad gäller statsstödsreglerna får kommunen inte ge stöd åt ett företag, som innebär att detta gynnas i förhållande till andra aktörer på marknaden samt att detta påverkar samhandeln inom unionen. Även om ett stöd är oproblematiskt ur ett EU-rättsligt perspektiv kan kommunallagens principiella förbud om individuellt riktat stöd vara ett större hinder. Slutligen får partnerskapet inte innebära att kommunen tilldelar ett offentligt kontrakt.

Det kan uppstå situationer där man drar slutsatsen att ett stöd eller en finansiering inte aktualiserar EUs statsstödsregler men att kommunallagens regler förbjuder stödet, eftersom det saknas synnerliga skäl. Däremot torde många av de partnerskap en kommun skulle kunna tänkas ingå vara tjänster av allmänt intresse, eftersom den kommunala kompetensen gäller för angelägenheter som ligger i allmänintresset. Detta medför, ur ett statsstödsperspektiv, att man måste undersöka om altmarkkriterierna är uppfyllda eller om den särskilda SGEI de minimis-förordningen är tillämplig.

---

¹³ <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statsstod/forordning-om-stod-av-mindre-betydelse/villkoren-for-sgei-de-minimis-stod/>

Från: Velfärd Gävle - Socialtjänst Gävle (e-post) <Socialtjanst@gavle.se>
Till: "Platina-SON (e-post)" <platina-son@gavle.se>
Ämne: VB: 21KS72 Remiss gällande Gävle kommuns riktlinjer för idéburet
offentligt partnerskap - IOP
Skickat: 2021-02-09 15:44:43

Med vänliga hälsningar/ Thomas

Från: Kommunstyrelsen (e-post) <kommunstyrelsen@gavle.se>
Skickat: den 9 februari 2021 12:54
Till: Livsmiljö Gävle - Administration (e-post) <administration.sambygg@gavle.se>;
Livsmiljö Gävle - Kultur & Fritid Gävle (e-post) <kultur-fritid@gavle.se>;
Överförmyndarnämnden (e-post) <overformyndarnamnden@gavle.se>; Utbildning Gävle
(e-post) <utbildning@gavle.se>; Velfärd Gävle - Socialtjänst Gävle (e-post)
<Socialtjanst@gavle.se>; Velfärd Gävle - Näringsliv & arbetsmarknad Gävle (e-post)
<nag@gavle.se>; Velfärd Gävle - Omvårdnad Gävle (e-post) <omvardnad@gavle.se>
Ämne: 21KS72 Remiss gällande Gävle kommuns riktlinjer för idéburet offentligt
partnerskap - IOP
Prioritet: Hög

Till:
Samhällsbyggnadsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Överförmyndarnämnden
Utbildningsnämnden
Socialnämnden
Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden
Omvårdnadsnämnden

Översänder remiss gällande Gävle kommuns riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap
– IOP för yttrande senast den 30 april 2021, se bifogat missiv samt handlingar i ärendet.

Med vänlig hälsning

Registrator
Styrning och stöd
Kanslienheten

Gävle kommun
801 84 GÄVLE
Stadshuset, Drottninggatan 22
Telefon: 026-17 80 00

Kommande beslut:
Boendeplan för särskilt
boende 2022-2025 med
utblick mot 2030 -
Arbetsmarknads- och
funktionsrättsnämnden

21AFN37

Missiv

Handläggare
Anna Åkerbris
anna.akerbris@gavle.se

Arbetsmarknads- och
funktionsrättsnämnden

Boendeplan för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning 2022 – 2025 med utblick mot 2030

Förslag till beslut

Att anta framlagt förslag till boendeplan för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning 2022–2025 med utblick mot 2030 utifrån nämndens ansvarsområde,

Att hemställa att kommunstyrelsen beslutar vidta erforderliga plan- och genomförandeåtgärder så att beståndet av särskilda boenden kan anpassas enligt den fastställda boendeplanen, samt

Att hemställa att nödvändiga investerings- och driftskostnader förknippade med anpassningen av beståndet av särskilda boenden enligt den fastställda boendeplanen beaktas i kommunens års- och långtidsbudgetar.

Bakgrund

Välfärd Gävles boendeplan är sektorns förslag på hur beståndet av särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning ska anpassas till behovet under aktuell planeringsperiod. Dokumentet utgör också en del i kommunens övergripande budgetarbete samt planering för mark- och planberedskap. Dokumentet omfattar planering utifrån nuvarande och uppskattat behov av särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning 2022–2025 med utblick mot 2030.

Särskilt boende är ett samlingsnamn för de boendeformer som kommunen beviljar enligt Socialtjänstlagen (2001:453) (SoL) och Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Särskilt boende för personer med någon form av funktionsnedsättning är det som tas upp i denna boendeplan.

Boendeplanen visar att det finns ett uppskattat förväntat behov av ytterligare gruppboendeplatser (SoL) fram till år 2030. Även ytterligare gruppboendeplatser (LSS) förväntas behövas fram till år 2030. Boendeplanen visar även på ett behov för två nya

målgrupper, där Valfärd Gävle planerar för en ny gruppboende för unga dementa och ett nytt gruppboende för kunder med samsjuklighet. Befintliga servicebostäder och serviceboenden täcker behovet, men är i behov av en ändrad struktur gällande utformning och kunskap.

Magnus Höijer
Sektorchef
Valfärd Gävle

VÄLFÄRD GÄVLE

Boendeplan för särskilt boende - för personer med funktionsnedsättning

2022 - 2025 med utblick mot 2030

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden

Dnr 21AFN37
2021-03-17

Boendeplan för särskilt boende
- för personer med funktionsnedsättning
2022 - 2025 med utblick mot 2030
Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden
Dnr 21AFN37
2021-03-05
Välfärd Gävle, utveckling och stöd
Anna Åkerbris, Boendeplanerare
www.gavle.se

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	4
2. Bakgrund och definitioner	4
3. Särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning	5
3.1 Gruppboendestäder LSS.....	5
Bestånd	5
Behov	8
3.1.1 Boende för unga dementa LSS.....	10
Behov	10
3.2 Serviceboendestäder LSS.....	11
Bestånd	11
Behov	12
3.3 Gruppboenden SoL	13
Bestånd	13
Behov	14
3.3.1 Boende för samsjuklighet SoL	16
Behov	16
3.4 Serviceboenden, SoL	17
Bestånd	17
Behov	17
3.5 Boende med särskilt service för barn och unga, LSS.....	18
Bestånd	18
Behov	18
3.6 Korttidsvistelse för barn/ungdomar och vuxna LSS.....	19
Bestånd	19
Behov	19

1. Sammanfattning

Sid 134(220)

Särskilt boende är ett samlingsnamn för de boendeformer som kommunen beviljar enligt Socialtjänstlagen (2001:453) (SoL) och Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Särskilt boende för personer med någon form av funktionsnedsättning är det som tas upp i denna boendeplan.

Boendeplanen visar att det finns ett uppskattat förväntat behov av ytterligare gruppboendeplatser (SoL) fram till år 2030. Även ytterligare gruppboendestplatser (LSS) förväntas behövas fram till år 2030.

Befintliga servicebostäder och serviceboenden täcker behovet, men är i behov av en ändrad struktur gällande utformning och kunskap.

2. Bakgrund och definitioner

Välfärd Gävles boendeplan för särskilt boenden - för personer med funktionsnedsättning 2022 - 2025 med utblick mot 2030 – Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden, behandlas och antas av arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden utifrån nämndens ansvarsområden enligt nedan;

Bostad med särskild service för vuxna med funktionsnedsättning enligt 9 § 9 p. LSS kan beviljas i form av *gruppboende* eller *serviceboende*.

Välfärd Gävle kan också bevilja ansökningar om *bostad med särskild service för barn och ungdomar* enligt 9 § 8 p. LSS.

Särskilt boende till personer med psykiska funktionsnedsättningar kan beviljas enligt 4 kap 1 § SoL i form av *gruppboende* eller *serviceboende*.

3. Särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning

Sid 135(220)

Kommunen arbetar aktivt med att skapa en mark- och planberedskap för bland annat olika typer av särskilda boendeformer i de nya bostadsområden och stadsutvecklingsprojekt som skall detaljplanläggas i Gävles centrala delar, men även i utvecklingen av övriga stadsdelar. Syftet med arbetet är att platser som bedöms lämpliga för ändamålet utifrån sammanhang och fysiska förutsättningar ska bevakas långsiktigt. Med bättre framförhållning och kunskap förkortas planeringsprocessen när behovet blir aktuellt att realisera.

3.1 Gruppboendestäder LSS

En gruppboendestad består av ett mindre antal lägenheter (4 - 6 lägenheter) som är samlade kring gemensamma sällskapsutrymmen. Här finns personal tillgänglig dygnet runt. En fast personalgrupp täcker hela stödbehovet, inklusive fritids- och kulturella intressen. Gruppboendestad innebär att kunden bor i egen fullvärdig lägenhet, som hyrs ut omöblerad med andrahandskontrakt genom Gävle kommun. Gruppboendestad kan beviljas personer som har stort behov av tillsyn och omvårdnad. Målgruppen är vuxna personer med funktionsnedsättning som tillhör personkretsen i LSS (utvecklingsstörning, autism, autismliknande tillstånd samt förvärvad hjärnskada) och beviljats insatsen bostad med särskild service enligt LSS § 9 punkt 9 i form av gruppboendestad.

LSS – insatsen är avgiftsfri men kunden betalar alla sina levnadskostnader. Hyran (inkl. schablon för hushållsel) faktureras av Gävle kommun i enlighet med kommunens hyressättningsmodell.

Bestånd

Boenden	2020-01-31
<u>Egen regi</u>	<u>Antal lägenheter</u>
Furuviksvägen 62	5
Granitvägen 11	6
Sjåaregatan 25 A	6
Idrottsallén 14	5
Idrottsallén 28	4
Lindbackavägen 16	5
Pukslagarvägen 17	5
Rågångsvägen 17	6
Rågångsvägen 19	5
Stureborgsvägen 11	5
Tordönsvägen 8 A-B	6
Tussilagovägen 205	5

Tussilagovägen 207	5
Vegagatan 10	6
Vinbärsvägen 237	5
Vinddraget 3 A-B	6
Övre Hattmursvägen 4	5
Summa egen regi	90
<u>LOU upphandlad entreprenad</u>	<u>Antal lägenheter</u>
Allévägen 5 B (Frösunda)	5
Allévägen 5 C (Frösunda)	6
N Skeppargatan 28 (Frösunda)	5
Stiftelsevägen 6 (Frösunda)	5
S Slottsgatan 17 C (Frösunda)	5
Åbyforsvägen 61 (Frösunda)	4
Summa LOU upphandlad entreprenad	30
<u>LOU upphandlade lägenheter (köp av plats) inom Gävle kommun</u>	<u>Antal lägenheter</u>
Holmsund, Gävle (Humana)	4
Slörgatan 10, Gävle (Attendo)	6
Solgårdsgatan 2, Gävle (Attendo)	6
Kungsbäck gruppbostad, Gävle (Gemensamma Krafter)	6
Totalt köpta platser inom Gävle kommun	22
<u>LOU upphandlade lägenheter (köp av plats) inom andra kommuner</u>	
Humana Brattbacken, Bollnäs	1
Mo Gård, Finspång	1
Neuropsyk Stenbacka Gård, Bollnäs (Humana)	1
Nytida Dallotsen, Gagnef	1
Mälartorget gruppbostad, Köping	1
Stiftelsen Linden, Vingåker	1
Öjebo gruppbostad, Järvsö	1
Totalt köpta platser inom andra kommuner	7
Total summa LOU upphandlade lägenheter	29
<u>Totalt antal gruppbostadslägenheter (LSS)</u>	<u>149</u>

Sid 136(220)

Gemensamma Krafter Sverige öppnade en ny gruppbostad (LSS) med 6

lägenheter på Åkermans kulle 4 (Kungsbäck gruppbostad) med inflyttning i september 2020 där Valfärd Gävle idag köper alla platser. Gemensamma krafter bygger även en gruppbostad (LSS) med 6 lägenheter på Andra Tvärgatan 6 med inflyttning september 2021.

Sid 137(220)

Nedan redovisas utvecklingen av köpta platser på gruppbostäder under en fyraårsperiod.

<u>LOU upphandlade lägenheter</u>	2017	2018	2019	2020	2021
Holmsund, Gävle (Humana)	-	2	2	4	4
Slörgatan 10, Gävle (Attendo)	6	6	6	6	6
Solgårdsgatan 2, Gävle (Attendo)	6	6	6	6	6
Kungsbäck gruppbostad, Gävle (Gemensamma Krafter)	-	-	-	6	6
Humana Brattbacken, Bollnäs	-	-	-	1	1
Mo Gård, Finspång	-	-	-	1	1
Neuropsyk Stenbacka Gård, Bollnäs (Humana)	1	1	1	1	1
Nytida Dallotsen, Gagnef	-	-	-	1	1
Mälartorget gruppbostad, Köping	-	1	1	1	1
Stiftelsen Linden, Vingåker	1	1	1	1	1
Öjebo gruppbostad, Järvsö (Nytida)	-	1	-	-	1
Viksjöfors gruppbostad (Nytida) <i>Uppsagd från 31 jan 2021</i>	1	1	1	1	-
Neuropsyk Bollnäs (Humana)	-	1	1	1	-
Humana Vakesta Lss (Humana)	-	-	-	1	-
Hagastiftelsen (Järna)	1	1	1	-	-
Totalt antal lägenheter	16	21	20	31	29

Diagrambeskrivning: Uppgiften för 2019 gäller sista dec och uppgiften för 2020 gäller för sista dec. Uppgifter från 2021 gäller från 31 jan.

Beräkningar för det framtida behovet för gruppboendestäder LSS grundar sig på antalet biståndsbeslut om insatsen som har fattats de senaste åren och hur utflödet sett ut. Uppräkning av behov sker med 1 lägenhet per år. Det finns en rad faktorer som kan påverka prognosen. Det kan ske större förändringar mellan åren i exempelvis utflödet, det vill säga personer som flyttar eller avlider. En annan faktor som kan påverka prognosen är lagförändringar, exempelvis förändring i assistanslagstiftningen. Ny lagstiftning LSS kommer under 2022. I dagsläget har vi inte kunskap om hur denna lagstiftning kommer att påverka oss.

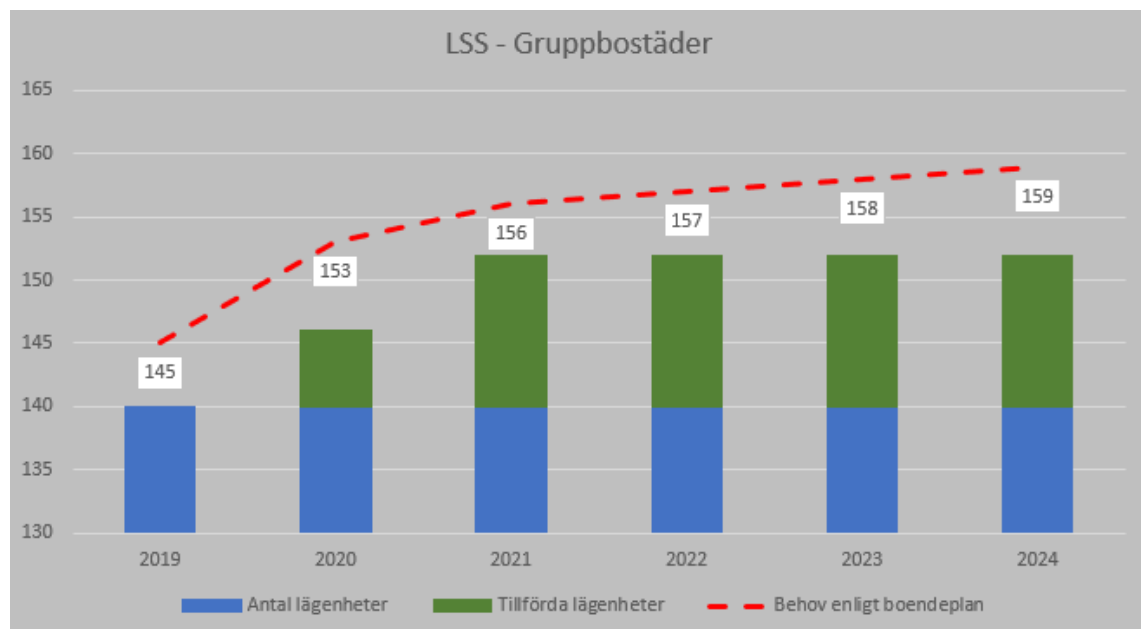
När framtida gruppboendestäder ska planeras in ser gärna Valfärd Gävle att gruppboendestaden placeras i lämpliga bostadsområden och bör inte ligga för centralt i vissa stadsdelar eller insprängt bland andra hyresgäster. För att bemöta specifika behov bör även gruppboendestäder byggas i lantlig miljö där det även finns möjlighet till daglig verksamhet. Det är av stor vikt att skapa en trygg anpassad inne- och utemiljö för kunder med behov av till exempel begränsad stimuli eller som har ett beteende som begränsar möjligheten att bo i en traditionell gruppboendestad. Boenden bör också placeras i en miljö som ger förutsättningar för den enskilde att delta aktivt i samhällslivet d.v.s. i tillgänglighetsanpassade miljöer såsom asfalterade gångbanor, närhet till allmänna kommunikationer osv.

Gemensamma krafter bygger en gruppboendestad (LSS) med 6 lägenheter på Andra Tvärgatan 6 på Brynäs med inflyttning september 2021, vilket gör det möjligt för Valfärd Gävle att köpa platser. De har även, sedan september 2020, en ny gruppboendestad i Kungsbäck, där Valfärd Gävle redan köper alla 6 platser. Valfärd Gävles prognos visar att en ny gruppboendestad om 6 lägenheter kommer att behövas från 2023–2024 och ytterligare en till gruppboendestad från år 2029, då det beräknas vara ett underskott om 6 lägenheter.

Det pågår en utredning kring eventuell ersättning av två befintliga gruppboendestäder på sikt, för att framöver kunna erbjuda bättre anpassade boenden för verksamheterna

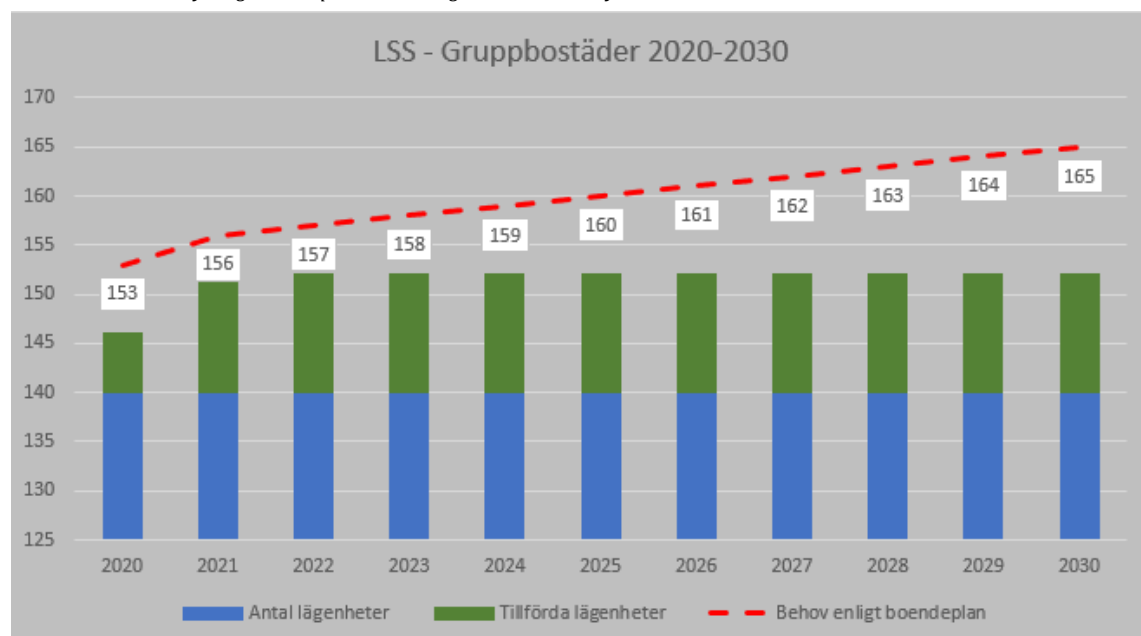
I dag finns en verksamhet i Valbo med så kallad BoDa- inriktning. Det är en verksamhet där Boende och Dagverksamhet samordnas för fyra kunder med mycket omfattande behov, enligt 9 § 9 p. och 9 § 10 p. LSS. En utredning om eventuellt utökat behov ytterligare BoDa-verksamhet kommer att slutföras under andra kvartalet 2021.

Diagrammet nedan beskriver tillgången på gruppbofstäder (LSS) i förhållande till beräknat behov under perioden 2019–2024 respektive 2020–2030. Gäller egen regi, LOU upphandlad entreprenad och köpta platser. Gruppbostad för unga dementa redovisas ej i dessa diagram. Sid 139(220)

Diagrambeskrivning: Tillförda lägenheter:

- 2020 - 6 nya lägenheter på Åkermans kulle, Kungsbäck
- 2021 - 6 nya lägenheter på Andra Tvärgatan 6, Norra Brynäs

3.1.1 Boende för unga dementa LSS

Unga dementa är personer som drabbats av demenssjukdom före fyllda 65 år.

Det finns ett stort behov av ett helhetsomhändertagande genom hela sjukdomens förlopp från diagnos till vård i livets slutskede.

Det finns idag inget särskilt boende enligt LSS för denna målgrupp inom Gävle kommun, däremot finns boende för unga dementa på Fleminggatan där personer med beslut enligt SoL. (Omvårdnadsnämnden ansvarar för detta boende.) Det finns en prejudicerande dom på att yngre dementa kan ha rätt till insats enligt LSS och några kommuner har gruppboenden enl. LSS specifikt för denna målgrupp.

Behov

Det finns ett behov av en ny gruppbostad LSS med 6 lägenheter för att tillgodose behovet. Målgruppen unga dementa behöver därefter noggrant följas upp för att en prognos för det framtida behovet ska kunna arbetas fram.

3.2 Servicebostäder LSS

En servicebostad består av ett antal lägenheter som ligger samlade i samma hus eller kringliggande hus, här finns också gemensamma sällskapsutrymmen. Servicebostad innebär att kunden bor i egen lägenhet med andrahandskontrakt genom Gävle kommun och har stöd från personal inom närområdet dygnet runt. Mellan 11–14 lägenheter är kopplade till samma boende. Lägenheterna ligger i vanliga hyreshus och hyrs ut omöblerade. Här bor vuxna personer med funktionsnedsättning som utvecklingsstörning, autism, autismliknande tillstånd samt förvärvad hjärnskada och som beviljats insatsen bostad med särskild service enligt LSS § 9 punkt 9 i form av servicebostad. Här får kunden hjälp och stöd i vardagen för att känna trygghet och kunna leva så självständigt som möjligt. LSS-insatsen är avgiftsfri, men kund betalar alla sina levnadskostnader. Kunden väljer elleverantör och betalar sin hushållsel. Kunden betalar hyran direkt till hyresvärden.

Bestånd

Boenden	2020-01-31
<u>Egen regi</u>	<u>Antal lägenheter</u>
Gråstensvägen 21	12
Jarlavägen 7 B	14
Ladugatan 6 C	14
Nedre Åkargatan 76 B	14

Norra Köpmangatan 32 A	12	Sid 141(220)
Näringsgatan 5 A	14	
Ulvsätersvägen 20	11	
Vinddraget 10 C	11	
Stora Esplanadgatan 27	13	
Summa egen regi	115	
<u>LOU upphandlade lägenheter (köp av plats)</u>		
Köp enstaka platser annan kommun	-	
Summa LOU upphandlade lägenheter	-	
<u>Totalt antal lägenheter</u>	<u>115</u>	

Nedan redovisas utvecklingen av köpta platser på servicebostäder under en treårsperiod.

<u>LOU upphandlade lägenheter</u>	2019	2020	2021
Stöd och resurs (Nytida, Stockholm)	1	-	-
Totalt antal lägenheter	1	-	-

Uppgiften för 2019 gäller sista februari och uppgiften för 2020 och 2021 gäller sista januari.

Behov

Beräkningar för det framtida behovet för servicebostäder LSS grundar sig på antalet biståndsbeslut om insatsen som har fattats de senaste åren och hur utflödet sett ut.

De servicebostäder som idag finns tillgängliga täcker befintligt behov.

I framtiden ser Valfärd Gävle en minskning av denna boendeform och en utökning av individuellt bedömt boendestöd med utgångspunkt från det ordinära boendet.

3.3 Gruppboenden SoL

I ett gruppboende finns det 5 - 10 lägenheter samlade kring gemensamma sällskapsutrymmen. Här finns personal tillgänglig dygnet runt. En fast personalgrupp täcker hela stödbehovet, inklusive fritids- och kulturella intressen. Gruppboende innebär att kunden bor i egen fullvärdig lägenhet, som hyrs ut omöblerad med andrahandskontrakt genom Gävle kommun. Gruppboende kan beviljas personer som har stort behov av tillsyn och omvårdnad.

Målgruppen är personer med psykisk funktionsnedsättning som har fått beslut om särskilt boende enligt 4 kap 1 § SoL. Enligt beslut i kommunfullmäktige ges insatserna med behandlingskaraktär sedan 1 april 2011 och omvårdnaden är därför avgiftsfri, men kund betalar alla sina levnadskostnader. Hyran (inkl. schablon för hushållsel) faktureras av Gävle kommun i enlighet med kommunens hyressättningsmodell.

Bestånd

Boenden	2020-01-31
<u>Egen regi</u>	<u>Antal lägenheter</u>
Barnstugevägen 6	10
Fleminggatan 13	18
Tredje Tvärgatan 25 C (trapphus)	8
Vallongatan 3	7
Transtråket 54	6
Birkavägen 26	6
Sanatorievägen 18	6
Summa egen regi	61
LOU upphandlade lägenheter (köp av plats)	
Vinbärsvägen 2 (Frösunda, Gävle)	10
Heden omvårdnadscenter (Bollnäs)	9
Inagården Älvkarleö	3
Inagården Tärsjö	1
Neuropsyk Stenbacka (Humana)	1
Kungsgården (Nytida)	1
Summa LOU upphandlade lägenheter	25
Avtal om delat ansvar med annan huvudman	
Hedens Omvårdnadscenter	1
<u>Totalt antal lägenheter</u>	<u>87</u>

Frösunda har byggt ett gruppboende med 6 lägenheter på Vinbärsvägen i Sättra där inflyttning skedde våren 2019. Ytterligare 4 lägenheter öppnade våren 2020. Valfärd Gävle köper idag samtliga 10 platser.

Nedan redovisas utvecklingen av köpta platser på gruppboenden under en fyraårsperiod.

LOU upphandlade lägenheter	2018	2019	2020	2021
Vinbärsvägen 2 (Frösunda, Gävle)	-	-	6	10
Heden omvårdnadscenter (Bollnäs)	7	7	8	9
Inagården Älvkarleö	3	3	4	3
Inagården Tärnsjö	1	1	1	1
Neuropsyk Stenbacka (Humana)	1	1	1	1
Kungsgården (Nytida)	3	3	1	1
Totalt antal lägenheter	15	15	21	25

Beskrivning: Uppgiften för 2020 och 2021 gäller sista januari.

Behov

Beräkningar för det framtida behovet för gruppboenden SoL grundar sig på antalet biståndsbeslut om insatsen som har fattats de senaste åren och hur utflödet sett ut. Uppräkning av behov sker med 2 lägenheter per år. Det finns faktorer som kan påverka prognosen. Det kan till exempel ske större förändringar mellan åren i exempelvis utflödet, det vill säga personer som flyttar eller avlider.

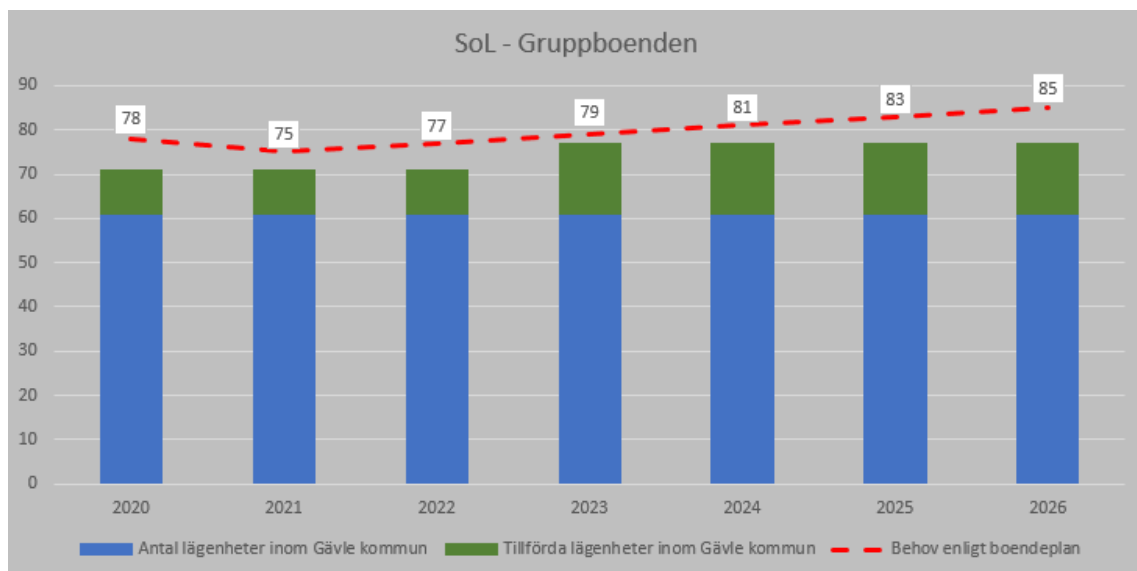
När framtida gruppboenden ska planeras in ser gärna Valfärd Gävle att gruppboendet placeras i lämpliga bostadsområden och bör inte ligga för centralt i vissa stadsdelar eller insprängt bland andra hyresgäster. För att bemöta specifika behov, exempelvis behov av avskiljning, bör även gruppboenden byggas i lantlig miljö där det finns möjlighet till sysselsättning. Boenden bör också placeras i en miljö som ger förutsättningar för den enskilde att delta aktivt i samhällslivet d.v.s. i tillgänglighetsanpassade miljöer såsom asfalterade gångbanor, närhet till allmänna kommunikationer osv.

Det finns idag behov av fler gruppboendeplatser (SoL).

Ett gruppboende (SoL) i egen regi planeras till 2023 i Södra Hemlingby.

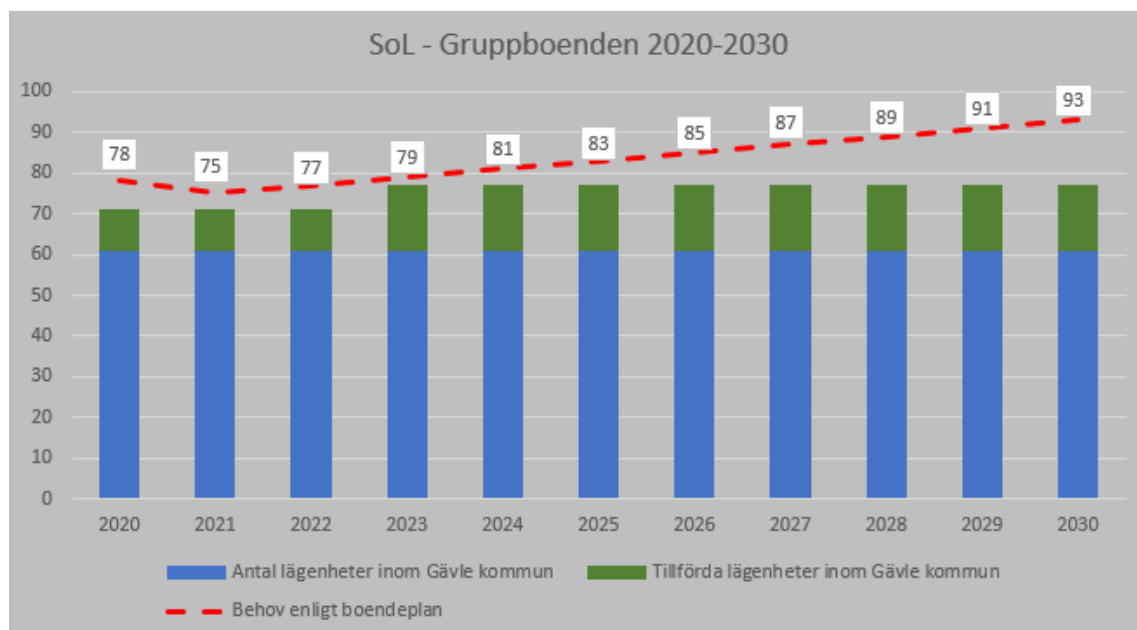
Det finns därutöver idag behov av ytterligare ett nytt gruppboende (SoL) med 6 platser till omkring år 2024. Därefter finns enligt prognosen behov av ytterligare ett till gruppboende om 6 platser till år 2028.

Diagrammen nedan beskriver tillgången på gruppboenden inom Gävle kommun i förhållande till beräknat behov under perioden 2020-2026 respektive 2020-2030. (LOU upphandlade lägenheter i andra kommuner ingår inte i diagrammen = 15 lgh per den 31 jan 2021)

Diagrambeskrivning: Röd streckad linje illustrerar det beräknade behovet under planeringsperioden. Blå staplar illustrerar antalet lägenheter i befintligt bestånd inom kommunen och gröna staplar illustrerar tillförda lägenheter:

- 2020 Ytterligare 4 lgh är inflyttningsbara på Vinbärsvägen = 10 lägenheter totalt (köp av platser på boendet av Frösunda).
- 2023 6 lägenheter i Södra Hemlingby

Samsjuklighet innebär att en person har två eller flera sjukdomsdiagnoser samtidigt, i detta fall missbruk eller beroende och psykiatrisk diagnos. Personer med samsjuklighet behöver vård och stöd av flera verksamheter inom såväl hälso- och sjukvården som socialtjänsten. Kommunerna har i enlighet med socialtjänstlagen (2001:453), ansvar för missbruks- och beroendevård. Det innebär att socialnämnden aktivt ska sörja för att den enskilda missbrukaren får den hjälp och den vård som han eller hon behöver för att komma ifrån missbruket (5 kap. 9 § SoL). Socialnämnden ansvarar också för sociala stödinsatser i form av t.ex. boende, sysselsättning, försörjning samt stöd till barn och anhöriga och närstående.²

Boende för samsjuklighet SoL ska vara en stabilitet i själva boendesituationen. Idag köper Valfärd Gävle platser för behovet.

Behov

Valfärd Gävle behöver skapa ett boende för personer med samsjuklighet. I dagsläget finns inget anpassat boende för denna målgrupp. Målgruppen ökar och det är svårt att tillgodose behovet i befintliga boendeformer. I första hand finns behov av ett gruppboende med 6 lägenheter. Eftersom det finns ett stort behov av anpassat boende för denna målgrupp kan Valfärd Gävle på sikt behöva fler boenden för denna målgrupp. Serviceboende kan då komma att bli aktuellt. Lämplig placering för denna typ av boenden är någorlunda central placering. Någonstans där det finns en lite högre tolerans.

² Kommittédirektiv 2020:68 (Samordnade insatser vid samsjuklighet i form av missbruk och beroende och annan psykiatrisk diagnos eller närliggande tillstånd www.riksdagen.se)

Ett serviceboende består av ett antal lägenheter som ligger samlade i samma hus eller kringliggande hus, här finns också gemensamma sällskapsutrymmen. Serviceboende innebär att kunden bor i egen lägenhet med andrahandskontrakt genom Gävle kommun och har stöd från personal inom närområdet dygnet runt. Mellan 10 - 12 lägenheter är kopplade till samma boende. Lägenheterna ligger i vanliga hyreshus och hyrs ut omöblerade. Här bor vuxna personer med psykisk funktionsnedsättning som har fått beslut om särskilt boende enligt 4 kap 1 § SoL. Här får kunden hjälp och stöd i vardagen för att känna trygghet och kunna leva så självständigt som möjligt. Enligt beslut i kommunfullmäktige ges insatserna med behandlingskaraktär sedan 1 april 2011 och omvårdnaden är därför avgiftsfri, men kund betalar alla sina levnadskostnader. Hyran (inkl. schablon för hushållsel) faktureras enligt Gävle kommuns hyressättningsmodell.

Bestånd

Boenden	2020-01-31
<u>Egen regi</u>	<u>Antal lägenheter</u>
Glimmervägen 5	10
Vendelsgatan 2 A	12
Summa egen regi	22
<u>LOU upphandlade lägenheter (köp av plats)</u>	
Köp enstaka platser annan kommun	2
Summa LOU upphandlade lägenheter	2
Totalt antal lägenheter	24

Nedan redovisas utvecklingen av köpta platser på serviceboenden under en treårsperiod.

LOU upphandlade lägenheter	2019	2020	2021
Hedens Omvårdnadscenter		-	1
Kungsgården (Nytida)	1	-	1
Totalt antal lägenheter	1	-	2

Beskrivning: Uppgiften för 2020 och 2021 gäller sista januari.

Behov

Beräkningar för det framtida behovet för serviceboenden SoL grundar sig på antalet biståndsbeslut om insatsen som har fattats de senaste åren och hur utflödet sett ut. De renodlade serviceboenden som i dag finns tillgängliga täcker befintligt behov. I framtiden ser Valfärd Gävle en minskning av denna boendeform och en utökning av individuellt bedömt boendestöd med

utgångspunkt från det ordinära boendet. Valfärd Gävle planerar att på sikt avveckla Glimmervägens serviceboende, då de boende istället kommer att få möjlighet till andra bättre anpassade boende- eller stödalternativ.

Sid 147(220)

3.5 Boende med särskilt stöd och service för barn och unga, LSS

Boendet är till för barn och ungdomar med funktionsnedsättning som tillhör personkrets enligt LSS (utvecklingsstörning, autism och autismliknande tillstånd), ofta i kombination med annan funktionsnedsättning, och som beviljats insatsen bostad med särskild service enligt LSS § 9 punkt 8. Ungdomar (> 18 år) ska få sitt behov tillgodosett genom insatsen till dess att gymnasiestudierna är avslutade och en flytt sker. Insatsen ska tillgodose barnets/ungdomens behov dygnet runt i hemlik miljö när föräldrahemmet inte längre är ett alternativ. Personal finns alltid tillgänglig och ger tillsyn och stöd utifrån önskemål och behov. Den boende har ett eget rum med grundmöblering och på boendet finns det gemensamma sällskapsutrymmen, kök och matplats för gemensam mathållning.

Idag finns ett boende för barn och ungdomar på Norra Prästvägen 12 A och ett på Hövdingavägen 61B.

Bestånd

Boenden	2020-01-31
<u>Egen regi</u>	<u>Antal lägenheter</u>
Hövdingavägen 61 B	3
Norra Prästvägen 12 A	3
Summa egen regi	6
<u>LOU upphandlade lägenheter (köp av plats)</u>	
Kämpe AB (elevhem), Håbo	2
Höghammar (elevhem)	1
Summa upphandlade lägenheter	3
Totalt antal lägenheter	9

Behov

Beräkningar för det framtida behovet för boende med särskilt stöd och service för barn och unga LSS, grundar sig på antalet bostadsbeslut om insatsen som har fattats de senaste åren, hur utflödet sett ut och hur många barn/ungdomar som idag bor hemma eller går i skolan och som kan komma att bli aktuella för insatsen framöver.

Det finns ett behov av att ersätta boendet på Hövdingavägen mot ett boende som är

bättre anpassat för målgruppens behov. Ett arbete pågår där Valfärd Gävle ser över olika alternativ. Det finns i dagsläget inte behov av ytterligare boenden för barn och ungdomar.

3.6 Korttidsvistelse för barn/ungdomar och vuxna LSS

Korttidsvistelse utanför det egna hemmet, LSS § 9, p.6 Lag (2010:480), ska möjliggöra för anhöriga att kunna få avlastning och rekreation för den enskilde. För personen med funktionsnedsättning ska korttidsvistelsen tillgodose behov av miljöombyte och rekreation samt ge möjlighet till personlig utveckling. Insatsen ska också kunna ses som ett led i att underlätta frigörelseprocessen mellan barn och förälder.

Bestånd

Boende för korttidsvistelse	2020-01-31	2021-01-31
<u>Egen regi</u>	<u>Antal rum</u>	<u>Antal inskrivna</u>
Bäckebo (barn och ungdomar)	6	20
Junibacken (barn och ungdomar)	6	20
Sätraängen (barn och ungdomar)	3	8
Norra Prästvägen 12 B (vuxna)	5	11
Totalt	21	59

Behov

Beftintliga korttidsboenden täcker dagens behov. Det finns i dagsläget inte behov av ytterligare korttidsboenden för varken barn- och ungdomar eller vuxna enligt LSS.

Beslutsärende: Delegationsbeslut 20

Sammanställning av personuppgiftsincidenter 2021

Arbetsmarknads-och funktionsrättsnämnden

Sid 150(220)

9	= Avslutade ärenden
1	= Pågående ärenden

Nr	Dnr	Händelse-datum	Incident	Enhet	Ansvarig chef	Åtgärd	Anmälan till Integritetsskydds-myndigheten	Beslut från Integritetsskydds-myndigheten Datum/ Diarienummer
1	21AFN1	2020-12-29 (upptäcktsdatum)	Anställd har felaktigt valt bankgiro istället för plusgiro i verksamhets-system i samband med utbetalning av försörjningsstöd.	Förebyggande och kompetens/ Försörjningsstödsenheten	Stina Törnlund	Dataskyddssamordnaren ber enhetschef undersöka om denna typ av misstag på något vis kan förhindras tekniskt/ organisatoriskt. Dataskyddssamordnare bjuds in till kommande arbetsplatsträff i januari 2021 för att informera om dataskyddsförordningen och personuppgifts-incidenter inom Valfärd Gävle.	Nej	
2	21AFN3	2021-01-15	Anställd har skrivit ut handling på fel skrivare.	Förebyggande och kompetens/ Försörjningsstödsenheten	Stina Törnlund	Anställd tar bort skrivare från datorns inställningar. Dataskyddssamordnare tar upp denna incident som lärofall under kommande arbetsplats-träff.	Ja	
3	21AFN7	2020-12-15	Anställds uppgift ändras i verksamhetssystem Treserva.	Förebyggande och kompetens/ Försörjningsstödsenheten	Anna Bengtsson	Leverantör åtgärdar fel i nyare versioner av verksamhetssystem. Dataskyddssamordnare tar med incident till det pågående arbetet med rutin incidentrapportering inom Valfärd Gävle.	Nej	
4	21AFN12	2021-01-26	Klients personnummer skickas i två separata mejl okrypterat.	Förebyggande och kompetens/ Försörjningsstödsenheten	Stina Törnlund	Dataskyddssamordnaren rekommenderar enhetschef att meddela övriga samarbetsparter	Nej	

						inom Trisam om denna incident, vilken de i sin tur bör hantera enligt sina rutiner för personuppgiftsincidenter, samt att vi framöver kommer att skicka personnummer via säker e-post med lösenord/pinkod. Enhetschef återkopplar att samordnaren i Trisam kommer att kontaktas för att hen i sin tur ska informera övriga parter.		Sid 151(220)
5	21AFN16	2021-01-28	Anställd använder uppgifter på ett obehörigt sätt i Treserva.	Förebyggande och kompetens/Försörjningsstödsenheten	Göran Herdin	Anställning har upphört. Arbete kring kommande åtgärder och rutiner gällande verksamhets-systemet pågår. Det är säkerställt att inga registrerade har drabbats.	Ja	2021-02-25/ PUI-2021-370

Nytt sedan sammanträdet 2021-02-24

6	21AFN27	2021-02-12	Mejl om sekretesselev skickas okrypterat.	Förebyggande och kompetens/Vuxenutbildningen	Mia Eriksson	Anställd informerade elev att fortsättningsvis följa rutinen att kontakta kurator vid förändringar i studieplanen och inte anställd (A). Dataskyddssamordnaren besökte berörd verksamhet 2021-02-12 och pratade då om dataskyddsarbetet inom sektor Välfärd Gävle varför verksamheten har en ökad medvetenhet gällande hantering av personuppgifter och personuppgiftsincidenter.	Nej	

7	21AFN28	2021-01-26	Mejl till deltagarnas privata e-postadresser om Äldreomsorgslyftet.	Förebyggande och kompetens/ Vuxenutbildningen	Monica Hansson	Rekommendation till lärarna är att de i fortsättningen använder elevmejlen och inte elevernas privata e-postadresser samt att de, beroende på innehåll i mejl, ska tänka på hur utskick av information ska ske. Ska säker e-post användas, hemlig kopia osv.	Nej	Sid 152(220)
8	21AFN30	8 ggr per år i samband med utskick.	Mejl med lista på elever och deras personuppgifter skickas okrypterat till extern utbildare.	Förebyggande och kompetens/ Vuxenutbildningen	Mia Eriksson	Verksamhet har säkerställt att listan kommer att skickas via säker e-post fortsättningsvis.	Nej	
9	21AFN31	2019-05 och 2020-01	Datorer som används av elever visar rullista på personnummer.	Förebyggande och kompetens/ Vuxenutbildningen	Mia Eriksson	Felanmälan gjordes till IT (Styrning och stöd) vid upptäcktsdatum och från och med 2021-02-22 är felet åtgärdat.	Nej	
10	21AFN48	2021-02-15	Anställd glömmer låsa in jobblåda.	Förebyggande och kompetens/ Försörjningsstödsenheten	Stina Törnlund	Anställd har informerat sin grupp och teamledare om incidenten varför den kan ses som ett lärfall.	Nej	

Sammanställning av Lex Sarah-ärenden 2020

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnd

Sid 153(220)

	= Avslutade ärenden
	= Pågående ärenden

Nr	Dnr	Händelse-datum	Händelse	Enhet	Ansvarig chef	Åtgärd	Anmälan till IVO	Avslut
13	19AFN172	2019-10-29	Egen regi Kund har inte tagit emot det stöd som denne är i behov utav. Lägenheten i sanitär olägenhet, kund informerats om vräkning	Egen regi Servicebostad	Boendet Monica Améztegui Lindberg Myndighet Veronica Sebelius Stf enhetschef LSS/SoL	Kunden får hjälp med att ansöka om annan typ av stöd och Valfärd Gävle kommer att uppdatera rutinen för orosanmälningar.	2020-01-17	2020-01-27
1	20AFN11	2019-12-07	Brister i bemötande och insatser som ingår i 9:8 LSS.	Egen regi Gruppbofastad	Panos Florides/ Therese Sahanen	Åtgärder vidtagna och åtgärder planerade. Finns i utredningen.	2020-03-12. Komplettering begärd 2020-03-25. Komplettering skickad 2020-04-06.	2020-05-12
2	20AFN12	2019-12-25	Brister i hygien samt medarbetare har inte varit behjälplig kunden med viktig medicin.	Egen regi Gruppbofastad	Daniel Skoog	Info. all personal på APT Genomfört SIP Kontinuerliga träffar med SSK	Nej	2020-03-02
3	20AFN18	2020-01-07	Den enskilde har stort behov av stöd och den enskildes tillstånd kan snabbt förändras till det sämre. Två personal	Egen regi Gruppbofastad	Ingela Jidåker	Berörd personal får inte längre arbeta nattpass. Information till alla medarbetare om vikten av	Nej	2020-02-14

			dygnet runt. En medarbetare har somnat flertalet ggr/nattetid (vaken natt).			att hjälpas åt så att den enskilde får det stöd denne beviljats och är i behov utav.	Sid 154(22b)	
4	20AFN44	2020-01-27	Brister i bemötande, högt tonläge.	Egen regi Gruppbostad	Therese Sahanen	Enhetschef tar omedelbart personal ur tjänst. Utredning med HR och verksamhetschef inleds.	Nej	2020-05-27

Nr	Dnr	Händelse-datum	Händelse	Enhet	Ansvarig chef	Åtgärd	Anmälan till IVO	Avslut
5	20AFN104	Risk vid flera tillfällen	Den enskilde kan ej påkalla hjälp av personal nattetid.	Egen regi Gruppbostad	Camilla Berner	Extra tillsyn nattetid, inst. av röstlarm samt utvärdering av detta etc.	Nej	2020-10-19
6	20AFN109	200901	Rengöringsmedel fanns åtkomligt för den enskilde. Den enskilde lämnades utan tillsyn.	Egen regi Enheten för daglig verksamhet	Anna Modin	Dialog (tydliggörande av rutiner) mellan berörda inblandade. Alla farliga vätskor och föremål har tagits bort och låsts in. Översyn av befintliga rutiner genomförts.	Nej	2020-11-02
7	20AFN117	200815	Kontanter saknas ur gemensam kassa.	Egen regi Gruppbostad	Daniel Skoog	Gemensam trivselkassa upphör. Dialog med anhöriga/företrädare om att minimera all kontanthantering i verksamheten.	Nej	2020-11-13
10	20AFN121	200831 + 200914	Tjänstefel-dataintrång.	Egen regi Administrativt stöd	Anita Härdelin	Dialog med systemförvaltare och biträdande sektorchef kring behörigheter. Dialog med HR kring berörd personal samt sekretessrutin över lag. Incidentrapportering till datainspektionen.	Nej	20020-11-16

Nr	Dnr	Händelse-datum	Händelse	Enhet	Ansvarig chef	Åtgärd	Anmälan till IVO	Avslut
11	20AFN122	200527	Tjänstefel-dataintrång.	Egen regi Administrativt stöd	Anita Härdelin	Dialog med systemförvaltare och biträdande sektorchef kring behörigheter. Dialog med HR kring berörd personal samt sekretessrutin över lag. Incidentrapportering till datainspektionen.	Nej	2020-11-16
13	20AFN155	Omkring 200904	Brister i rättssäkerhet - sekretessbrott.	Egen regi Gruppbostad	Therese Sahanen			
14	20AFN158	201124	Risk för att omvårdnadsbehov inte tillgodoses	Egen regi Servicebostad	Carina Wallenborg Burefjord			

Nytt sedan nämndsmöte 2020-12-16:

8	20AFN118	Pågående	Efter egenkontroll identifieras ett flertal brister inom flertalet områden.	Egen regi Gruppbostad	Ann Hedbom	Vidtagna- och planerade åtgärder. Se utredning.	201021 Beslut från IVO 201201	2020-12-03 IVO kommer följa upp redovisade åtgärder
9	20AFN120	200805 + 200809	Begränsning för den enskilde att röra sig fritt utifrån låsta dörrar.	Egen regi Gruppbostad	Ann Hedbom	Vidtagna- och planerade åtgärder. Se utredning.	201021 Beslut från IVO 201201	2020-12-03 IVO kommer följa upp redovisade åtgärder
12	20AFN152	2019-08 2020-03	Brister i bemötande.	Egen regi Enheten för daglig verksamhet	Marju Sjöberg	Löpande diskussioner om ex värdegrund och metod.	Nej	2020-12-29

Sammanställning av Lex Sarah-ärenden 2021

Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnd

Sid 156(220)

	= Avslutade ärenden
	= Pågående ärenden

Nr	Dnr	Händelse-datum	Händelse	Enhet	Ansvarig chef	Åtgärd	Anmälan till IVO	Avslut
8	20AFN118	Pågående	Efter egenkontroll identifieras ett flertal brister inom flertalet områden.	Egen regi Gruppbostad	Ann Hedbom	Vidtagna- och planerade åtgärder. Se utredning.	201021 Beslut från IVO 201201	2020-12-03 IVO kommer följa upp redovisade åtgärder
9	20AFN120	200805 + 200809	Begränsning för den enskilde att röra sig fritt utifrån låsta dörrar.	Egen regi Gruppbostad	Ann Hedbom	Vidtagna- och planerade åtgärder. Se utredning.	201021 Beslut från IVO 201201	2020-12-03 IVO kommer följa upp redovisade åtgärder
12	20AFN152	2019-08 2020-03	Brister i bemötande.	Egen regi Enheten för daglig verksamhet	Marju Sjöberg	Löpande diskussioner om ex värdegrund och metod.	Nej	2020-12-29
13	20AFN155	Omkring 200904	Brister i rättssäkerhet - sekretessbrott.	Egen regi Gruppbostad	Therese Sahanen	Ej klarlagt att det är ett missförhållande. Chef har kontakt med HR.	Nej	2021-01-18

Nr	Dnr	Händelse-datum	Händelse	Enhet	Ansvarig chef	Åtgärd	Anmälan till IVO	Avslut
16	20AFN173	2020-11-27	Risk för uppsägning av kontrakt.	Egen regi Servicebostad	Monica Améztegui Lindberg	Inga brister i verksamheten. Samverkan behövs.	Nej	2021-02-02
17	20AFN180	2020-10-21	Sekretessbrott.	Egen regi Försörjningsstöd	Lars Clerksén	Inget klarlagt missförhållande. Ny rutin kring behörigheter och loggkontroller behövs.	Nej	2021-02-03
18	20AFN160	2020-11-13	Personal har ej utfört sitt uppdrag att hjälpa kund sköta sin lägenhet.	Extern utförare Gruppbostad	Henrik Johansson	Efter utredning, ej bedömt som att verksamheten brustit och uppgifterna är ej att betrakta som ett missförhållande.	Nej	2020-12-23

2021

Nr	Dnr	Händelse-datum	Händelse	Enhet	Ansvarig chef	Åtgärd	Anmälan till IVO	Avslut
1	21AFN2	2021-01-12	Enskild hittas avliden i bostaden.	Egen regi Personligt stöd	Gabriella Sirberg			
2	21AFN4	2020-12-31 2021-01-01	Berusad medarbetare på arbetsplatsen.	Extern utförare Gruppbostad	Martina Hemmingsson	Samtal/stöd till alla, repetition/utbildning lex Sarah och värdegrund, personalåtgärder.	Nej	2021-01-14
4	21AFN9	Pågående	Begränsningsåtgärder och underlåtenhet att meddela chef allvarliga händelser.	Egen regi Gruppbostad	Carina Wallenborg Burefjord			

Nytt sedan nämndsmöte 2021-02-24

Sid 158(220)

Nr	Dnr	Händelse-datum	Händelse	Enhet	Ansvarig chef	Åtgärd	Anmälan till IVO	Avslut
14	20AFN158	2020-11-24	Risk för att omvårdnadsbehov inte tillgodoses.	Egen regi Servicebostad	Carina Wallenborg Burefjord	Risk för missförhållande. Inga brister kopplat till rapportering verksamhet.	Nej	2021-03-05
15	20AFN171	2020-10-29	Brister i bemötande och uteblivna insatser.	Egen regi Gruppbostad	Anna-Karin Axelsson	Omfördelat uppgifter, samtal personal och kontakt HR, uppdaterade rutiner.	Ja 2021-03-02	
3	21AFN8	2021-01-15	Uteblivna insatser.	Egen regi Gruppbostad	Anna-Karin Axelsson	Omfördelat uppgifter, samtal personal och kontakt HR, uppdaterade rutiner.	Ja 2021-03-02	
5	21AFN17	2021-01-19	Brister i bemötande.	Egen regi Gruppbostad	Anna-Karin Axelsson	Omfördelat uppgifter, samtal personal och kontakt HR, uppdaterade rutiner.	Ja 2021-03-02	
6	21AFN25	2021-01-08	Kund fysiskt sjuk och hamnar på sjukhus.	Egen regi Personligt stöd	Gabriella Sirberg			
7	21AFN33	2020-12-04	Brister i bemötande och brister i insatser.	Extern utförare Gruppbostad	Monica Liljeglöd	Signeringslistor arbetsuppgifter, samtal med personal, utbildning, kontakt med HR, närmare arbetsledning.	Nej	Inkom AFN 2021-02-19
8	21AFN35	2021-02-21	Begränsningsåtgärder och brister i dokumentation.	Egen regi 3 Korttidshem	Marita Nystrand			
9	21AFN46	2021-02-18	Sårskada i samband med insats	Egen regi Gruppbostad	Panos Florides			

Anmälningssärende

21

Februari 2021

Socialnämnden, Omvårdnadsnämnden och
Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden i Gävle kommun

Dataskyddsenheten
Gävle kommun

Dataskyddsombudets årsrapport 2020

Inledning

Vid Dataskyddsenheten finns två dataskyddsombud för kommunen samt kommunens bolag och kommunalförbund. Utöver Gävle kommunkoncern och kommunalförbund har dataskyddsombuden även arbetat mot grannkommunerna Hofors och Ockelbo samt deras kommunägda bolag under 2020. Dataskyddsombudens främsta uppgift är att informera och ge råd till personuppgiftsansvariga om deras skyldigheter enligt dataskyddslagstiftningen samt övervaka efterlevnaden av dataskyddslagstiftningen.

Nytt dataskyddsombud har utsetts under 2020 för de 3 personuppgiftsansvariga tillika övriga 24 personuppgiftsansvariga som delar på de två dataskyddsombuden.

Stödjande arbete

Dataskyddsombudet har under verksamhetsåret gett råd och stöd i löpande frågor som kommit från personuppgiftsansvariga samt genomfört vissa rättsutredningar. Ombudet har även varit rådgivande i de frågor som ombudet har fått av allmänheten.

Dataskyddsombudet har genomfört utbildnings- och informationsinsatser riktade mot dataskyddssamordnare.

Dataskyddsombudet har varit rådgivande i samband med personuppgiftsincidenter som inträffat, granskning av personuppgiftsbiträdesavtal samt vid konsekvensbedömningar.

Övervakande arbete

Dataskyddsombudet har genomfört följande granskningar hos personuppgiftsansvarig i enlighet med granskningsplanen för 2020:

- Registerförteckning
- Dataskyddsorganisation
- Process för personuppgiftsincidenter
- Tredjelandsoverföringar till USA

Granskningarna har redovisats genom en rapport och presentation inför ledningsgrupp. Granskning av tredjelandsoverföringar har inte presenterats utan enbart lämnats till representant för personuppgiftsansvarig och dataskyddssamordnare. Rapporterna har skickats för kännedom till högsta förvaltningsnivå. I de fall där dataskyddsombudet har hittat utvecklingsområden i den personuppgiftsansvariges hantering har rekommendationer om förbättringsåtgärder lämnats.

Omvärldsbevakning

Dataskyddsombudet har under verksamhetsåret deltagit i nätverks-träffar där dataskyddsombud från ett antal olika myndigheter inom Gästrikland träffats. Dataskyddsombudet har bevakat praxis och nyheter och informerat de personuppgiftsansvariga organisationerna när informationen varit relevant för dem.

Utveckling av arbetet

Rollen

Ett uppdrag som innehåller både en rådgivande roll och en övervakande roll kan vara svårt för ett dataskyddsbud att balansera men också svårt för den personuppgiftsansvariga organisationen att uppfatta och bemöta. För att tydliggöra det tvåsidiga uppdraget har dataskyddsbudet utgått ifrån granskningsplanen i sitt övervakande arbete.

Rapportering direkt till personuppgiftsansvariga

Dataskyddsbudet ska enligt art. 38 i dataskyddsförordningen rapportera direkt till den personuppgiftsansvariges högsta förvaltningsnivå, vilket hos kommunala organisationer betyder nämnd/styrelse. Dataskyddsbudet har hittills använt sig av följande sätt för rapportering; årsrapport, granskningsrapport samt information på ledningsgruppens möte. Rapporteringssätt och -frekvens kan utökas och utvecklas om den personuppgiftsansvarige så önskar.

I tjänsten

Adrian Vinsa
Dataskyddsbud
Gävle kommuns dataskyddsenhet

Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse - Tillsynsplan 2021 rörande arkivvården i Gävle kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att kommunstyrelsen i egenskap av arkivmyndighet godkänner bifogad tillsynsplan för 2021.

Ärendet i korthet

Enligt arkivlagen (1990:782) ska kommunens arkivmyndighet utöva föreskriven tillsyn över arkivvården inom Gävle kommunkoncerns nämnder och bolag. Enligt tidigare beslutad rutin för hur arkivmyndighetens tillsynsuppdrag ska verkställas (KS 2016-04-12, § 84, 16KS81, "Ändamålsenlig rutin för arkivmyndighetens tillsyn och förslag till delegering av beslut kring arkivhanteringen") föreslås i bifogad tillsynsplan för 2021 om inriktningen på tillsynen. Den innehåller en beskrivning över den tillsyn som ska utföras av kommunarkivet 2021 rörande arkivvården.

Beslutsunderlag

Bifogad tillsynsplan 2021 rörande arkivvården i Gävle kommun

Beslutet ska skickas till

Alla nämnder och bolag

Lars Harbe

kommunarkivarie

Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse - Tillsynsplan 2021 rörande arkivvården i Gävle kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att kommunstyrelsen i egenskap av arkivmyndighet godkänner bifogad tillsynsplan för 2021.

Ärendet i korthet

Enligt arkivlagen (1990:782) ska kommunens arkivmyndighet utöva föreskriven tillsyn över arkivvården inom Gävle kommunkoncerns nämnder och bolag. Enligt tidigare beslutad rutin för hur arkivmyndighetens tillsynsuppdrag ska verkställas (KS 2016-04-12, § 84, 16KS81, "Ändamålsenlig rutin för arkivmyndighetens tillsyn och förslag till delegering av beslut kring arkivhanteringen") föreslås i bifogad tillsynsplan för 2021 om inriktningen på tillsynen. Den innehåller en beskrivning över den tillsyn som ska utföras av kommunarkivet 2021 rörande arkivvården.

Beslutsunderlag

Bifogad tillsynsplan 2021 rörande arkivvården i Gävle kommun

Beslutet ska skickas till

Alla nämnder och bolag

Lars Harbe

kommunarkivarie

Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse - Omfördelning kommunbidrag år 2021

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår för egen del besluta

att Kultur och fritidsram utökas med 700 tkr avseende ökade kostnader för föreningsbidrag. Beloppet föreslås belasta centrala medel för oförutsett/politiska prioriteringar

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

att 230 tkr omfördelas från Utbildningsnämnden till Kultur och fritidsnämnd avseende hyreskostnad för skolbibliotek, Stora Sätterskolan.

att 300 tkr omfördelas från Omvårdnadsnämnden till Kommunstyrelsen för finansiering av sommarrektyreringsarbetet.

Kommunstyrelsen informeras om att ekonomidirektören på delegation har fattat beslut om

att kompensation för helårseffekt av kapitaltjänstkostnader och hyra för färdigställda investeringar under 2020 ger ökat kommunbidrag med totalt 24 504 tkr, fördelat enligt följande: Kommunstyrelsen 1 336 tkr, - samhällsbyggnadsnämnden 1 134 tkr, Kultur och fritidsnämnden 1 557 tkr, Utbildningsnämnd 20 029 tkr, Arbetsmarknad och funktionsrättsnämnd 34 tkr, Socialnämnd 83 tkr samt Omvårdnadsnämnd med 313 tkr. Finansiering sker genom omföreling av centralt avsatta medel för ökade kapitaltjänstkostnader och/eller hyreskostnader.

Ärendet i korthet

Sektor styrning och stöd, ekonomiavdelningen har stämt av nämnder och styrelses upprättade internbudgetar för år 2021 mot förutsättningarna i den av Kommunfullmäktige fastställda Kommunplanen för år 2021.

Ärendet innehåller en beskrivning kring förändrade kommunbidrag samt förslag på finansiering.

Enligt beslut om Kommunplan dnr 20ks223 är ekonomidirektören bemyndigad att inom ram omfördela centrala anslag till nämnderna avseende kompensation för ökade hyres- och kapitaltjänstkostnader till följd av färdigställda investeringar.

2(2)

Datum 2021-01-29 Sid 166(220)

Diarienummer: 21KS5

Dnr 21KS5-2

Kommunstyrelsen

Informationen avser fattade beslut på delegation 1/1–9/2 2021.

Beslutsunderlag

Omfördelning kommunbidrag år 2021 för nämnder och styrelse

Beslutet ska skickas till

Samtliga nämnders ekonomiavdelning förutom Valnämnd,
Överförmyndarnämnd, Jävsnämnd

Martin Svaleryd

Ekonomidirektör

Tillsynsplan

Dnr 20KS466-1
2021-01-18

Lars Harbe
lars.harbe@gavle.se

Tillsynsplan 2021 rörande arkivvården i Gävle kommun

Bakgrund

Med stöd av arkivlagen (1990:782) och arkivförordningen (1991:446) ska kommunens arkivmyndighet regelbundet utöva tillsyn över arkivvården inom kommunkoncernen.

Syftet med tillsynen är sammanfattningsvis att säkerställa att allmänna handlingar hanteras tryggt och ändamålsenligt. Målet är att säkerställa goda arkiv- och informationshanteringsrutiner i hela kommunkoncernen. Ytterst är motivet att säkerställa att information finns tillgänglig för allmänheten, våra medborgare och enskilda personer som av olika skäl kommit att direkt omfattas av olika kommunala beslut, för att upprätthålla insynsrätten och rättssäkerheten. Det är även viktigt att sektorernas eget behov av information tillgodoses och att tillräcklig information finns för att styrka beslut, vidtagna åtgärder och andra behov av information för att styrka utförda handlingar mot t.ex. enskilda, kommunens personal, skolelever m.fl. Utöver det tillkommer skyldigheten att bevara information för forskning och för ett allmänt behov av kunskap om kommunens verksamheter och om händelser längre tillbaka i tiden.

Oavsett med vilken teknik informationen hanteras gäller för kommunen att ha tillräckligt säkra metoder och materiel för att på kort och lång sikt snabbt kunna återsöka och ta fram efterfrågad information och dokumentation.

Kommunarkivet verkställer arkivmyndighetens uppdrag. I tillsynsuppdraget ingår att granska att sektorerna och de kommunala bolagen har säkerställt ändamålsenliga rutiner för hantering av allmänna handlingar och arkiv och att dessa följs. Om så inte är fallet måste arkivmyndigheten påpeka detta och kunna följa upp de åtgärder som föreslås.

Tillsyn över arkivvården i Gävle kommun

Kommunstyrelsen har i rollen som arkivmyndighet i Gävle kommun beslutat om rutin om att verkställa och redovisa tillsynen (KS 2016-04-12, § 84, 16KS81, *"Ändamålsenlig rutin för arkivmyndighetens tillsyn och förslag till delegering av beslut kring arkivhanteringen"*)

Kommunarkivet föreslår, enligt rutinen, att 2021 års tillsyn görs enligt nedanstående handlingsplan. Av den framgår vilka nämnder/bolag som ska granskas och vad som ska kontrolleras. Samtliga tillsynsinsatser sammanställs

i en sammanfattande rapport till arkivmyndigheten. Rapporten ska presenteras i slutet av året.

Planerade insatser 2021

Handlingsplanen omfattar två granskningar.

Nämnd/styrelse	Vad som ska granskas
Överförmyndarnämnden	Uppföljning av genomförd tillsyn 2018 av arkivvården i överförmyndarnämndens verksamhet, 18KS465. Syftet med tillsynen är att kontrollera om påtalade brister åtgärdats.
Gävle hamn AB	Uppföljning av genomförd tillsyn 2018 av arkivvården i Gävle hamn AB, 18KS391. Syftet med tillsynen är att kontrollera om påtalade brister åtgärdats.

Lars Harbe
Kommunarkivarie
Sektor styrning och stöd
kommunarkivet

Dnr 21ks5
2021-01-26

Birgitta Gustafsson
Telefon 026-17 80 54
birgitta.gustafsson@gavle.se

Omfördelning av kommunbidrag - Internbudget år 2021 för nämnder och styrelser

Allmänt

I Kommunplan med årsbudget 2021 och utblick 2022-2024, har Kommunfullmäktige fastställt nämnder och styrelser kommunbidrag för budgetår 2021 samt även nämndernas investeringar.

Nämnder och styrelser har därefter i uppgift att inarbeta fullmäktigebeslutet i de egna internbudgetarna för år 2021. Utöver en avstämning av detta beslutsläge innehåller sammanställningen ett antal åtgärder och beslut som inträffat efter att Kommunplanen fastställts. Förslag på förändringar i de tilldelade kommunbidragen redovisas i materialet.

De föreslagna förändringarna i kommunbidragsnivåerna finansieras i vissa fall via omdisponeringar mellan nämnderna till följd av organisatoriska förändringar och liknande. I övrigt sker finansiering genom att centralt avsatta budgetmedel disponeras för sitt ändamål. Detta innebär att förslagen inte förändrar det totalt budgeterade årsresultatet i den av Kommunfullmäktige fastställda årsbudgeten.

En ny rutin om kompensation för ökade kapitaltjänstkostnader och hyror för nya investeringar infördes under år 2020. Medel finns avsatta centralt under finansförvaltningen och avläsning görs månadsvis för att fånga upp månadens nya investeringar. Medel motsvarande ökade kostnader för kapitaltjänst eller hyra, med anledning av nya investeringar, omfördelas från finansförvaltningen till respektive nämnd. Omfördelningen sker av ekonomidirektören enligt beslut om delegation i Kommunplanen 2021-2024.

I materialet har inte beslut om ombudgeteringar/omdisponeringar av investeringsanslag 2020 inarbetats. Dessa förslag går upp för beslut i särskild ordning.

Sammanställning av nämndernas internbudgetar 2021

Revisorskollegie

Av Kommunfullmäktige fastställd årsbudget för 2021.

	Tkr
Kommunbidrag	4 913
Årets resultat	0
Investering	-63

Kommentar:

Revisorskollegiets internbudget är upprättad inom den av Kommunfullmäktige fastställda årsbudgeten.

Kommunstyrelse

Av Kommunfullmäktige fastställd årsbudget för 2021.

	Tkr
Kommunbidrag	388 246
Årets resultat	152 769
Investering	-59 920
Fastighetsförsäljningar	20 000
Nettoexploatering	53 563
Anläggningstillgångar från exploatering	-137 610

Kommentar:

Kommunstyrelsens internbudget är upprättad inom den av Kommunfullmäktige fastställda årsbudgeten.

Bemanningsenheten inom Sektor Styrning och stöd internfakturerar idag omvårdnadsnämnden för utfört arbete med **sommarrekryteringar**. Istället för att internfaktureras föreslås att en omföring av kommunbidrag sker till bemanningsenheten från omvårdnadsnämnden med motsvarande belopp, **300 tkr**.

Information om delegationsbeslut

Omfördelning av centrala anslag till nämnderna avseende helårseffekt för **ökade hyres- och kapitaltjänstkostnader** till följd av färdigställda investeringar under 2020, **1 336 tkr**

Förslag:

Kommunstyrelsens kommunbidrag **utökas med 1 636 tkr**. Kommunbidraget uppgår därefter till **389 882 tkr**

Gemensam nämnd för verksamhetsstöd

Av Kommunfullmäktige fastställd årsbudget för 2021.

	Tkr
Kommunbidrag	93
Årets resultat	0
Investeringsbidrag	0

Kommentar:

Gemensam nämnd för verksamhetsstöds internbudget är upprättad inom den av Kommunfullmäktige fastställda årsbudgeten.

Valnämnd

Av Kommunfullmäktige fastställd årsbudget för 2021.

	Tkr
Kommunbidrag	322
Årets resultat	0
Investeringsbidrag	0

Kommentar:

Valnämndens internbudget är upprättad inom den av Kommunfullmäktige fastställda årsbudgeten.

Överförmyndarnämnd

Av Kommunfullmäktige fastställd årsbudget för 2021.

	Tkr
Kommunbidrag	10 926
Årets resultat	0
Investeringsbidrag	0

Kommentar:

Överförmyndarnämndens internbudget är upprättad inom den av Kommunfullmäktige fastställda årsbudgeten.

Samhällsbyggnadsnämnd

Av Kommunfullmäktige fastställd årsbudget för 2021.

	Tkr
Kommunbidrag	315 790
Årets resultat	0
Investering	-197 655

Kommentar:

Samhällsbyggnadsnämndens internbudget är upprättad inom den av Kommunfullmäktige fastställda årsbudgeten.

Information om delegationsbeslut

Omfördelning av centrala anslag till nämnderna avseende helårseffekt för ökade hyres- och kapitaltjänstkostnader till följd av färdigställda investeringar under 2020, **1 134 kr**, vilket innebär att

Samhällsbyggnadsnämndens kommunbidrag utökas med **1 134 tkr**.
Kommun bidraget uppgår därefter till **316 924 tkr**

Jävsnämnd

Av Kommunfullmäktige fastställd årsbudget för 2021.

	Tkr
Kommunbidrag	353
Årets resultat	0
Investering	0

Kommentar:

Jävsnämndens internbudget är upprättad inom den av Kommunfullmäktige fastställda årsbudgeten.

Kultur och fritidsnämnd

Av Kommunfullmäktige fastställd årsbudget för 2021.

	Tkr
Kommunbidrag	339 364
Årets resultat	0

Nettoinvestering

-29 325

Kommentar:

Kultur och fritidsnämndens internbudget är upprättad inom den av Kommunfullmäktige fastställda årsbudgeten.

I kommunplan har Kultur o Fritidsnämnden tilldelats 1 100 tkr för ökade kostnader för föreningsbidrag när de får mindre kostnader för hyror. Det skulle ha varit 1,8 mnkr. Kultur och fritid tillförs därför **700 tkr**.

Hyran för Stora Sätterskolan bibliotek har tidigare betalats till fullo av Utbildning, och därmed även hela kommunbidraget om 460 tkr. Hyran delas nu mellan Utbildning och Kultur och Fritid varför omföring av kommunbidraget, sker med halva hyran, **230 tkr** till Kultur och fritid från utbildningsnämnden.

Information om delegationsbeslut

Omfördelning av centrala anslag till nämnderna avseende helårseffekt för ökade hyres- och kapitaltjänstkostnader till följd av färdigställda investeringar under 2020, **kapitaltjänst 941 tkr samt hyror 616 tkr**

Förslag:

Kultur och fritidsnämndens kommunbidrag **utökas med 2 487 tkr** för år 2021. Kommunbidraget uppgår därefter till totalt **341 851 tkr**.

Utbildningsnämnd

Av Kommunfullmäktige fastställd årsbudget för 2021.

	Tkr
Kommunbidrag	2 499 264
Årets resultat	0
Nettoinvestering	-32 600

Kommentar:

Utbildningsnämndens internbudget är upprättad inom den av Kommunfullmäktige fastställda årsbudgeten.

Hyran för Stora Sätterskolan bibliotek har tidigare betalats till fullo av Utbildning, som därmed hela kommunbidraget om 460 tkr. Hyran delas nu mellan Utbildning och Kultur och Fritid varför omföring av kommunbidraget, sker med halva hyran, **230 tkr** från utbildningsnämnden till Kultur och fritidsnämnden.

Information om delegationsbeslut

Omfördelning av centrala anslag till nämnderna avseende helårseffekt för ökade hyres- och kapitaltjänstkostnader till följd av färdigställda investeringar under 2020, **kapitaltjänst 2 707 tkr samt hyror 17 322 tkr.**

Förslag:

Utbildningsnämndens kommunbidrag **ökas med 19 799 tkr** för år 2021. Kommunbidraget uppgår därefter till totalt **2 519 063 tkr.**

Arbetsmarknad och funktionsrättsnämnd

Av Kommunfullmäktige fastställd årsbudget för 2021.

	Tkr
Kommunbidrag	994 658
Årets resultat	0
Nettoinvestering	-1 500

Kommentar:

Arbetsmarknad och funktionsrättsnämndens internbudget är upprättad inom den av Kommunfullmäktige fastställda årsbudgeten.

Information om delegationsbeslut

Omfördelning av centrala anslag till nämnderna avseende helårseffekt för ökade hyres- och kapitaltjänstkostnader till följd av färdigställda investeringar under 2020, **kapitaltjänst 26 tkr samt hyror 8 tkr**, vilket innebär att

Arbetsmarknad och funktionsrättsnämndens kommunbidrag **ökas med 34 tkr** för år 2021. Kommunbidraget uppgår därefter till totalt **994 692 tkr.**

Socialnämnd

Av Kommunfullmäktige fastställd årsbudget för 2021.

	Tkr
Kommunbidrag	448 600
Årets resultat	0
Nettoinvestering	-8 060

Kommentar:

Socialnämndens internbudget är upprättad inom den av Kommunfullmäktige fastställda årsbudgeten.

Omfördelning av centrala anslag till nämnderna avseende helårseffekt för ökade hyres- och kapitaltjänstkostnader till följd av färdigställda investeringar under 2020, **kapitaltjänst 43 tkr samt hyror 40 tkr**, vilket innebär att

Socialnämndens kommunbidrag **ökas med 83 tkr** för år 2021.

Kommunbidraget uppgår därefter till totalt **448 683 tkr**.

Omvårdnadsnämnd

Av Kommunfullmäktige fastställd årsbudget för 2021.

	Tkr
Kommunbidrag	1 296 501
Årets resultat	0
Nettoinvestering	-7 200

Kommentar:

Omvårdnadsnämndens internbudget är upprättad inom den av Kommunfullmäktige fastställd årsbudget.

Bemanningsenheten inom Sektor styrning och stöd internfakturerar idag omvårdnadsnämnden för utfört arbete med **sommarrekrytering**. För att slippa internfakturerering föreslås att en omföring av kommunbidrag sker från omvårdnadsnämnden till Kommunledningskontoret med motsvarande belopp, **300 tkr**.

Information om delegationsbeslut:

Omfördelning av centrala anslag till nämnderna avseende helårseffekt för ökade hyres- och kapitaltjänstkostnader till följd av färdigställda investeringar under 2020, **kapitaltjänst 313 tkr samt hyror 18 tkr**.

Förslag:

Omvårdnadsnämndens kommunbidrag ökar med netto **31 tkr** för år 2021. Kommunbidrag uppgår därefter till totalt **1 296 532 tkr**.

Finansförvaltning

Förslag:

För finansiering av ovanstående redovisade kommunbidragsförändringar föreslås att Centralt anslag för politiska prioriteringar sänks med **700 tkr**.

Information om delegationsbeslut

Omföring av centralt avsatta medel för ökade kapitaltjänstkostnader och/eller hyreskostnader på grund av nya investeringar sker med totalt **24 504 tkr.**

Sammanfattning

Driftbudget

Nämnd	Kommunbidrag 2021, tkr		
	Kf-budget	Förändring	Totalt
Revisorskollegiet	4 913		4 913
Kommunstyrelse	388 246	1 636	389 882
Gemensam nämnd för verksamhetsstöd	93		93
Valnämnd	322		322
Överförmyndarnämnd	10 926		10 926
Samhällsbyggnadsnämnd	315 790	1 134	316 924
Jävsnämnd	353		353
Kultur och fritidsnämnd	339 364	2 487	341 851
Utbildningsnämnd	2 499 264	19 799	2 519 063
Arbetsmarknad och funktionsrättsnämnd	994 658	34	994 692
Socialnämnd	448 600	83	448 683
Omvårdnadsnämnd	1 296 501	31	1 296 532
Summa:	6 299 030	25 204	6 324 234
Finansförvaltningen:	Avsatta medel	Förslag fördelning	Kvarstår
Centralt avsatta medel för Oförutsett/ Politiska prioriteringar	15 000	-700	14 300
Centralt avsatta medel för ökade kapitaltjänstkostnader/ hyror pga nya investeringar	42 600	-24 504	18 096
Summa finansförvaltningen	57 600	-25 204	32 396

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Martin Svaleryd
Ekonomichef

§ 12: Tillsynsplan 2021 rörande arkivvården i Gävle kommun

Delges:

Alla nämnder och bolag

Dnr 20KS466

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att i egenskap av arkivmyndighet godkänna bifogad tillsynsplan för 2021 rörande arkivvården i Gävle kommun.

Ärendebeskrivning

Enligt arkivlagen (1990:782) ska kommunens arkivmyndighet utöva föreskriven tillsyn över arkivvården inom Gävle kommunkoncerns nämnder och bolag. Enligt tidigare beslutad rutin för hur arkivmyndighetens tillsynsuppdrag ska verkställas (KS 2016-04-12, § 84, 16KS81, "Ändamålsenlig rutin för arkivmyndighetens tillsyn och förslag till delegering av beslut kring arkivhanteringen") föreslås i bifogad tillsynsplan för 2021 om inriktningen på tillsynen. Den innehåller en beskrivning över den tillsyn som ska utföras av kommunarkivet 2021 rörande arkivvården.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Tillsynsplan 2021 rörande arkivvården i Gävle kommun, dnr 20KS466-2
- Tillsynsplan 2021 rörande arkivvården i Gävle kommun, dnr 20KS466-1

Justerare			Uppdragsbestyrkande

§ 6: Omfördelning av kommunbidrag år 2021 för nämnder och styrelser

Delges:

Samtliga nämnders ekonomiavdelning förutom Valnämnd, Överförmyndarnämnd, Jävsnämnd

Dnr 21KS5

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att Kultur och fritidsnämndens ram utökas med 700 tkr avseende ökade kostnader för föreningsbidrag. Beloppet föreslås belasta centrala medel för oförutsett/politiska prioriteringar

Vidare föreslår Kommunstyrelsen Kommunfullmäktige besluta

att 230 tkr omfördelas från Utbildningsnämnden till Kultur och fritidsnämnd avseende hyreskostnad för skolbibliotek, Stora Sätterskolan.

att 300 tkr omfördelas från Omvårdnadsnämnden till Kommunstyrelsen för finansiering av sommarrektyreringsarbetet.

Ärendebeskrivning

Sektor styrning och stöd, ekonomiavdelningen har stämt av nämnder och styrelses upprättade internbudgetar för år 2021 mot förutsättningarna i den av Kommunfullmäktige fastställda Kommunplanen för år 2021.

Ärendet innehåller en beskrivning kring förändrade kommunbidrag samt förslag på finansiering.

Enligt beslut om Kommunplan dnr 20ks223 är ekonomidirektören bemyndigad att inom ram omfördela centrala anslag till nämnderna avseende kompensation för ökade hyres- och kapitaltjänstkostnader till följd av färdigställda investeringar.

Informationen avser fattade beslut på delegation 1/1–9/2 2021.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Omfördelning av kommunbidrag år 2021 för nämnder och styrelser, dnr 21KS5-2

Justerare			Uppdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum 2021-02-09

- Omfördelning av kommunbidrag år 2021 för nämnder och styrelser, dnr 21KS5-3

Justerare			Uppdragsbestyrkande

§ 5: Omfördelning av kommunbidrag år 2021 för nämnder och styrelser

Delges:

Samtliga nämnders ekonomiavdelning förutom Valnämnd, Överförmyndarnämnd, Jävsnämnd

Dnr 21KS5

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag

att 230 tkr omfördelas från Utbildningsnämnden till Kultur och fritidsnämnd avseende hyreskostnad för skolbibliotek, Stora Sätterskolan.

att 300 tkr omfördelas från Omvårdnadsnämnden till Kommunstyrelsen för finansiering av sommarrektyreringsarbetet.

Ärendebeskrivning

Sektor styrning och stöd, ekonomiavdelningen har stämt av nämnder och styrelses upprättade internbudgetar för år 2021 mot förutsättningarna i den av Kommunfullmäktige fastställda Kommunplanen för år 2021.

Ärendet innehåller en beskrivning kring förändrade kommunbidrag samt förslag på finansiering.

Enligt beslut om Kommunplan dnr 20ks223 är ekonomidirektören bemyndigad att inom ram omfördela centrala anslag till nämnderna avseende kompensation för ökade hyres- och kapitaltjänstkostnader till följd av färdigställda investeringar.

Informationen avser fattade beslut på delegation 1/1–9/2 2021.

Inlägg i ärendet

Åsa Wiklund Lång (S)

Yrkanden

Åsa Wiklund Lång (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Justerare			Uppdragsbestyrkande

Kommunfullmäktige
Sammanträdesdatum 2021-02-22

Beslutsunderlag

- §6 KS Omfördelning av kommunbidrag år 2021 för nämnder och styrelser, dnr 21KS5-4
- Tjänsteskrivelse - Omfördelning av kommunbidrag år 2021 för nämnder och styrelser, dnr 21KS5-2
- Omfördelning av kommunbidrag år 2021 för nämnder och styrelser, dnr 21KS5-3

Justerare			Uppdragsbestyrkande

Informationsärendet:
Patientsäkerhetsberättelse år
2020 för Arbetsmarknads- och
funktionsrättsnämnden.

22

21AFN59

2021-03-01, Dnr 21ON74, 21AFN59
VÄLFÄRD GÄVLE

Patientsäkerhetsberättelse 2020

Omvårdnadsnämnden

Patientsäkerhetsberättelse 2020

Johanna Storing, medicinskt ansvarig för rehabilitering
Ulrika Carlsson, medicinskt ansvarig sjuksköterska
Carin Thunman, MAS medicinskt ansvarig sjuksköterska
Linnea Skytt NAD Nutritions ansvarig Dietist

Citera gärna ur skriften men ange källa

© Författaren och Gävle kommun 2021
Grafisk form Pangea design
www.gavle.se

Sammanfattning

Under hela 2020 har ledningen och verksamheterna arbetat med Pandemin Covid-19 som har varit det prioriterade arbetet.

Det har inneburit stora utmaningar så som nya eller uppdaterade arbetssätt, ny kunskap om covid-19 och smittspridning samt hur vi skyddar både personal och patienter.

Beredskapsgrupp bildades med syfte att leda och styra Valfärd Gävle under Covid-19.

Ett rapporteringsverktyg togs fram och har använts under hela pandemin för att följa utvecklingen av smittspridningen. Det har använts i samtliga verksamheter där nämnden är huvudman och vårdgivare. Denna statistik har under pandemin använts till att rapportera till beredskapsgruppen, Socialstyrelsen, Länsstyrelsen, smittskydd samt internt för att säkerställa personal och patientsäkerheten.

I mitten av Mars påträffades Covid-19 i Gävle kommun.

De första som insjuknade var patienter i hemtjänsten och hemsjukvården och spred sig senare också till vård och omsorgsboendena.

355 patienter har haft konstaterad Covid-19 av dessa har 255 patienter tillfrisknat och 80 patienter har avlidit under 2020.

Under året arbetades nya samverkansavtal för särskilt boende fram, ett ramavtal som är övergripande samt ett lokalt samverkansavtal som reglerar hur samverkan ska genomföras i varje enskild verksamhet.

För att nå en hög patientsäkerhet är det systematiska arbetet viktigt. Detta arbete är uppbyggt på riskanalyser, utredningar av avvikelser och egenkontroller.

4st Lex Maria har anmälts till IVO inspektionen för vård och omsorg. Patientnämnden har skickat 8 st klagomål vidare till Gävle kommun.

Innehåll

0

INLEDNING.....	6
STRUKTUR.....	6
ORGANISATION OCH ANSVAR.....	6
Omvårdnadsnämnd	6
Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS).....	6
Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR).....	7
Verksamhetschef HSL.....	7
Enhetschef första linjens chef	7
Medarbetare	7
SAMVERKAN FÖR ATT FÖREBYGGA VÅRDSKADOR	7
Läkaravtal	7
Vårdhygien.....	8
Uppsökande Tandvård	8
Mobilt sjukvårdsteam	8
Patientnämnd	8
PATIENTERS OCH NÄRSTÅENDES DELAKTIGHET	9
HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSPERSONALENS RAPPORTERINGSSKYLDIGHET	9
KLAGOMÅL OCH SYNPUNKTER.....	9
EGENKONTROLL	9
PROCESS	11
ÅTGÄRDER FÖR ATT ÖKA PATIENTSÄKERHETEN	11
Ledningssystemet.....	11
Avvikelsehantering.....	11
Dokumentation	11
Digital signering.....	11
God vård i livets slut - Svenska palliativregistret	12
Förebyggande riskbedömningar	12
God vård vid demenssjukdom- BPSD-registret	12
Externa kvalitetsgranskningar	12
Bedömnings- och rapporteringsunderlag – ViSam beslutsstöd	13
LÄKEMEDELSGENOMGÅNGAR	13
Patientnämnd	13
INFORMATIONSSÄKERHET	13
PANDEMI COVID-19.....	14
Beredskapsgrupp	15
ÅTGÄRDER SOM HAR VIDTAGITS	15
Information och instruktioner	15
Utbildningar och stödmaterial.....	15
Rapporteringsverktyg	15
Gemensam Hälso- och sjukvårdsorganisation	16
Covidboende	16
Personalprovtagning.....	16
Stöd för chefer i arbetet att förhindra smittspridning	16
Vaccinationer	16
Samverkan Region/ Kommun	17
Covid-19 påverkan på rehabiliterande insatser	17
Riskbedömningar	18
Läkemedelshantering och delegering	18
Avvikelsehantering.....	18
Journalgranskning.....	19
Vårdhygien.....	19

<i>Intern samverkan</i>	20
<i>Utbildningar till omvårdnadspersonal</i>	20
RISKANALYS SOSFS: 2011:9, 5 KAP. 1 §, 7 KAP 2§ P 4	20
UTREDNING AV HÄNDELSE - VÅRDSKADOR	20
INFORMATIONSSÄKERHET	21
RESULTAT OCH ANALYS	22
AVVIKELSER	22
KLAGOMÅL OCH SYNPUNKTER	22
HÄNDELSE OCH VÅRDSKADOR	23
PATIENTNÄMNDÄRENDE	23
UPPSÖKANDE TANDVÅRD	23
GOD VÅRD I LIVETS SLUTSKEDE - SVENSKA PALLIATIVREGISTRET	24
INDIVIDUELLA RISKBEDÖMNINGAR	30
GOD VÅRD VID DEMENSSJUKDOM- BPSD-REGISTRET	32
NUTRITION, MAT OCH MÅLTIDER	34
<i>Nattfasta</i>	34
<i>Vidareutbildning nutrition</i>	35
PANDEMIN	35
SOCIALSTYRELSENS NATIONELLA BRUKARUNDERSÖKNING	36
FORTSÄTTA ÅTGÄRDER/AKTIVITETER FÖR ATT ÖKA PATIENTSÄKERHETEN	38
BESLUTSTÖD ViSAM IMPLEMENTERAS UNDER 2021	38
UTBILDNING I HSL DOKUMENTATION FÖR ATT HITTA DEN RÖDA TRÅDEN	38
DIGITALA SIGNERINGSLISTOR INFÖRS 2021 UTBILDNING SKA SKE SAMT GENOMFÖRANDE	38
UTBILDNING I LÄKEMEDELSHANTERING OCH DELEGERING TILL LEGITIMERAD PERSONAL OCH CHEFER.	38
UPPFÖLJNING AV PANDEMIN COVID-19	38

Inledning

Enligt patientsäkerhetslagen SFS 2010:659 ska vårdgivaren skriva en patientsäkerhetsberättelse. Idén med patientsäkerhetsberättelsen är att öppet och tydligt för alla redovisa strategier, mål och resultat av arbetet med att förbättra patientsäkerheten.

Patientsäkerhetsberättelsen ska ha en sådan detaljeringsgrad att det går att bedöma hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten har bedrivits i verksamhetens olika delar och att informationsbehovet hos externa intressenter tillgodoses. Patientsäkerhetsberättelsen bör utformas så att den kan ingå i vårdgivarens ledningssystem för patientsäkerhet. Patientsäkerhetsberättelsen ska vara färdig senast den 1 mars varje år.

Struktur

Organisation och ansvar

SFS 2010:659,3 kap. 9 § och SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 §, p 1

I det här stycket beskrivs hur roller och ansvarsfördelning för planering, ledning och uppföljning av patientsäkerhetsarbetet var fördelat inom Omvårdnadsnämndens ansvarsområde under 2020. Den 1 januari 2019 fick Gävle kommun en ny organisation.

Det högsta beslutande organet är kommunfullmäktige. Kommunen har flera olika nämnder som stöttas av en gemensam förvaltning. Förvaltningen är indelad i fyra sektorer vars uppdrag avgörs av tillhörande nämnder.

Kommunens hälso- och sjukvård tillhör sektor Valfärd Gävle vilken består av fem kontor: Förebyggande och kompetens, Myndighetskontor, Stöd i hemmet, Boende, Utveckling och stöd och ledningsfunktioner inom HR, ekonomi, kommunikation och kvalitetsledning. Inom Valfärd Gävle arbetar cirka 3000 medarbetare. Sektorn arbetar på uppdrag av tre nämnder:

Omvårdnadsnämnden, Socialnämnden samt Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden.

Omvårdnadsnämnd

Omvårdnadsnämnden är ansvarig vårdgivare för den kommunala hälso- och sjukvården i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) har rollen som kravställare gentemot såväl utförare i kommunal regi som externa utförare i den verksamhet som en kommun bedriver enligt 11 kap. § 4 i hälso- och sjukvårdslagen. MAS arbetade fortlöpande med att upprätthålla, utveckla, styra och rapportera till omvårdnadsnämnden angående hur patientsäkerhetsarbetet bedrivits i verksamheterna. MAS fastställde även rutiner inom sitt lagstadgade område vilket framgår av hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) 4 kap. 6§.

Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR)

Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) har rollen som kravställare gentemot såväl utförare i kommunal regi som externa utförare i den verksamhet som en kommun bedriver enligt 11 kap. § 4 i hälso- och sjukvårdslagen. MAR arbetade fortlöpande med att upprätthålla, utveckla, styra och rapportera till omvårdnadsnämnden angående hur patientsäkerhetsarbetet bedrivits i verksamheterna. MAR fastställde även rutiner inom sitt lagstadgade område vilket framgår av hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) 4 kap. 6§.

Verksamhetschef HSL

Verksamhetschef HSL ansvarar för att tillhandahålla tjänster och uppfyller de målsättningar och krav som ställts upp av omvårdnadsnämnden samt lagstiftning och föreskrifter i den verksamhet som en kommun bedriver enligt 4 kap § 2 i hälso- och sjukvårdslagen. Verksamhetschef HSL ansvarade för att inom sitt verksamhetsområde tillse att rutiner och riktlinjer som styr hälso- och sjukvårdsuppdraget är kända på enheterna.

Enhetschef första linjens chef

Första linjens chef leder och fördelade arbetet för sina medarbetare. Ansvarar för att organisera och planera teamarbete kring kund samt ansvarar för rapportering och avvikelshantering

Medarbetare

Hälso- och sjukvårdspersonalen ansvarar för att hälso- och sjukvården utförs enligt vetenskap och beprövad erfarenhet och att inom ramen för verksamhetens ledningssystem medverka i det systematiska kvalitetsarbetet. Alla medarbetare som utför hälso- och sjukvård är skyldiga att bidra till att hög patientsäkerhet upprätthålls. Arbetsuppgifter som utförs på delegering av legitimerad personal är att betrakta som hälso- och sjukvård och medför därför särskilt ansvar enligt patientsäkerhetslagen.

Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS: 2011:9,4 kap. 6 §, 7 kap. 2 § p 3

I detta avsnitt beskrivs ett urval av exempel på samverkan i syfte att förbättra patientsäkerhet

Läkaravtal

För läkarmedverkan i vård- och omsorgsboende, särskilda boenden (gruppboenden, serviceboenden, gruppboendestäder och serviceboendestäder) samt hemsjukvården finns avtal upprättade. I avtalen har exempelvis fastställts att årliga läkemedelsgenomgångar ska genomföras i samverkan med den kommunala hälso- och sjukvården. Under 2020 arbetades nya samverkansavtal för särskilt boende fram, ett ramavtal som är övergripande samt ett lokalt samverkansavtal som reglerar hur samverkan ska genomföras i varje enskild verksamhet.

Vårdhygien

Gävle kommun har tillsammans med övriga kommuner i länet ett avtal med Vårdhygien Gävleborg som är en enhet inom Region Gävleborg. Vårdhygien Gävleborg arbetar aktivt både i kommuner och i regionen med att förhindra uppkomst och spridning av vårdrelaterade infektioner. Vårdhygien Gävleborg står även för hygienutbildningar till kommunernas omvårdnadspersonal samt hälso- och sjukvårdspersonal

Uppsökande Tandvård

Uppsökande tandvård finns tillgänglig för att förbättra munhälsan och i förebyggande syfte genom samverkan mellan Region Gävleborg och länets kommuner. Fastställda grupper får uppsökande munhälsobedömning och där så behövs nödvändig tandvård. Omvårdnadspersonal får en årlig utbildning om munhälsa.

Mobilt sjukvårdsteam

Gävle kommun och Region Gävleborg har sedan 2018 ett gemensamt mobilt sjukvårdsteam. Syftet med det mobila teamet är att förbättra vårdkedjan mellan kommun, primärvård och slutenvård. Ambitionen är att kunna optimera vården för äldre med sviktande hälsa eller multisjuka vuxna som bor i ordinärt boende, vård- och omsorgsboende eller som vistas på en korttidsenhet. Effekten blir att personer med behov av samordnade hälso- och sjukvårdsinsatser får fortsatt vård i hemmet vilket bedöms medföra ett mervärde för individen, minskat tryck på akuten och färre antal inskrivningar. Teamet bemannas av läkare från primärvården eller slutenvården, en sjuksköterska från primärvården och en sjuksköterska från kommunen som har ett nära samarbete med biståndshandläggare. Gävle kommun bidrar med tre sjuksköterskor till samarbetet.

Patientnämnd

Patientnämnden är en politiskt sammansatt och fristående nämnd inom region och kommun. Patientnämnden har avtal med alla kommuner i Gävleborg och tar alltså emot synpunkter på den vård och omsorg som bedrivs i kommunala boenden i länet. I patientnämnden sitter förtroendevalda politiker som är insatta i hälso- och sjukvårdsfrågor.

Nämnden arbetar med inkomna synpunkter på ett övergripande sätt. Genom att identifiera och uppmärksamma risk- och problemområden bidrar nämnden på olika sätt till en ökad patientsäkerhet.

Verksamheten är en del av Region Gävleborg men opartisk och fristående från de vårdgivare som möter patienter inom hälso- och sjukvården. Inga egna medicinska bedömningar görs och ingen ställning tas till om vårdgivaren har gjort rätt eller fel. Syftet är istället att informera, reda ut och förklara och på så sätt bidra till att patienter och vårdgivare förstår varandra bättre.

Patienters och närståendes delaktighet

SFS 2010:659 3 kap. 4 §

Patienters och närståendes delaktighet i vården är viktig för deras känsla av sammanhang och meningsfullhet. Vidare är det av vikt för vårdgivaren att ta del av synpunkter för att där behov finns att arbeta för förbättringar. I samband med inflyttning till vård och omsorgsboende eller inskrivning i hemsjukvård kan patienten lämna samtycke till informationsöverföring samt för registrering i olika kvalitetsregister. Patienter och närstående kan lämna synpunkter och klagomål skriftligen eller muntligt (se vidare under klagomål och synpunkter nedan). I samband med utredningar som leder till en Lex Maria-anmälan erbjuds patient och/ eller närstående att vara delaktig. I övrigt ska närstående erbjudas delaktighet i vård och omsorg såvida det inte finns hinder såsom sekretess och uteblivet medgivande från patienten.

Hälso- och sjukvårdspersonalens rapporteringsskyldighet

SFS 2010:659, 6 kap. 4 § och SOSFS 7 kap. 2 § p 5

Inom Valfärd Gävle finns rutiner för att identifiera, dokumentera och rapportera händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada samt för att fastställa och åtgärda de bakomliggande orsakerna till detta. Systemet var uppbyggt för att hantera bland annat medicinska avvikelser som rapporterats av personal samt synpunkter och klagomål som framförts av kunder, närstående, medborgare eller andra externa parter. Parallellt fanns strukturer för att hantera inträffade allvarliga vårdskador och risk för allvarliga vårdskador, Lex Maria.

Rehabenhetens arbetsterapeuter och fysioterapeuter/sjukgymnaster har på arbetsplatsträffar haft återkommande dialog om avvikelser som rör rehabilitering. Syftet är att dra lärdom och vidta samt föreslå specifika och generella åtgärder.

Klagomål och synpunkter

SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 och 6 §§, 7 kap 2 § p 6,

Det finns en rutin för hur hantering av klagomål och synpunkter ska ske. Vissa klagomål leder vidare till utökade utredningar där medicinskt ansvarig sjuksköterska MAS eller medicinskt ansvarig för rehabilitering MAR blir delaktig. Synpunkter och klagomål hanteras olika beroende på dess art. Finns behov av personligt möte erbjuds detta. Då kan den klagandes synpunkter och klagomål framföras och dialog föras för att uppnå lösningar för den enskilde och i vissa fall även generellt. Synpunkterna och klagomålen kan leda till förbättringsarbeten med ökad patientsäkerhet.

Egenkontroll

SOSFS 2011:9, 5 kap. 2§, 7 kap. 2 § p 2

Ingen övergripande egenkontroll genomfördes inom den kommunala hälso- och sjukvården under 2020 relaterat till att arbetet med pandemi covid-19 prioriterats.

Återkommande enskilda egenkontroller beskrivs i tabell 1 nedan.

Egenkontroll	Omfattning	Källa
Skyddsåtgärder	Typ och antal inrapporteras till medicinskt ansvarig sjuksköterska var tredje månad	Verksamhetssystem Treserva
Journalgranskning	Genomförs återkommande	Verksamhets-system Treserva
Natt/dygncfastemätning	Genomförs återkommande	Blanketter från respektive enhet sammanställs i Excelfil och skickas till nutritionsansvarig dietist
Regelbunden besiktning av personlyft och taklyft enligt avtal med Hjälpmedel SAM	Utförs av hjälpmedelsenhet Hjälpmedel SAM en gång per år	Tekniker meddelar Rehab-enheten om lyft behöver ersättas med ny.
Periodisk inspektion av individuellt förskrivna lyftselar	Genomförs två gånger årligen	Verksamhets-system Treserva
Sammanställning av avvikelser	Genomförs årligen	Verksamhets-system Treserva
Olämpliga läkemedel för äldre	Genomförs två gånger årligen	Enkät till omvårdnads-ansvarig sjuksköterska

Tabell 1. Återkommande enskilda egenkontroller.

Process

Åtgärder för att öka patientsäkerheten

SFS 2010:659, 3 kap. 10 § p 2

Ledningssystemet

Under 2020 har en översyn av ledningssystemet skett gällande de rutiner som berör den kommunala hälso- och sjukvården. Alla rutiner har fått en aktuell upprättare och godkännare. Rutiner har uppdaterats, reviderats och samordnats för att bringa tydlighet och enhetlighet för en god och säker vård. Alla medarbetare har fått åtkomst till de rutiner de är berörda utav.

Avvikelsehantering

Det pågår ett arbete med en revidering av befintlig rutin för avvikelsehantering, vilken kommer att färdigställas under 2021. Detta sker som ett resultat av den analys som genomfördes under 2019 där det framkom behov av att förbättra det strukturerade arbetet med avvikelser.

Dokumentation

Rutin för dokumentation skulle revideras under 2020 men har skjutits upp pga pandemin. Efter genomförd journalgranskning framkom behov av förbättringsåtgärder för en enhetlig och väl fördokumentation. Det övergripande målet är att skapa tydlighet gällande var specifika uppgifter ska dokumenteras i journalsystemet, men också att förbättra resultatet utifrån ställda dokumentationskrav.

Digital signering

För att säkerställa att delegerade hälso- och sjukvårdsinsatser utförs används idag signeringslistor i pappersformat där delegerad omvårdnadspersonal signerar efter att uppgiften blivit utförd. Signeringslistan lämnas i slutet av varje månad in till legitimerad personal som går igenom listan så att det inte finns insatser som inte har blivit utförda.

Det pågår nu en planering för ett införande av digital signering via verksamhetssystemet Treserva. Digital signering ingår i projektet Arbeta mobilt på Valfärd som startade november 2020 och pågår till slutet av 2021. Med digital signering innebär en tydligare och säkrare hantering av delegerade uppgifter med mål om att minimera antalet oönskade händelser såsom missade läkemedelsdoser eller andra uteblivna insatser.

God vård i livets slut - Svenska palliativregistret

Utifrån uppnått resultat för 2020 kvarstår behov av förbättringsarbete gällande evidensbaserad smärtskattning. Andra kvalitetsindikatorer som identifierats som förbättringsområden är dokumenterade brytpunktssamtal på vård och omsorgsboenden samt på korttidsenhet samt dokumenterade munhälsobedömningar.

Rutin för palliativ vård reviderades år 2019 med tydligare krav på bland annat att dessa parametrar ska utföras för ett mer kvalitativt omhändertagande.

Utifrån handlingsplaner på allvarliga händelser ska all omvårdspersonal genomgå webbutbildningen Palliation ABC detta har påbörjats men ej slutfört då detta är ett löpande arbete över tid.

Utbildningar i palliativ vård i samverkan med Region Gävleborg skulle erbjudas men har ställt in relaterat av pandemin.

Förebyggande riskbedömningar

Vad gäller vårdpreventivt arbete med riskbedömningar så finns förbättringspotential för ett strukturerat och välorganiserat arbete i verksamheterna. En ny rutin gällande riskbedömningar upprättades 2019. Det finns dock behov av att tillse att rutinen och arbetssätt implementeras i alla verksamheter. Målet för 2020 är att få en bättre följsamhet till arbetet med riskbedömningar för ett bättre vårdpreventivt arbete och därmed ökad patientsäkerhet. Det finns en brist gällande att endast antal riskbedömningar kan följas i journalsystemet, ej åtgärder kopplade till risk eller uppföljning. Detta kvarstår till 2021 då det har skjutits upp pga. pandemin.

God vård vid demenssjukdom- BPSD-registret

Det finns fortfarande en förbättringspotential när det gäller registreringar och åtgärder med stöd av BPSD-registret. För parametern "Andel personer som verkar smärtfria" finns utrymme för förbättring exempelvis gällande evidensbaserad smärtskattning. Andra förbättringsområden är multiprofessionellt teamarbete och minskat antal personer med olämpliga läkemedel. Valfärd Gävles BPSD-projekt som startade i augusti 2020 fortsätter år 2021 med utökat antal enheter.

Externa kvalitetsgranskningar

Ett avtal upprättades 2020 tillsammans med Region Gävleborg som innebär att apotekare/farmaceut kommer ska utföra granskningar i verksamheterna för att tillse att vi har ändamålsenliga rutiner och arbetssätt samt följer gällande regelverk. Dessa granskningar var planerade att påbörjas under 2020 men har fått skjutits upp relaterat till pandemin.

Bedömnings -och rapporteringsunderlag – ViSam beslutsstöd

Efter analys av händelser under 2019 har identifierats ett behov av ett enhetligt bedömningsunderlag där alla patienter ska få likvärdig bedömning i händelse av ett hastigt försämrat hälsotillstånd eller annan händelse som kräver en medicinsk bedömning. Dialog har förts angående införande av ViSam beslutsstöd i alla verksamheter under 2020. Visam är ett verktyg för sjuksköterskan i den kommunala hälso- och sjukvården. Målet är att alla patienter ska få en likvärdig bedömning och rätt vårdnivå för en bättre patientsäkerhet. Detta har skjutits upp pga pandemin.

Läkemedelsgenomgångar

Utifrån 2019 års resultat konstaterades ett behov av ett utvecklingsarbete gällande läkemedelsgenomgångar inom den kommunala hälso- och sjukvården tillsammans med primärvården. Detta utvecklingsarbete planerades att starta 2020 men har prioriterats ner med läkemedelsgenomgångar och årskontroll pga pandemin under 2020.

Egenkontroll sker vanligtvis genom att MAS skickar en enkät olämpliga läkemedel för äldre till omvårdnadsansvariga sjuksköterskor detta är inte utfört under 2020.

Patientnämnd

Patientnämnden är en del av Region Gävleborg men opartisk och fristående från de vårdgivare som möter patienter inom hälso- och sjukvården. Inga egna medicinska bedömningar görs och ingen ställning tas till om vårdgivaren har gjort rätt eller fel. Syftet är istället att informera, reda ut och förklara och på så sätt bidra till att patienter och vårdgivare förstår varandra bättre.

Patientnämndens uppgift är att stödja, hjälpa och bidra till lösningar av de svårigheter som kan drabba dig som patient eller anhörig i mötet med vården

Informationssäkerhet

Vid inspektionen för vård och omsorgs granskning av kommunens systematiska informationssäkerhetsarbete identifierades brister i att kommunen inte hade genomfört någon övergripande riskanalys av informationssäkerheten avseende påverkan på kommunens nätverk och informationssystem. Ett förberedande arbete har initierats för att under våren 2020 påbörja införandet av ett systematiskt informationssäkerhetsarbete vid Valfärd Gävle.

Vad gäller sektor Valfärd så är rutinen för loggkontroll under omarbetning nytt förslag finns som ska beslutas 2021. År 2020 har loggkontroller genomförts på begäran av chefer och några slumpmässig loggkontroller i journalsystemet Treserva. Målet för 2021 är att systematiska loggkontroller genomförs som den nya rutinen beskriver. genomfördes loggkontroller på begäran i journalsystemet Treserva. Ett mål för 2020 är att utföra även slumpmässiga loggkontroller.

Loggkontroller i NPÖ nationell patientöversikt sker varje månad.

Regelbundna och strukturerade journalgranskningar planerades att genomföras enligt rutin under 2020. Detta har inte kunnat genomföras som planerat relaterat till pandemin. Flertalet journaler har dock granskats i samband med olika händelser i verksamheterna. Resultatet av dessa granskningar visar att det fortsatt finns stora brister i dokumentationen. Under 2021 kommer medicinskt ansvarig för rehabilitering, MAR även att delta i journalgranskningar. Detta innebär en kvalitativ förbättring av granskningen. Detta med anledning av att granskningen av de rehabiliterande åtgärderna blir mer ingående och vi kan hitta gemensamma nämnare för ett utökat patientsäkerhetsarbete.

Pandemi Covid-19

Första fallen av Covid-19 upptäcktes i Kina och påträffades i Sverige i början av 2020. Covid-19 är ett nytt sarsvirus som spreds genom droppsmitta. Kunskap om det nya viruset saknades i början och har under året givit oss ny kunskap hur viruset fungerar samt hur vården ska vårda och skydda patienter och medarbetare från smittspridning.

Genom att hela världen var drabbad av pandemin så krävdes ny organisation nationellt, regionalt och lokalt.

Ett exempel var att Socialstyrelsens uppdrag att samordna skyddsutrustningen till Sveriges kommuner och regioner samt att ta fram ett kunskapsstöd gällande viruset.

Under hela pandemin har Gävle kommun följt Folkhälsomyndighetens rekommendationer och region Gävleborgs smittskyddsläkare för att göra egna rutiner och instruktioner inom kommunen.

I mitten av Mars påträffades Covid-19 i Gävle kommun.

De första som insjuknade var patienter i hemtjänsten och hemsjukvården. I april hade samhällssmittan spridit sig till vård och omsorgsboende. Många av både personal och patienter och kunder insjuknade under Våg 1 som pågick till juli månad.

Alla patienter som insjuknade i Covid –19 fick en individuell bedömning av läkare om den fortsatta vården. Många patienter fick stanna kvar i sitt boende med ökade insatser under våg 1. Det var fler patienter under våg 2 som skickades till sjukhus för vidare vård.

Våg 1 pågick mellan perioden mars-juli. Under augusti och september var det inga rapporterade smittade inom Gävle kommun.

Våg 2 startade i oktober på samma sätt som våg 1 med början i hemtjänsten och hemsjukvården. Och efter ytterligare någon vecka hade smittan kommit in på vård och omsorgs boendena igen.

Under pandemin har syfte att uppfylla kraven i Socialstyrelsens föreskrift (SOSFS 2015:10) om basal hygien i vård och omsorg varit extra viktigt

All personal och chefer på alla nivåer har deltagit i utbildningar kring basal hygien.

Följsamhet till de basala hygienrutinerna och klädregler har mätts vid två tillfällen. Under våren genomfördes mätningen i Gävle kommuns regi och under hösten deltog Gävle kommun i PPM mätningen som arrangerades nationellt via SKR.

Enligt rutin och utifrån rekommendation från Vårdhygien ska samtliga medarbetare genomgå en webbaserad utbildning i basal hygien som kommer från Region Skåne. När Socialstyrelsen under pandemiåret tagit fram en riktad webbaserad utbildning till kommunala verksamheter så togs beslut om att utbildning ska vara obligatorisk för samtliga verksamheter och chefer. En utbildning film om viruset, basal hygien och skyddsutrustning i kommunal vård och omsorg som kommer från Region Västerbotten? har setts av samtliga medarbetare och chefer. I denna utbildning ingår ett beslutsstöd för hur skyddsutrustning ska användas i samtliga situationer vilket även har används i samtliga verksamheter i Valfärd Gävle under hela pandemin.

Beredskapsgrupp

I början av mars påbörjades avstämningar inom Valfärd Gävle gällande covid-19 och den 23 mars tillsattes en beredskapsgrupp med syfte att leda och styra Valfärd Gävle under Covid-19. Beredskapsgruppen leds av sektorchef och övriga deltagare är biträdande sektorchef, kontorschefer, säkerhetssamordnare, kommunikationschef, HR-chefer och medicinskt ansvarig sjuksköterska, MAS och nämnds samordnare.

Uppgifter för gruppen är:

Besluta om stängning och öppning av verksamheter

Besluta om direkta förändringar i verksamheterna till följd av dagsläget

Följa personalläget och fatta beslut om omfördelningar av personalresurser över kontorsgränser

Fördela resurser från andra sektorer samt andra organisationer

Övergripande samordning av materiel och besluta om inköp av materiel samt andra större resurstillskott

Besluta om övergripande kommunikationsinsatser internt eller externt

Samordna kontakter med regionen som inte fångas av andra forum

Ett samordningsteam bildades i början av pandemin för att hantera frågor och arbetsuppgifter som inte kräver särskild kompetens. Denna grupp har under pandemin inhandlat, paketerat och distribuerat skyddsutrustning och skyddsmaterial till samtliga verksamheter.

Åtgärder som har vidtagits

Information och instruktioner

Då informationsflödet från olika myndigheter var stort i början av pandemin och det var svårt för verksamheterna att hålla sig uppdaterade gavs i uppdrag till medicinskt ansvarig sjuksköterska, MAS att dagligen följa informationsflödet och utifrån det upprätta instruktioner på Valfärd Gävles intranät.

Instruktionerna beslutas efter rekommendationer från olika myndigheter samt riktlinjer från smittskydd och Vårdhygien i Region Gävleborg. Detta har skett löpande under året och pågår fortfarande.

Utbildningar och stödmaterial

Bedömning och beslut om vilka utbildningar och vilket stödmaterial som ska användas av verksamheterna har tagits av beredskapsgruppen och materialet har lagts ut på Valfärd Gävles intranät tillsammans med instruktionerna.

Rapporteringsverktyg

Ett rapporteringsverktyg togs fram och har använts under hela pandemin. Detta verktyg har gjort att beredskapsgruppen övergripande kunnat följa utvecklingen av smittspridningen i samtliga verksamheter där nämnden är huvudman och vårdgivare. Denna inrapportering har under pandemin använts till att rapportera till beredskapsgruppen, Socialstyrelsen, Länsstyrelsen, smittskydd samt internt för att säkerställa personal och patientsäkerheten.

Smittspårning

Smittspårning har skett under hela pandemin i samverkan med smittskydd.

Vårdhygien

Vid smittspridning i verksamheter har Vårdhygien snabbt kopplats på och genomfört möten, både fysiska och digitala samt genomfört hospiteringar. Detta i syfte att snabbt identifiera eventuella brister i Vårdhygien och att snabbt kunna åtgärda dessa för att förhindra vidare smittspridning.

Gemensam Hälso- och sjukvårdsorganisation

I mitten på april startade en gemensam hälso- och sjukvårdsorganisation inom Valfärd Gävle med syfte att ha en chef som säkerställer bemanning och kompetens i samtliga verksamheter. Risk och konsekvensanalys genomfördes innan införandet.

Covidboende

Valfärd Gävle förberedde tidigt att kunna öppna ett Covidboende på Kristinelund för att säkerställa ett eventuellt ökat behov. Samverkan med Region Gävleborg genomfördes och läkarsamverkan säkrades. Detta boende öppnades aldrig relaterat till att det inte fanns behov för detta. Korttidsenheten på Bergmästaren har under pandemin haft några covidplatser vilket har täckt behovet av Covidplatser.

Personalprovtagning

I slutet på april fick Valfärd Gävle tillgång till en specifik personalprovtagning som beslutades och samordnades av medicinskt ansvarig sjuksköterska, MAS i samråd med chefsläkare i Region Gävleborg. Då provtagningskapaciteten under en längre tid var begränsad så var det endast nyckelpersoner som fick provtas. Legitimerad personal var de som prioriterades i början. När provtagningskapaciteten ökade blev provtagningarna tillgängliga för flera yrkeskategorier. Denna hantering pågick fram till i slutet på juni då egenprovtagningen öppnades. Under denna tid provtagits närmare 500 medarbetare. Personalprovtagningen bedöms haft en god effekt på smittspridningen

Stöd för chefer i arbetet att förhindra smittspridning

I mitten på maj tog ett stöd för chefer fram i form att ett frågeformulär där man beskrev hur man arbetade i verksamheterna och vilka åtgärder man vidtagit för att förhindra smittspridning. Detta formulär ersattes under sommaren med Socialstyrelsens lägesbild som är specifikt framtaget för detta ändamål.

Under pandemin har Socialstyrelsen tagit fram olika utbildningar och stödmaterial och har använts av verksamheterna som har varit riktad mot kommunala verksamheter.

Vaccinationer

28 december påbörjades vaccinationer Covid-19 av kunder/patienter boende på särskilda boenden för äldre. Vaccinationerna gavs i 2 doser med tre veckors mellanrum.

Samverkan Region/ Kommun

I slutet på mars startade samverkansmöten mellan Region Gävleborg och länets kommuner. Syftet med denna samverkan var och är fortfarande att diskutera medicinska frågor och fatta beslut om vissa gemensamma rutiner. Från Region Gävleborg var chefsläkare i primärvården, biträdande hälso- och sjukvårdsdirektör, smittskyddsläkare och hälsovalskontoret representerade och från länets kommuner var medicinskt ansvariga sjuksköterskor, MAS och medicinskt ansvariga för rehabilitering, MAR representerade. Detta samverkans forum har funnits under hela pandemin och fortsätter även i dag. I dagsläget sker dessa möten en gång i veckan men under vågorna med ökad smittspridning sker dessa två gånger i veckan. I dagsläget har detta forum utökats med chefsläkare i slutenvården och vårdhygien, Detta forum har varit viktiga under pandemin där man snabbt har satt in lokala åtgärder vid ökad smittspridning.

Lokal samverkansgrupp i Gävle kommun startades upp under april 2020 och pågår fortsatt. I detta forum ingår representanter från samtliga hälsocentraler i Gävle kommun samt medicinskt ansvariga sjuksköterskor, MAS och medicinskt ansvariga för rehabilitering, MAR, verksamhetschefer från kontor myndighet, boende och stöd i hemmet. Syftet med detta forum är att stärka samverkan och gemensamt arbeta för att stärka patientsäkerheten.

I början på mars startade de offentligt drivna hälsocentralerna i Gävle en kommun samverkande central på Gävle Strands hälsocentral för att ge bättre förutsättningar och ökad samverkan gällande de mest sköra patienterna inom verksamhetsområdet. Där fanns distriktssköterskor och läkare som samarbetade med samtliga särskilda boenden, LSS och hemsjukvård med ronder och stöd. Distriktssköterskorna arbetade med hembesök, SIP och utskrivningsprocessen för hela VO Primärvård Gävle. Läkare var tydligt involverad i utskrivningar från slutenvården vilket resulterade i bra planeringar och snabba säkra inskrivningar i hemsjukvården i det fall det behövdes.

Covid-19 påverkan på rehabiliterande insatser

Enligt en översiktlig nulägesanalys under våren respektive efter sommaren 2020 så fördes dialog i verksamheter angående åtgärder för att minska smittspridning kontra vilka rehabiliterande insatser som var prioriterade eller som kunde senareläggas. Det framkom även att arbetsterapeuter/fysioterapeuter-sjukgymnaster gjort fler insatser via personal eller telefonrådgivning. Förflytningsbedömningar och utprovning av hjälpmedel har skett under pågående Covid-sjukdom när behov funnits, man har även ibland avvaktat testresultat innan besök.

Efter patienters friskförklaring har det vid behov genomförts hembesök för bedömning i samband med hemgång från sjukhus eller friskförklarad i hemmet. Insatser har varit bedömning av mobiliseringsbehov och utprovning av hjälpmedel för att klara förflyttningar, gå träning samt armträning. Få patienter har behövt utprovning av PEP-pipa/mask.

Verksamheten skapade ett Covid- team inom hälso-och sjukvårdsorganisationen där arbetsterapeut och fysioterapeut/sjukgymnast gjorde insatser och hembesök hos patienter med bekräftad covid i hemsjukvård och vård-och omsorgsboende. Exempel på upplevda undanträngningseffekter:

Det har gjorts uppehåll för de flesta träningspatienter på vård -och omsorgsboenden under vårterminen 2020. Patienter har även själva frånsagt sig träning utifrån rädsla att bli smittade. En del nyinskrivna patienter och även tidigare inskrivna patienter har också avböjt hembesök för att undvika smittorisk. Det har även erbjudits färre förebyggande besök.

Vid frågetillfällena så hade några enheter har ej haft arbetsterapeut/fysioterapeut-sjukgymnast närvarande under smittspridning på enheten och andra hade än så länge inte behövt senarelägga eller ställa in rehabinsatser då de ej hade haft smittspridning.

Det beskrivs även att gruppaktiviteter, gymträning och viss annan specifik träning har blivit inställda.

Konsekvenserna av ovanstående utifrån pandemin kan bli utebliven rehabilitering, mer stillasittande och social isolering vilket påverkar negativt ur fysisk och psykisk aspekt. Även utevistelser och besök av närstående har påverkats. Fysioterapeuter-sjukgymnaster/arbetsterapeuter har uppmuntrat att fortsätta arbeta med meningsfulla aktiviteter samt att både kunder och personal fortsätter att röra på sig, träna på egen hand och fortsätta göra aktiviteter per avdelning”.

Statistik visar färre hembesök år 2020 jämfört med 2019 för fysioterapeuter/sjukgymnaster i hemsjukvård och på vård- och omsorgsboende. Arbetsterapeuter har gjort ungefär lika många hembesök i hemsjukvård som år 2019, men färre besök på vård- och omsorgsboende år 2020 jämfört med 2019.

Medicinskt ansvarig för rehabilitering har förmedlat kunskapskällor för fysioterapi och arbetsterapi relaterat till Covid-19. Möjlighet har funnits att delta i nationella webinarie samt specifik utbildning gällande andningsgymnastik (IMT). Socialstyrelsens kunskapsstöd för professioner respektive chefer har förmedlats och en rutin gällande rehabilitering i samband med Covid-19 har sammanställts tillsammans med nutritionsansvarig dietist (NAD). MAR har träffat enhetschef för rehabilitering samt ledningsansvarig arbetsterapeut/fysioterapeut (LANR) för gemensamma genomgångar av kunskapskällor/material och nulägesanalys.

Riskbedömningar

Rutinen för individuella riskbedömningar fastställer att varje patient som flyttar in på något av kommunens boenden (vård- och omsorgsboende eller LSS/socialpsykiatri) eller som skrivits in i hemsjukvården ska erbjudas riskbedömningar vad gäller fall, nutrition, munhälsa och trycksår. Resultatet av dessa riskbedömningar ska utmynna i individuella vårdplaner med samtidig bedömning av när nästa riskbedömning ska utföras. Detta för att minska risken för fall, undernäring, trycksår och dålig munhälsa.

Läkemedelshantering och delegering

Rutiner för läkemedelshantering och delegering finns vilka utgår från gällande regelverk. Innan delegering av läkemedelshantering medges till medarbetare ska denne genomgå en webbutbildning och ett kompetenstest för att sedan undervisas av sjuksköterska med tillhörande kunskapsprov. Rutin för delegering informerar om vilken kompetens och under vilka förutsättningar delegering av en arbetsuppgift får ske. Rutinen för delegering har uppdaterats under 2019.

Avvikelsehantering

Under år 2019 genomfördes en övergripande granskning av avvikelsehanteringen, som omfattade såväl medicinska som sociala avvikelser. Granskningen avsåg processens delar i avvikelsehanteringen och har skett genom intervjuer, en kvalitativ granskning av ett urval registrerade avvikelser samt en kvantitativ granskning.

Syftet med granskningen var att få en förståelse för vad det är som bidrar till att hanteringen inte fungerar på ett ändamålsenligt sätt och hitta förbättringsåtgärder för att underlätta i respektive verksamhet.

Resultatet av granskningen visar att avvikelser registreras men att processen inklusive analys och åtgärder brister:

Rutin, lathundar och avvikelsemodul har brister. Dokumenten samt uppbyggnaden i modulen behöver förtydligas för att underlätta hantering och ge förutsättningar att göra rätt.

Verksamheten följer inte den rutin som finns.

Genom att inte använda de möjligheter som finns i Valfärd Gävles digitala avvikelshanteringssystem missar verksamheten möjlighet att få stöd i många delar av processen. Behov av vissa justeringar i modulen har framförts till leverantör.

Både styrning och hantering av behörigheter behöver ses över för att underlätta arbetet för enhetschefer och andra berörda.

Avvikelshanteringen blir åsidosatt relaterat till både brist på kunskap och tidsbrist.

Det råder stor oklarhet runt roller och ansvar i hanteringen av avvikelser.

Verksamheten arbetar inte systematiskt för att förebygga avvikelser.

Sektorchef har tagit beslut om genomförande av åtgärder utifrån genomförd granskning. Arbeta pågår med revidering av rutin och lathundar. Behörigheter i avvikelsemodulen revideras och tekniska förbättringar har efterfrågats hos leverantören. Berörda verksamhetschefer har fått i uppdrag att organisera ett strukturerat arbetssätt för hanteringen av registrerade avvikelser samt organisera kvalitetsråd i verksamheterna för att få en lärande organisation. Har inte genomförts pga. pandemin genomförs 2021.

Journalgranskning

En rutin för journalgranskning av den legitimerade personalens dokumentation med journalgranskningsmall har utarbetats under 2019 och en granskning har utförts. Granskningarna kommer att ske fortlöpande var sjätte månad. Syftet med granskningen är att tillse att de krav som ställs på dokumentationen uppfylls och att analysera förbättringsbehov med förbättringsförslag. Har inte utfört pga. pandemin.

De journalgranskningar som har gjort under året är på förekommen anledning och vid kvalitetsgranskning av verksamhet samt vid avtals uppföljningar.

Medicinskt ansvarig sjuksköterska och medicinskt ansvarig för rehabilitering ska enligt rutin journalgranska två gånger per år. Detta har inte genomfört enligt rutin endast vid kvalitetsgranskning samt vid förekomna fall i utredningar detta pga. arbete med pandemin.

Vårdhygien

Samverkan med Vårdhygien Gävleborg under 2020 finns beskrivet under stycket i Pandemin.

Intern samverkan

Under 2020 har hälso-och sjukvårdsrådet arbetat med pandemifrågor. I det nämnda rådet deltar medicinskt ansvariga sjuksköterskor, medicinskt ansvarig för rehabilitering, nutritions ansvarig dietist och biträdande sektorchef samt kontorschefer.

Kvalitetsteamet har arbetat med övergripande kvalitetsfrågor till och från utifrån Pandemin. En kvalitetsgranskning av ett vård-och omsorgsboende startades 2020 och pågår 2021. Kvalitetsteamet består av medicinskt ansvariga sjuksköterskor, medicinskt ansvarig för rehabilitering, nutritionsansvarig dietist, utredare och socialt ansvarig samordnare.

MAS och MAR är stödjande funktioner till vårdplanerings teamets legitimerade personal i hälso-och sjukvårdsfrågor.

Utbildningar till omvårdnadspersonal

Relaterat till pandemin så erbjöds till sommarvikarier inom egenregion endast en teoretisk förflyttningsintroduktion via webben med tillhörande kunskapstest år 2020. Det finns ingen exakt statistik gällande antalet deltagare då det även var möjligt att genomföra denna i grupp. Rehabenheten erhöll dock 159 utvärderingar från deltagare. Många ansåg att materialet var informativt och tydligt, men hade önskat att det skulle ha fungerat med fysiska träffar såsom tidigare år.

Risikanalys

SOSFS: 2011:9, 5 kap. 1 §, 7 kap 2§ p 4

Risikanalys har genomförts i samband med att man startade upp en gemensam hälso- och sjukvårdsorganisation.

Risikanalyser i varje enskild verksamhet har genomförts löpande relaterat till pandemin.

Utredning av händelser - vårdskador

HSLF-FS 2017:40, 3 kap. 1§ och SOSFS 2011:9 7 kap sista stycket

Avvikelse inkommer i avvikelssystemet som bedöms av chef och legitimerad personal. Om bedömningen visar 8 och mer i poäng ska denna skickas till MAS/MAR som bedömer om en utökad utredning ska starta.

Av den utökade utredningen bedömer MAS/MAR enligt delegation från nämnd om det är en allvarlig vård skada och skickar elektroniskt anmälan till IVO inspektionen för vård och omsorg enligt gällande rutin för Lex Maria.

Informationssäkerhet

HSLF-FS 2016:40, 7 kap. 1§, HSLF-FS 2016:40, 7 kap. 1§

Inspektionen för vård- och omsorg (IVO) genomförde en granskning av kommunens systematiska informationssäkerhetsarbete i egenskap av leverantör av samhällsviktig tjänst inom hälso- och sjukvårdssektorn enligt NIS-direktivet. IVO identifierade följande brist: kommunen har inte genomfört någon övergripande riskanalys av informationssäkerheten avseende påverkan på kommunens nätverk och informationssystem.

Ett förberedande arbete har initierats för att under våren 2020 påbörja införandet av ett systematiskt informationssäkerhetsarbete vid Valfärd Gävle. I det arbetet ingår att:

- genomföra informationsklassning
- utveckla och implementera process för incidenthantering
- utforma lokala anpassningar och stöddokument till kommunens övergripande ledningssystem för informationssäkerhet (LIS)
- utforma en organisation för informationssäkerhet där roller och ansvar för informationssäkerhetsarbetet är tydligt utpekade och tilldelade
- kompetensutveckling/medvetandehöjning inom informationssäkerhet genom bland annat information

År 2019 genomfördes loggkontroller på begäran i journalsystemet Treserva. Under 2020 kommer även slumpmässiga loggkontroller genomföras. Inga loggkontroller genomfördes gällande nationell patientöversikt NPÖ år 2019. Gällande behörighetsstyrning kan endast respektive ansvarig chef beställa behörigheter till sina medarbetare och behörighet beställs i de system och i den omfattning som krävs för arbetet.

Resultat och analys

SFS 2010:659, 3 kap. 10 § p 3

Avvikelser

Avvikelsehanteringen inom Valfärd Gävle är identifierad som ett utvecklingsområde enligt den framtagna rapporten 2019. Därav blir statistiken missvisande och svår att analysera. Det som går att konstatera är att det rapporterats totalt 5276 avvikelser i verksamhetssystemet. Av dessa är 1893 fallolyckor. 1108 avvikelser som berör läkemedelshantering går det ej att utläsa om det rör patienter vars läkemedelshantering är bedömd som hälso och sjukvård eller bedömd som egenvård.

Enligt gällande rutin för avvikelsehantering ska en sannolikhets- och allvarlighetsbedömning göras inom en vecka efter upprättad avvikelse. Precis som i tidigare kvalitets- och patientsäkerhetsberättelser kan det konstateras att sådana bedömningar saknades i mycket stor utsträckning. Detta är ett prioriterat förbättringsområde i arbetet med avvikelsehantering då sannolikhets- och allvarlighetsbedömningarna av medicinska avvikelser ligger till grund för om MAS/MAR blir informerad om händelsen eller inte.

2016	2017	2018	2019	2020
5450	6109	5663	5441	5276

Tabell 2. Antal registrerade avvikelser 2020.

Klagomål och synpunkter

År 2020 registrerades 131 synpunkter och klagomål centralt, det vill säga sådana synpunkter och klagomål som diarieförts hos Valfärd Gävle. Dessa kan omfatta såväl synpunkter och klagomål rörande enskilda individer som andra mer övergripande synpunkter och klagomål. Det bör dock noteras att det under den beskrivna perioden även funnits andra kanaler för att lämna synpunkter och klagomål på Valfärd Gävles verksamheter.

Ingen sammanställning/analys av de inkomna klagomålen/synpunkterna finns genomförd av verksamheterna år 2020. Det totala antalet klagomål och synpunkter vilket redovisas i tabell 3 kan omfatta både medicinska och sociala avvikelser. Att hitta ett bra arbetssätt för kategorisering av klagomål och synpunkter vilket sedan underlättar analys är ett mål.

2016	2017	2018	2019	2020
157	122	131	134	131

Tabell 3. Antal centralt registrerade klagomål och synpunkter 2020.

Händelser och vårdskador

Under 2020 har fyra Lex Maria anmälningar lämnats till inspektionen för vård och omsorg (IVO). Identifierade förbättringsområden är att ett beslutstöd till sjuksköterskorna behövs för att förbättra kommunikation och informationsöverförande både internt och externt. Utbildning i fall har identifierats till omvårdnadspersonal och en utbildning till sjuksköterskor i skullskador samt upprättande av en rutin för fall.

Dokumentation följsamhet till dokumentationskrav och befintliga rutiner samt att arbeta strategiskt med riskbedömningar och vårdplaner utifrån den enskildes behov. Brister i introduktion för sjuksköterskor har identifierats och checklista ska ses över.

Patientnämndsärenden

Har under 2020 skickat 8st klagomål till välfärd Gävle som handlade om brister i omvårdnad, behandling i livets slut, bedömning, vårdflöde och processer.

Uppsökande tandvård

Tandhygienist eller tandläkare utför den uppsökande tandvården vilken omfattar munhälsobedömning och handledning i individens hem. Det sker alltid i samverkan med kommunal personal eller anhöriga. Jämfört med 2019 har det utförts färre munhälsobedömningar detta pga att denna uppsökande verksamhet pausades under covid-19 och besöksförbudet på vård och omsorgsboendena.

De som har rätt till nödvändig tandvård är de personer som:

- N1. Kommunen har hälso- och sjukvårdsansvar för och som har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser.
- N2. Får varaktigt och omfattande hemsjukvård.
- N3. Omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).
- N4. Bor i egen bostad och har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser. Alternativt har en omfattande och långvarig psykisk sjukdom och bor i eget boende, gruppboende eller motsvarande.

	Antal mun- hälso- bedömningar	Antal vård- plats- er	Antal Ja	Antal Nej	Antal Ja+ Nej	Andel uppsökta munhälso- bedömningar/ Ja tack
Gävle totalt	432	1447	1172	620	1792	36,9%
N1	401	1035	952	60	1012	42,1
N2	1	1	8	5	13	2,5 %
N3	7	173	81	383	464	8,6 %
N4	23	238	131	172	303	17,6 %

Tabell 4. Statistik från Beställarenheten, antal munhälsobedömningar Gävle kommun 2020.

	Antal munhålsbedömningar	Antal vårdplatser	Antal Ja	Antal Nej	Antal Ja+Nej	Andel uppsökta munhålsbedömningar/ Ja tack
Gävle totalt	854	1345	1073	707	1780	79,6 %
N1	815	933	905	53	958	90,1 %
N2	0	1	5	6	11	0,0 %
N3	4	173	44	454	498	9,1 %
N4	35	238	119	194	313	29,4 %

Tabell 5. Statistik från Beställarenheten, antal munhålsbedömningar Gävle kommun 2019.

God vård i livets slutskede - Svenska palliativregistret

Svenska palliativregistret är ett nationellt kvalitetsregister där vårdgivare registrerar hur vården av en person i livets slutskede varit. Syftet är att förbättra vården i livets slut oberoende vem som utför vården och oberoende av diagnos. Vårdpersonal besvarar en enkät med frågor om hur vården sista veckan i livet varit. Resultaten ligger till grund för att utvärdera kvalitet, initiera förbättringsområden samt att följa upp.

Välfärd Gävle håller tillsammans med Region Gävleborg en medelmåttlig täckningsgrad för svenska palliativregistret. Under 2020 rapporterades 56,85% av alla dödsfall bland folkbokförda i Gävle kommun till registret. (2019 rapporterades 51,94 %)

I registret besvaras frågor kring exempelvis förekomsten av trycksår, smärtlindring och mänsklig närvaro i dödsögonblicket. För att ge en så god livskvalitet som möjligt i livets slutskede är symtom- och smärtlindring högt prioriterat. Det är viktigt att tidigt upptäcka, förebygga och behandla symtom. Möjligheten att uppnå en god smärtlindring ökar om arbetet med smärtskattning sker på ett strukturerat sätt.

Av resultatet nedan framgår att en låg andel av de avlidna i registret som var folkbokförda i Gävle kommun smärtskattades med ett validerat instrument i livets slutskede. Det har jämförts med år 2019 skett en ytterligare försämring. Detta kan innebära att patienterna inte får en adekvat smärtlindring i förhållande till den upplevda smärtan och ses som ett angeläget förbättringsområde. Andra kvalitetsindikatorer som identifierats som förbättringsområden är dokumenterade brytpunktssamtal på vård och omsorgsboenden och korttidsenhet samt dokumenterade munhålsbedömningar. Gott resultat uppnås gällande flera kvalitetsindikatorer exempelvis frånvaro av trycksårgrad 2–4 på vård- och omsorgsboende samt och ordination av injektionsläkemedel.

Svenska palliativ registret

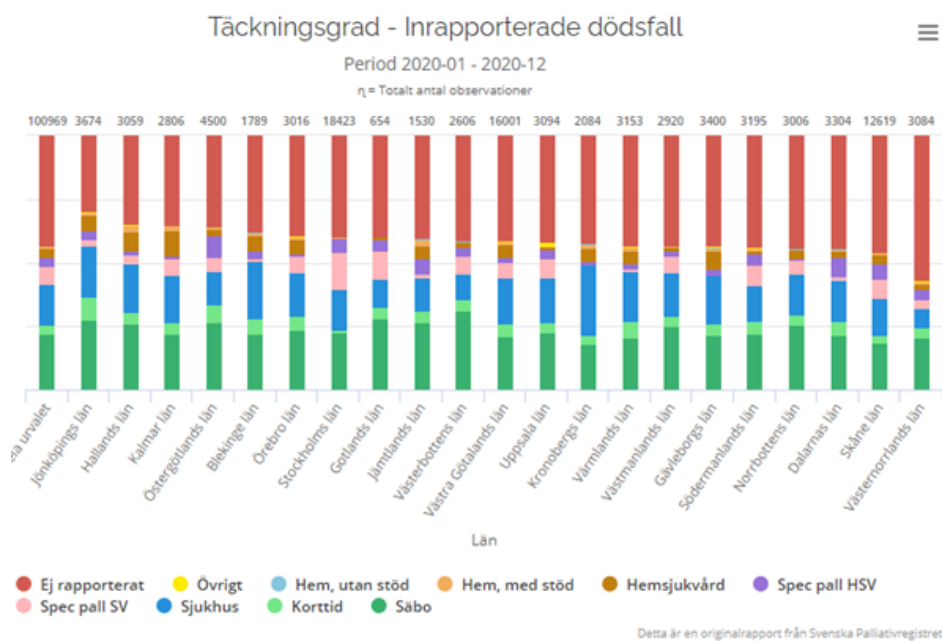
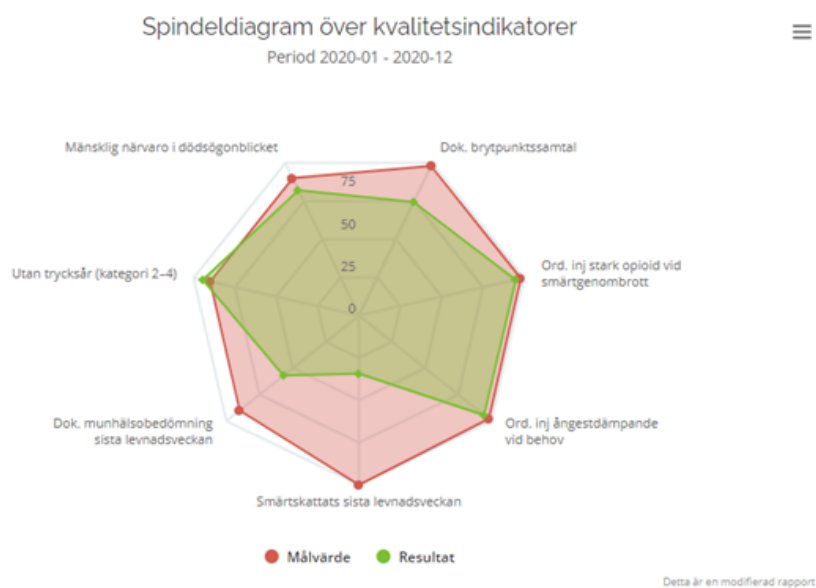

Diagram för urval: Kommun, Gävle, Särskilt boende/vård och omsorgsboende, > 65år, N= 195

Tabell för ovanstående: Särskilt boende/ vård-och omsorgsboende

Spindeldiagram över kvalitetsindikatorer

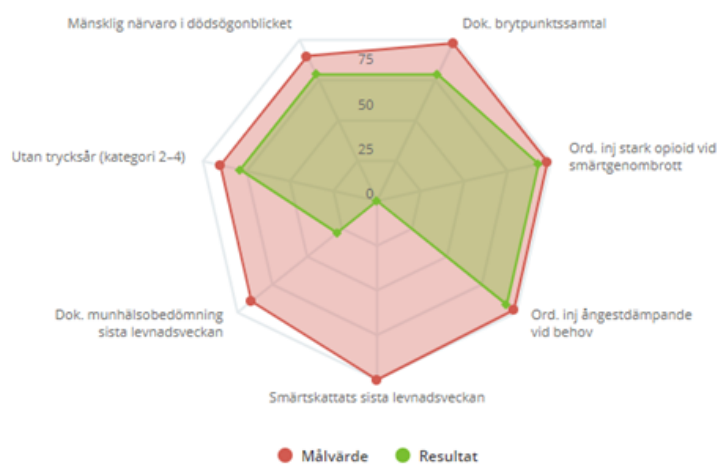
Period 2020-01 - 2020-12

Kvalitetsindikator	Målvärde	Resultat
Dok. brytpunktssamtal	98,0	74,4
Ord. inj stark opioid vid smärtgenombrott	98,0	94,9
Ord. inj ångestdämpande vid behov	98,0	94,4
Smärtskattats sista levnadsvecka	100,0	34,4
Dok. munhälsobedömning sista levnadsvecka	90,0	56,9
Utan trycksår (kategori 2-4)	90,0	94,4
Mänsklig närvaro i dödsögonblicket	90,0	82,1

Diagram för urval: Kommun, Gävle, korttidsplats, > 65år (N=14)

Spindeldiagram över kvalitetsindikatorer

Period 2020-01 - 2020-12

Detta är en modifierad rapport

Tabell för ovanstående: Korttidsplats

Spindeldiagram över kvalitetsindikatorer

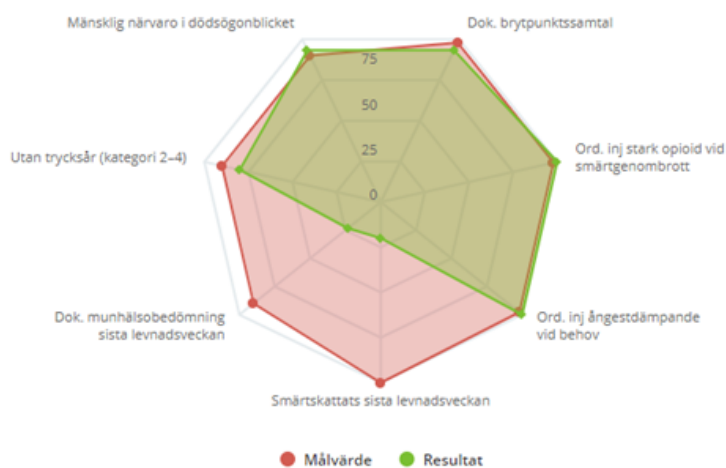
Period 2020-01 - 2020-12

Kvalitetsindikator	Målvärde	Resultat
Dok. brytpunktssamtal	98,0	78,6
Ord. inj stark opioid vid smärtgenombrott	98,0	92,9
Ord. inj ångestdämpande vid behov	98,0	92,9
Smärtskattats sista levnadsvecka	100,0	0
Dok. munhälsobedömning sista levnadsvecka	90,0	28,6
Utan trycksår (kategori 2-4)	90,0	78,6
Mänsklig närvaro i dödsögonblicket	90,0	78,6

Diagram för urval, Kommun, Gävle, Eget hem med stöd av allmän hemsjukvård, > 65år, N= 30

Spindeldiagram över kvalitetsindikatorer

Period 2020-01 - 2020-12

Detta är en modifierad rapport

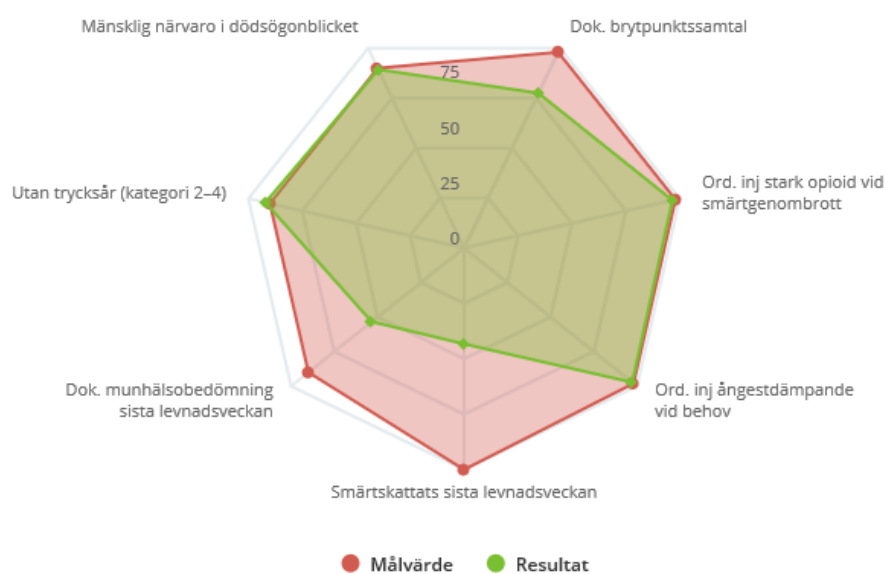
Tabell för ovanstående: Eget hem med stöd av allmän hemsjukvård,

Spindeldiagram över kvalitetsindikatorer

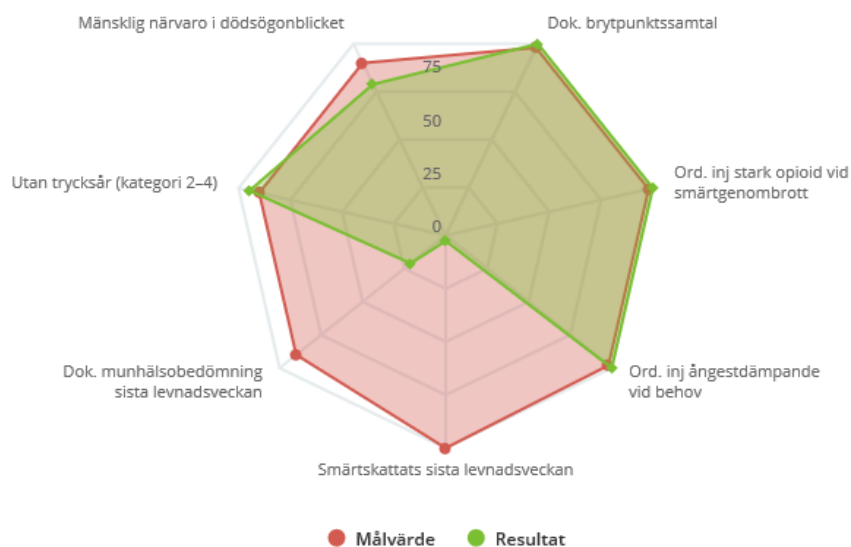
Period 2020-01 - 2020-12

Kvalitetsindikator	Målvärde	Resultat
Dok. brytpunktssamtal	98,0	93,3
Ord. inj stark opioid vid smärtgenombrott	98,0	100,0
Ord. inj ångestdämpande vid behov	98,0	100,0
Smärtskattats sista levnadsvecka	100,0	20,0
Dok. munhälsobedömning sista levnadsvecka	90,0	23,3
Utan trycksår (kategori 2-4)	90,0	80,0
Mänsklig närvaro i dödsögonblicket	90,0	93,3

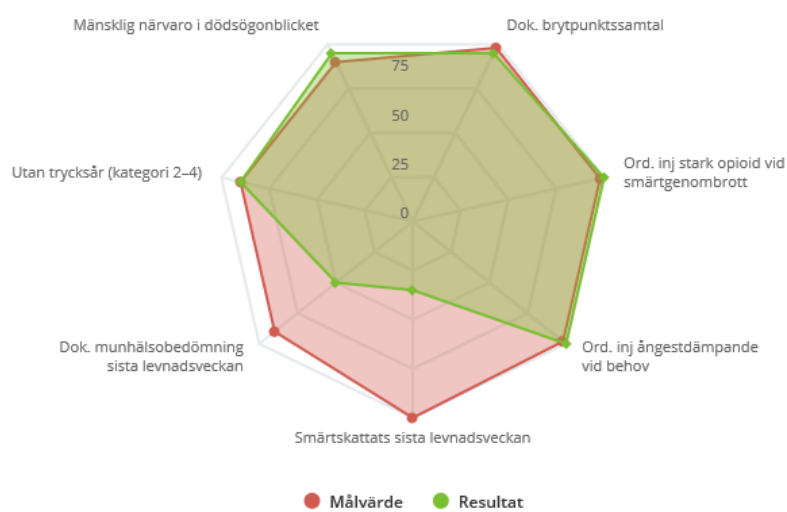
Jämförelse med 2019

Figur 1. Resultat från svenska palliativregistret 2019. Gävle kommun: Vård och omsorgsboende, > 65 år, N=178. Källa: Svenska palliativregistret

Figur 2. Resultat från svenska palliativregistret 2019. Gävle kommun: Korttidsplats, > 65 år, N= 38. Källa: Svenska palliativregistret

Figur 3. Resultat från svenska palliativregistret 2019. Gävle kommun: Eget hem m. stöd av allmän hemsjukvård, >65 år, N= 20. Källa: Svenska palliativregistret

Individuella riskbedömningar

I Välfärd Gävle genomfördes riskbedömningar i kvalitetsregistret Senior alert mellan år 2010 och till och med 30 april 2019 för brukare vid vård- och omsorgsboende, boende för personer med funktionsnedsättning (gruppboenden, serviceboenden, gruppboendestäder och serviceboendestäder) samt brukare inom hemsjukvård. Därefter begärdes utträde ur registret och en ny rutin publicerades i ledningssystemet för att stödja det preventiva arbetet.

I tabell 6 nedan visas antalet genomförda riskbedömningar för år 2020 gällande fallrisk, undernäring, trycksår och munhälsa samt antal unika personer som fått riskbedömning. I tabell 7 visas fördelning av genomförda riskbedömningar per verksamhetsområde. Enligt rutin ska varje brukare erbjudas riskbedömning var sjätte månad. År 2020 fanns 1093 lägenheter inom vård- och omsorgsboende (november 2020), genomsnittligt antal hemsjukvårdspatienter per månad var 523 och antal lägenheter inom Funktionsnedsättning var 318 (augusti 2020)

En förklaring till att antalet riskbedömningar per bedömningsinstrument skiljer sig åt inom hemsjukvården beror troligen på att huvudansvaret för bedömning med respektive riskbedömningsinstrument har delats upp utifrån en testperiod med nytt arbetssätt. Sjuksköterskor har haft huvudansvar för bedömning med MNA och ROAG, arbetsterapeuter för bedömning med Norton-skalan och fysioterapeuter-sjukgymnaster för bedömning med DFRI inför teamavstämningar. På vård- och omsorgsboende genomförs troligen alla fyra bedömningar vid samma ett och samma tillfälle.

Förebyggande riskbedömningar

2020	Antal riskbedömningar	Antal unika personer
Riskbedömning DFRI Fallrisk	570	460
Riskbedömning MNA Undernäring	529	510
Riskbedömning Norton Trycksår	565	441
Riskbedömning ROAG Munhälsa	483	383

Tabell 6. Antal riskbedömningar och antal unika personer. Källa: Treserva journalsystem

2020	Hemsjukvård	Vård- och omsorgsboende	Korttids-verksamhet	Funktions-Nedsättning
Riskbedömning DFRI Fallrisk	82	487		1
Riskbedömning MNA	41	487		1

Undernäring				
Riskbedömning Norton Trycksår	67	497		1
Riskbedömning ROAG Munhälsa	35	447		1

Tabell 7. Antal riskbedömningar per verksamhetsområde i Treserva journalsystem 2020. Källa: Treserva journalsystem. Gävle Strand entréplan ingår i vård- och omsorgsboende i tabellen.

2019	Antal riskbedömningar	Antal unika personer
Riskbedömning DFRI Fallrisk	497	469
Riskbedömning MNA Undernäring	389	367
Riskbedömning Norton Trycksår	458	429
Riskbedömning ROAG Munhälsa	355	340

Tabell 8. Antal riskbedömningar och antal unika personer. Källa: Treserva journalsystem . 1Statistik för 2019 får tolkas med försiktighet. Detta då tillvägagångssätt för det vårdpreventiva arbetet förändrades under året samt att flera vård och omsorgsboenden som drivs via entreprenad har fortsatt registrera i kvalitetsregistret Senior alert och en osäkerhet kan råda om dessa riskbedömningar blivit registrerade som enstaka åtgärd i journalsystemet utöver i Senior alert registret. Bedömningen är ändå att det finns förbättringspotential gällande vårdpreventivt arbete.

2019	Hemsvård	Vård- och omsorgsboende	Korttidsverksamhet	Funktions-Nedsättning
Riskbedömning DFRI Fallrisk	134	354	4	5
Riskbedömning MNA Undernäring	17	367	0	5
Riskbedömning Norton Trycksår	81	372	0	5
Riskbedömning ROAG Munhälsa	11	344	0	0

Tabell 9. Antal riskbedömningar per verksamhetsområde i Treserva journalsystem 2019. Källa: Treserva journalsystem

God vård vid demenssjukdom- BPSD-registret

Svenskt register för Beteendemässiga och Psykiska Symptom vid Demens (BPSD-registret) är ett nationellt kvalitetsregister. Det syftar till att, genom tvärprofessionella vårdåtgärder minska förekomsten och allvarlighetsgraden av beteendemässiga och psykiska symtom vid demens (BPSD), det lidande som detta innebär och att genom detta, öka livskvaliteten för personen med demenssjukdom.

Ungefär 90 procent av alla som lever med en demenssjukdom drabbas någon gång av BPSD. Symtom kan exempelvis vara aggressivitet, oro, apati, hallucinationer eller sömnstörningar och de orsakar ett stort lidande framförallt för personen med demenssjukdomen, men även för närstående och vårdpersonal. Att arbeta med BPSD-registret tillsammans med en bra struktur i omvårdnadsarbetet kan bidra till:

- Ökad livskvalitet för personen med demenssjukdom
- Implementering av de nationella riktlinjerna
- Personcentrerad omvårdnad och ett gemensamt språk för personalen
- Teamarbete och tydliga mål
- Kvalitetssäkring genom ständiga uppföljningar
- Att tydliggöra vårdtyngden och bidra till en verksamhetsutveckling

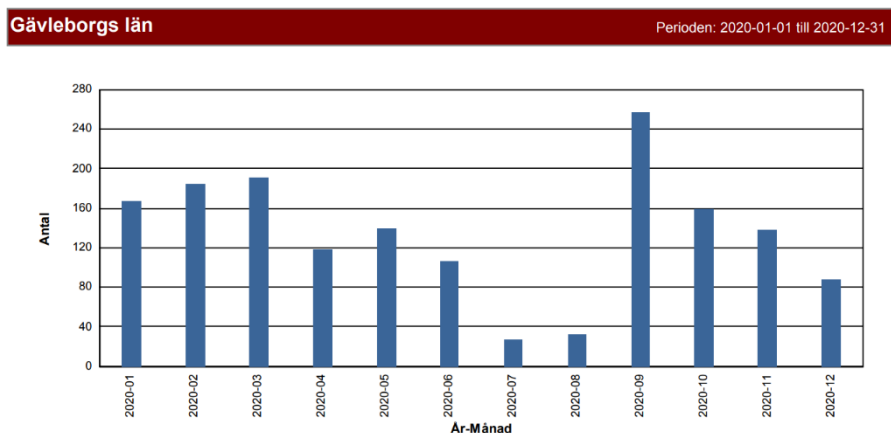
Observation av BPSD görs med hjälp av en skattningsskala, Neuro Psychiatric Inventory NPI som gör det möjligt att bedöma hur ofta BPSD förekommer och hur mycket det påverkar personen med demenssjukdom. Efter skattningen genomförs en analys av eventuella orsaker med hjälp av en checklista och därefter vidtas åtgärder.

Figur 4. Observation, analys och åtgärder enligt BPSD-registret.

År 2020 var det sammanlagda antalet registreringar i BPSD inom den kommunala hälso- och sjukvårdens egenregi och entreprenader 428 och antalet unika individer som erhållit bedömning 264. En registrering omfattar hela hjulet i figuren ovan. Under 2019 var det sammanlagda antalet registreringar 237 och antalet unika individer 167.

Antal registreringar/kommun perioden: 2020-01-01 till 2020-12-31

	Summa	2020-01	2020-02	2020-03	2020-04	2020-05	2020-06	2020-07	2020-08	2020-09	2020-10	2020-11	2020-12
Summa	1609	167	185	191	118	140	106	28	32	257	159	138	88
Bollnäs	295	22	30	25	44	26	8	3	6	48	37	28	18
Gävle	428	37	50	43	3	36	36	8	8	103	38	53	13
Hofors	25	2	6	1	0	1	0	1	2	1	6	4	1
Hudiksvall	193	21	35	40	4	15	24	0	2	33	12	1	6
Ljusdal	192	25	21	27	10	13	10	10	7	12	19	18	20
Nordanstig	56	13	5	0	1	6	4	0	1	9	11	6	0
Ockelbo	13	3	0	4	1	3	2	0	0	0	0	0	0
Ovanåker	42	2	6	7	3	1	0	1	3	14	2	3	0
Sandviken	164	16	12	13	19	14	13	1	0	19	15	14	28
Söderhamn	201	26	20	31	33	25	9	4	3	18	19	11	2

Det finns inga uppgifter om det totala antalet brukare med demenssjukdom. Den 31/12 - 2020 fanns det totalt 551 lägenheter med demensinriktning på Gävles olika vård- och omsorgsboenden (egenregi och externa utförare). Det finns även kunder med demenssjukdom som bor på somatiska enheter.

Det finns fortfarande en förbättringspotential när det gäller registreringar och åtgärder med stöd av BPSD-registret, då varje person med demenssjukdom enligt nationella riktlinjer bör få minst en registrering genomförd per år. Dock har resultatet förbättrats jämfört med föregående år. För parametern "Andel personer som verkar smärtfria" finns utrymme för förbättring exempelvis gällande evidensbaserad smärtskattning. Andra förbättringsområden är multiprofessionellt teamarbete och minskat antal personer med olämpliga läkemedel. En projektledare har den 15/8 – 31/12 2020 haft ett uppdrag på 50% att arbeta med ett BPSD-projekt. Tolv enheter har deltagit inom egenregins vård- och omsorgsboenden. På samtliga dessa enheter har det uppnåtts förbättrat resultat utifrån delar av deras förbättringsarbeten. Inför år 2021 så utökas antal deltagande enheter i projektet.

Nutrition, mat och måltider

Uppföljning och utveckling av mat, måltider och nutritionsarbete sker kontinuerligt på Gävle kommuns vård- och omsorgsboenden. Under 2020 har kostmöten med kostombud och enhetschefer genomförts digitalt med majoriteten av Valfärd Gävles vård- och omsorgsboenden. Även matråd, där kostombud och matleverantör har deltagit, har hållits digitalt. Där har kostombud möjlighet att påverka maten och menyn genom att framföra matgästernas åsikter. I normala fall deltar även matgästerna själva vid dessa möten.

Denna goda samverkan mellan verksamheterna, nutritionsansvarig dietist, avtalscontroller kost och matleverantör har under året bidragit till förändringar av recept och meny och förändring vid portionerna och packning av maten, för att möta matgästernas behov bättre.

Nutritionsansvarig dietist har under hösten erbjudit digitala föreläsningar inom mat, måltider och nutrition, men på grund av pandemin har verksamheterna inte haft tid att boka in sådana tillfällen.

Måltidsobservationer som vanligtvis görs i varje verksamhet en gång årligen har också fått ställas in.

Utifrån *Rutin för mat och måltider* uppmuntras verksamheterna tillämpa karottsystem för att kunderna ska kunna ta själva av maten och därmed bevara funktionsförmåga. Karottsystem är tyvärr något som också har fått tagits bort under pandemin.

En positiv aspekt som pandemin medfört är att personal och kunder har upplevt måltiderna lugnare, då inte anhängare har kunnat besöka och utgjort ett störingsmoment under måltiden. Många kunder uppger också att de varit nöjda med att få äta på egen hand i sitt rum. Detta kan bero på att många äldre har tugg- och sväljsvårigheter och då kan det vara stressande när andra ser på runt bordet.

Nattfasta

Förebyggande av undernäring och behandling vid risk för undernäring eller konstaterad undernäring är centrala delar i arbetet kring nutrition. Det är även reglerat via Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:10). För att få en bild av kundernas nutritionsstatus analyserar Gävle kommun nattfastans längd över tid.

En del i ledet att minska undernäring på Gävles vård- och omsorgsboenden samt korttidsenhet, är arbetet med att minska nattfastan. Mätningar har genomförts systematiskt sedan 2012. Målsättningen är att alla kunder ska erbjudas något att äta under kväll, natt eller tidig morgon för att ha en nattfasta som ej överskrider 11 timmar ofrivilligt. Vid erbjudandet av något ätbart kan kunden tacka nej, sova eller välja att inte äta, detta antecknas då och resultatet blir den så kallade erbjudna nattfastan. Verksamheterna kan på individ-, avdelnings-, och boendenivå analysera sitt resultat och utifrån det vidta åtgärder. Endast kunder med risk för undernäring bör väckas natttid för att äta något. Det bestäms i samråd med sjuksköterska. För övriga kunder är nattsömnen prioriterad och något att äta på sängkanten tidig morgon kan vara ett bättre alternativ för att bryta nattfastan.

Under 2020 genomfördes en mätning under tre nätter i mars respektive oktober. Vårens mätresultat visade att 73 procent av kunderna erbjöds en tillräckligt kort nattfasta. Samma siffra för hösten var 82 %.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att nattfastans tid försämrades från hösten 2019, med en liten uppgång under våren 2020 för att sedan till hösten 2020 vara på samma höga nivå igen som under åren innan.

Det är viktigt att ta i beaktning att nattfastemätningen endast är en ögonblicksbild för hur man jobbar med att bryta fastan och att nattfastan i sig endast är en liten del i förebyggandet av undernäring. För att ta reda på hur stor andel av kunderna som riskerar undernäring eller har konstaterad undernäring behövs andra mätmetoder.

Vidareutbildning nutrition

Inom kommunal hälso-sjukvård är det sjuksköterskan som har ansvaret för den basala nutritionsvården. Det innebär bland annat att en sjuksköterska ska kunna ordinera näringsdryck och följa upp och vid behov förändra en sondmatsregim. Majoriteten av sjuksköterskorna har inte dessa kunskaper med sig från grundutbildningen, vilket betyder att vidareutbildning inom tjänsten är av stor vikt för att garantera patientsäkerheten.

Under hösten 2020 skickades en enkät ut till samtliga sjuksköterskor inom Velfärd Gävle. Enkätens syfte var att ta reda på vad inom nutritionsbehandling som sjuksköterskorna ansåg sig ha kunskapsluckor inom. Enkäten innehöll även rena kunskapsfrågor. 41 sjuksköterskor svarade på enkäten och de flesta svarade att de behöver mer kunskap kring att räkna ut energibehov, uppskatta energibehov utifrån en kostregistrering, att välja näringsdryck och förändra mängd och hastighet för sondmat. Utifrån resultatet har en nutritionsutbildning tagits fram av nutritionsansvarig dietist.

Pandemin

Inom välfärds Gävles patienter och kunder har 355 personer haft konstaterad Covid-19 under 2020. Av dessa har 255 personer tillfrisknat och 80 personer har avlidit under året.

PPM Mätningar har genomförts två gånger under året.

En i början av pandemin i eget utförande och en mätning när SKR v 40-v41 bjöd in för att mäta följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler.

I SKR ppm mätning var det 162 kommuner som medverkade v40-v41. 286 mätningar genomfördes i Gävle kommuns regi.

Resultatet visade i basala hygienrutiner:

Andel med korrekt efterlevnad av samtliga hygienrutiner och klädregler är 56% i Gävle kommun jämfört med riket 64,5%.

- Andelen som desinfekterat händerna korrekt före arbete var Gävle kommun 77% och riket 78,2%.
- Andelen som desinfekterat händerna korrekt efter arbete var Gävle kommun 90% och riket 94,4%.
- Andel korrekt användning av handskar var Gävle kommun 92% och riket 97,2%.
- Andelen av korrekt användning av plastförkläden var Gävle kommun 88% och riket 89,5%

Resultatet i klädregler:

Andelen korrekt efterlevnad i alla fyra stegen klädregler var Gävle kommuns resultat 84% och riket 91,9%.

- Andel följsamhet till klädregler var Gävle kommun 93% och riket 92,9%.
- Andel fri från ringar, klockor, armband var Gävle kommun 95% och riket 96,8%.
- Andel med korrekt skötta naglar var Gävle kommun 95% och riket 97,2%.
- Andel med kort eller uppsatt hår var Gävle kommun 99% och riket 98,2%.

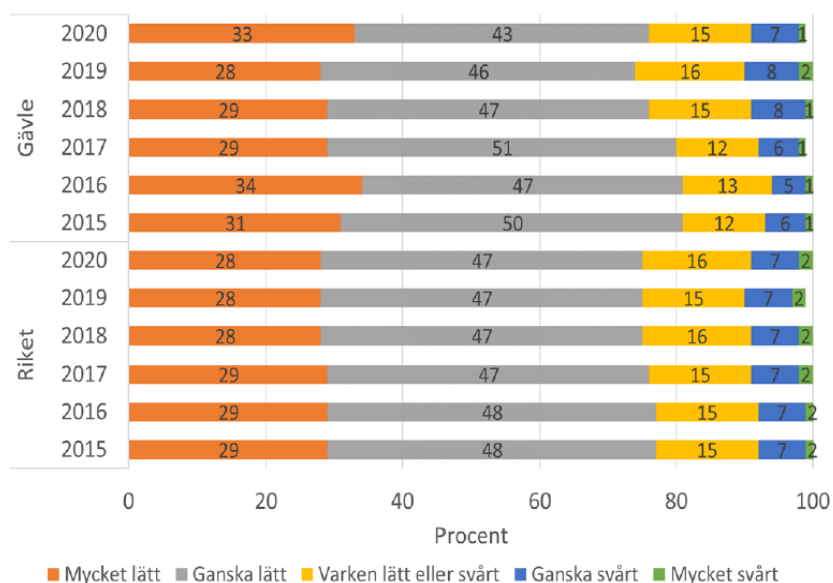
Denna mätning och vårens mätning visade att basala hygien och klädregler måste förbättras och är ett utvecklingsområde för Gävle kommun.

Det har varit extra noga att följa detta i pandemin då efterlevnad till basala hygienrutiner och klädregler har varit grunden till en säker vård.

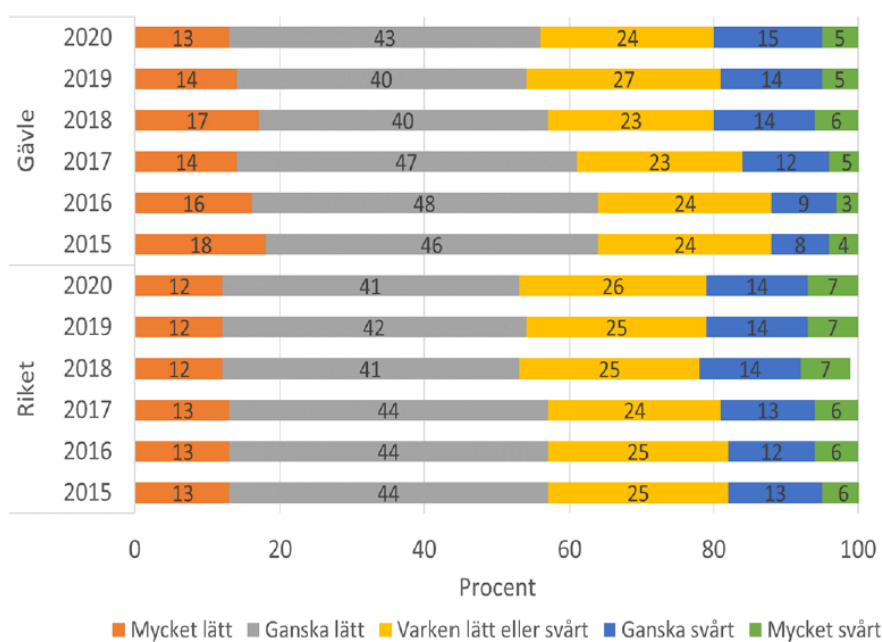
Socialstyrelsens nationella brukarundersökning

Nedanstående diagram visar resultatet från Socialstyrelsens årliga brukarundersökning för vård- och omsorgsboende där ett fåtal hälso- och sjukvårdsfrågor ställdes. I riket som helhet besvarades 88 procent av enkäterna och motsvarande siffra i Gävle var 88 procent. Värt att notera är att av de enkäter som inkom besvarades betydande andelar av någon annan än den äldre själv. Därmed bör resultaten tolkas med stor försiktighet.

Hur lätt eller svårt det är att få träffa sjuksköterska respektive läkare vid behov är Gävles resultat i de nationella brukarundersökningarna i princip jämförbart med rikets i årets mätning. Detta framgår av figurerna XX-XX. Andelen som tycker att det är ganska svårt att träffa en sjuksköterska vid behov har minskat med 1 procent från 2019 till 7 procent 2020. Motsvarande resultat är konstant för riket de senaste 5 åren, 7 procent.

Figur 40. Hur lätt eller svårt är det att få träffa sjuksköterska vid behov? Vård- och omsorgsboende. Källa: Socialstyrelsens nationella brukarundersökningar 2015 - 2020.

Figur 5. Hur lätt eller svårt är det att få träffa läkare vid behov? Vård- och omsorgsboende. Källa: Socialstyrelsens nationella brukarundersökningar 2015-2020.

Fortsatta åtgärder/aktiviteter för att öka patientsäkerheten

Nutritionsutbildning planeras att genomföras under 2021 för samtliga sjuksköterskor och erbjudas både live via Teams och via inspelad webbföreläsning. Efter utbildningen är det tänkt att sjuksköterskorna skall genomföra ett test i plattformen *Kompetensen* för att säkerställa kompetensnivån.

Beslutstöd ViSam implementeras under 2021

Utbildning i HSL dokumentation för att hitta den röda tråden

Digitala signeringslistor införs 2021 utbildning ska ske samt genomförande

Utbildning i läkemedelshantering och delegering till legitimerad personal och chefer.

Uppföljning av Pandemin covid-19

Avvikelsehanteringen för en bättre systematisk följsamhet.